PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Doberdob« v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

primorski dnevnik

TRST
Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 764832 (4 linije)
Tlx 460894 PD I

GORICA
Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 83382 - 85723

ČEDAD
Stretta De Rubeis 20
Tel. (0432) 731190

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 800 lir - Leto XLIV. št. 23 (12.961)

Trst, četrtek, 28. januarja 1988

Kakovostni premik v političnih in gospodarskih odnosih med sosedoma

Predsednik jugoslovanske vlade Mikulić od danes na uradnem obisku v Italiji

V italijanskih političnih krogih vlada za ta obisk veliko zanimanje
Vsestransko poudarjanje pomena vloge Jugoslavije v sodobni Evropi

DUŠAN KALC

RIM — Kaj si bosta danes povedala predsednik jugoslovanske zvezne vlade Branko Mikulić in italijanski ministrski predsednik Giovanni Goria in kako bo njuno srečanje vplivalo na nadaljnje odnose med Italijo in Jugoslavijo, državi, ki sta geografsko tako blizu, politično in gospodarsko pa še vedno ne dovolj, da bi od te bližine imeli veliko več obojestranske koristi, kot je dejansko imata. Že dejstvo, da so srečanja na tej ravni tako redka (zadnji predsednik jugoslovanske zvezne vlade na obisku v Italiji je bil Špiljak pred davnimi dvajsetimi leti), priča, da je bilo verjetno zamujenih veliko priložnosti za utrjevanje odnosov med sosedama.

Ravnatelj Centra za italijansko-jugoslovanske odnose in urednik revije »Italjug« Luigi Saporito je v knjigi »Tudi neuspeh je lep«, ki je izšla lanskega decembra, nekaj dni po njegovi prezgodnji smrti, z grenkobo zapisal, da velik del italijanskega establishmenta potegne na dan najbolj brezobziren snobizem, ko gre za Jugoslavijo, medtem ko bi morala Italija razumeti, da so stiki z vzhodnim sosedom zanjo primarnega interesa in da bi bilo treba ne samo okrepiti gospodarske in kulturne izmenjave, temveč stremeti po večjem vzajemnem poznavanju ter boljšem razumevanju problemov skupnega interesa.

Saporito je ob odličnem poznavanju balkanskega soseda in ob razumevanju problemov, ki lahko združujeta ali pa tudi ločujeta obe državi, do smrti, med upanji in razočaranji, zagovarjal potrebo po večji zavzetosti Italije do sosednje države. Žal ni dočakal srečanja med vladnima voditeljema, ki bo, če že ne v obliki, ki si jo je sam predstavljal, prav gotovo pomemben in morda (naj nam bo dovoljen kanček retorike) zgodovinski mejnik na poti tesnejšega sodelovanja in prijateljstva med državama.

Dnevnik socialistične stranke Avanti je v predvčerajšnji številki na naslovni strani objavil daljši članek Uga Intinija. V naslovu je rečeno, da je Jugoslavija prioriteten problem za Italijo in Evropo. Njena politična stabilnost in njen gospodarski razvoj sta za Italijo bistvenega pomena, pravi Intini. Te izjave se skladajo tudi z izjemnim zanimanjem, ki ga je pokazala Komunistična partija Italije in ki se je odražalo med nedavnim obiskom Napolitana in evropskega parlamentarca Rossettija v Beogradu. Ne nazadnje pa je pomenljiv poseg, ki ga je imel o tem vprašanju zunanji minister Andreotti v ustavni komisiji poslanske zbornice, ko je dejal, da se italijanska vlada zaveda pomena politične in gospodarske stabilnosti Jugoslavije za Evropo in za mednarodno skupnost.

Po dvajsetih letih od zadnjega srečanja v Rimu na vladni ravni in po trinajstih letih od ne še povsem uresničenega Osimskega sporazuma, se

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Poslanici predsednikoma Gorii in Mikuliću

TRST — Ob obisku predsednika ZIS Mikulića v Rimu je Slovenska kulturno-gospodarska zveza poslala tako njemu kot predsedniku italijanske vlade Gorii poslanico, v kateri izraža željo, da bi obisk pripomogel k nadaljnjemu izboljšanju odnosov in sodelovanja med državama, in upanje, da bo na pogovorih našlo primerno mesto tudi nerešeno vprašanje zaščitnega zakona za slovensko manjšino. Poleg tega opozarja SKGZ na druga dva problema: prvi se nanaša na sklep Dežele FJK, ki je na pripombo računskega dvora zavrnila v slovenščini napisane prošnje nekaterih kulturnih ustanov in s tem prekinila dolgoletno prakso v veljavi še pred podpisom osimskih sporazumov. Pri tem ugotavlja SKGZ, da gre za očiten poskus, da se slovenski jezik nezakonito in neupravičeno izrinja iz javnih ustanov. Drugi problem pa zadeva finančno stanje Stalnega slovenskega gledališča, ki se ponovno zaostruje in mu v doglednem času ni videti rešitve.

Biasutti pri Gorii pred Mikulićem

TRST — Ministrski predsednik Giovanni Goria bo danes zjutraj sprejel v palači Chigi predsednika Dežele Furlanije-Julijske krajine Adriana Biasuttija. Predsednik Goria je pozval Biasuttija z namenom, da bi se sestala in pomenila pred pričetkom uradnega obiska predsednika jugoslovanske zvezne vlade Branka Mikulića. Predsednik Goria bi si rad čimbolj razjasnil pojme glede širše obmejne problematike pred srečanjem obeh uradnih delegacij.

Predsednik Biasutti bi moral predočiti Gorii najvažnejša vprašanja glede obmejnih odnosov med Italijo in Jugoslavijo. Omeniti bi moral tudi skupne razvojne programe, za katere se je dogovoril s Carlom Berninijem, predsednikom dežele Veneto, Brunom Tabaccijem, predsednikom dežele Lombardije in Pierluigijem Angelijem, predsednikom Pokrajine Trento.

V središču razgovorov med Gorio in Biasuttijem bodo tudi vprašanja gospodarskega razvoja Furlanije-Julijske krajine, s posebnim poudarkom na obmejna sodelovanja, na poslovanje po maloobmejnih računih ter na vprašanje narodnostnih manjšin. Biasutti bi moral Gorii predstaviti zahteve slovenske manjšine po zaščitnem zakonu ter omeniti položaj italijanske manjšine, ki živi v Istri in na Reki.

V Ljubljani podpora tržaškim gledališčnikom

LJUBLJANA — Gledališčniki v Sloveniji podpirajo svoje tržaške kolege. Tako je mogoče povzeti stališča predsedstva izvršnega odbora Združenja dramskih umetnikov Slovenije.

Napetosti v gledališču v Trstu in zunaj njega niso nove. Združenje dramskih umetnikov Slovenije nanje že dalj časa opozarja. Na to je že opozorilo tudi Skupščino kulturne skupnosti Slovenije, Skupnost slovenskih dramskih gledališč, kongres Združenja dramskih umetnikov Jugoslavije in preko njega Jugoslovansko socialistično zvezo. Od slednje so tudi zahtevali, naj začne reševati ta problem tudi na meddržavni ravni.

Združenje dramskih umetnikov Jugoslavije je tudi pozvalo slovensko in jugoslovansko javnost, naj se zavzemata za trajno rešitev SSG v Trstu, za ureditev njegovega statusa in delovnih pogojev. Kajti ansambel SSG ima izredno umetniško moč in kulturno poslanstvo.

Združenje še predlaga, naj ta problem obravnavajo tudi diplomati obeh držav in naj bo na dnevnem redu med bližnjim obiskom predsednika jugoslovanske vlade Mikulića v Rimu.

D. V.

Vlada včeraj ponovno preglasovana Craxijev predlog izzval val polemik

RIM — Prostostrelci so včeraj ponovno streljali proti ubogemu Gorii in njegovemu finančnemu zakonu. Včeraj je bil na vrsti komunistični popravek, ki je bil odobren s tajnim glasovanjem; za ta popravek je glasovalo kakih sto poslancev večine. »Vsak prostostrelec, je komentiral socialist Piro, glede na dejstvo, da so tokrat poslanci znižali davke na obresti od 30 na 25 odstotkov, nas je tokrat stal od 25 do 30 milijard lir.«

V zvezi s tem vprašanjem so najbolj zagrizeni socialisti. Tajno glasovanje je sramota in ga je treba odpraviti. Zato so napovedali skupščino socialističnih skupin poslanske zbornice in senata, na kateri bo strankin tajnik Bettino Craxi govoril o tem vprašanju. Craxi je tudi povabil predsednika obeh vej parlamenta, predsednike komisij in vodstva vseh parlamentarnih skupin v obeh vejah parlamenta, naj se te skupščine udeležijo. To pobudo pa so predstavniki ostalih strank razumeli kot zelo nekorektno dejanje. Znani predstavnik zgodovinske levice in predsednik skupine neodvisne levice v poslanski zbornici Rodotà je včeraj kot anekdoto dejal, da je najpogostejše vprašanje v pogovorih med poslanci: »Si bil tudi ti pozvan v palačo Venezia?« Stališče komunistov sicer ni bilo tako drastično, vendar ni bilo nič manj kritično. Giorgio Napolitano je, potem ko je prebral tiskovno poročilo socialistične stranke, komentiral: »Težko je na institucionalni ravni zagovarjati to pobudo. Lahko bi mislili samo na skupno zasedanje obeh vej parlamenta, da poslušata poslanico predsednika republike.« Drugi, kot na primer predsednik komunističnih poslancev Zangheri, niso bili povsem prepričani, da gre za resnično vest. »Šalite se,« je dejal Zangheri. »To je očitno škrat tiskovne agencije,« je komentiral Clemente Mastella, De Mitova desna roka. Bolj umirjen je bil sam demokristjanski tajnik: »Očitno gre za politično pobudo in vsakdo povabi kogar želi,« je dejal De Mita. Republikanci so bili sprva zmedeni in predsednik njihove skupine Del Pennino je dejal, da stanja še niso preučili. Že nekaj minut potem je najuglednejši predstavnik republikanske stranke, predsednik senata Spadolini, napovedal, da se skupščine ne namerava udeležiti. »Za ta dan sem že pred časom prevzel druge obveznosti,« je sporočil. Tudi predsednik komunističnih senatorjev Ugo Pecchioli je napovedal, da se skupščine ne bo udeležil: »Zaposlen sem,« je dejal.

Pozitivna pa je bila reakcija socialdemokratskega ministra Vizzinija. »Gre za načenjanje institucionalnega vprašanja na institucionalni ravni. Pobuda je koristna tudi za to, ker pride do poglobitve vprašanja institucionalnih reform med parlamentarnimi skupinami,« je dejal Vizzini. Predsednik socialističnih poslancev De Michelis, ki mu zadnja glasovanja v poslanski zbornici očitno niso prijala, pa je dejal, da je treba po železu udarjati, dokler je vroče. Njegove pripombe so bile uperjene proti demokristjanski parlamentarni skupini, ki ima o vprašanju odprave tajnega glasovanja več pomislekov. Predsednik te skupine Martinazzoli pa je v zadnjih dneh zaskrbljen zaradi velikega števila prostostrelcev, tako da je celo zagrozil z odstopom.

Medtem pa so včeraj načelniki parlamentarnih skupin določili razpored zasedanj o institucionalnih reformah. Poslanska zbornica bo najprej razpravljala o krajevnih upravah, medtem ko bo v senatu govor o spremembah v pristojnostih obeh vej parlamenta. Danes se bosta Spadolini in Jottijeva ponovno sestala, da se dogovorita o drugih vprašanjih v zvezi z institucionalnimi reformami.

G. R.

Predstavniki CGIL-CISL-UIL bodo poročali senatni komisiji

Danes sindikalni predlog o urejanju stavk

RIM — Sindikalna zveza CGIL-CISL-UIL bo danes formalno posredovala parlamentu svoje predloge o urejanju oziroma o samourejanju stavk v javnem sektorju, posebno v javnih prevozih. Pizzinato, Marini in Benvenuto bodo sodelovali na skupnem zasedanju senatnih komisij za delo in za ustavna vprašanja, zatem pa se bodo srečali z ministroma za delo Formico in za javne uprave Santuzom. Ni izključeno, da se bodo sindikalni voditelji v prihodnjih dneh srečali tudi z ministrskim predsednikom Gorio.

Platforma, ki so jo sindikalne organizacije izdelale v sodelovanju s skupino uglednih pravnikov, temelji na vrsti ukrepov sindikalnega in zakonskega značaja. Sindikati so načelno proti, da bi vlada uredila to vprašanje s posebnim zakonom, kot so pred kratkim predlagale nekatere stranke, posebno republikanci in liberalci. Zakonska pot bi po njihovem mnenju postavila na kocko in okrnila ustavno pravico do stavke, zavedajo pa se, da je treba zaščititi tudi interese državljanov, ki se poslužujejo vlakov in letal. Treba je zato nujno izhajati iz skupnega izhodišča, ki bi zaščitilo pravice delavcev, a istočasno tudi potrebe širokih plasti državljanov.

Zveza CGIL-CISL-UIL predlaga, da bi problematiko urejanja stavk vključili v delovne pogodbe posameznih strok, posebno v javnih prevozih. Nekatera določila so sicer že vključena v teh pogodbah (npr. sindikalno premirje med prazniki), treba pa jih bo dopolniti z nekaterimi novimi ukrepi. Sindikati v tem okviru predlagajo, da bi morali v bodoče sami delavci zajamčiti, seveda v primeru stavk, minimalno poslovanje vseh javnih prevozov. Sindikati bodo imeli dolžnost, da pravočasno in temeljito informirajo javnost, tako o datumih stavk, kot tudi o točnih razlogih protestnih akcij. Ob koncu pa sindikalna zveza predlaga učinkovitejši, a tudi pravičnejši zakonski normativ za vpoklic delavcev v službo, za katerega je po sedanjem zakonu pristojen prefekt.

Vprašanje urejanja stavk pa ne zadeva samo delavce, ampak tudi delodajalce, ki je v primeru javnega sektorja država. Sindikati namreč predlagajo posebne sankcije za tiste delodajalce, ki kršijo delovno pogodbo ali pa ne ščitijo stvarnih interesov širše javnosti. To se sedaj dogaja z družbo Alitalia, ki kljub vladnemu pritisku sploh noče vzeti v poštev osnovnih zahtev pomožnega letališkega osebja. (st)

Nov dopisnik Primorskega dnevnika v Rimu

V teh dneh je prevzel dopisništvo Primorskega dnevnika iz Rima dolgoletni urednik tržaške kronike Dušan Kalc, ki se je še posebej ukvarjal s splošnimi problemi zaščite slovenske narodnostne skupnosti. Dušan Kalc je zamenjal Sandorja Tenceja, ki se po zapadu dveletne delovne dobe v Rimu vrača v uredništvo in bo poslej sodeloval v okviru notranje in zunanjepolitične redakcije.

autosandra due s.r.l.
Ul. Flavia 27 — Tel. 040/829778 — 34148 TRST
SUZUKI
SUZUKI 4x4
od 15.850.000 lir dalje
KLJUČI V ROKE

Jugoslovanski tisk o obisku predsednika ZIS

Obisk Branka Mikulića v Italiji v znamenju dobrega sosedstva

• *Mikulić danes na uradnem obisku v Italiji*

NADALJEVANJE S 1. STRANI

verjetno tokrat res odpira novo poglavje v odnosih med Italijo in Jugoslavijo. Naporom Jugoslavije, da bi se izkopala iz hude gospodarske krize, posveča Italija vse večjo pozornost. V dokaz, da ne gre ob današnjem srečanju le za golo rutinsko formalnost izmenjave izjav o dobrih namenih, bodo v palači Doria Pamphili danes ob 13. uri, podpisali memorandum o sodelovanju, ki ne zagotavlja samo finančne podpore Jugoslaviji za sanacijo njenih dolgov s tujino, temveč ustvarja predvsem nove, prožnejše in perspektivnejše možnosti vlaganja v skupne razvojne gospodarske projekte ter hkrati tehničnega in znanstvenoraziskovalnega sodelovanja.

Memorandum predstavlja kakovostni premik v gospodarskih odnosih in priložnost za plodnejše sodelovanje na industrijskem in tehnološkem področju. Te priložnosti ne gre zamuditi in morala se ji bo prilagoditi tudi jugoslovanska zakonodaja, ki še ni dovolj prožna. Napovedi, da bodo lahko imeli tudi naložniki večino v mešanih podjetjih, da bo mogoče dobiček izvoziti in investirati izven države in da bodo imeli tuji operaterji možnost kontrole nad vodenjem podjetij, spodbudno vplivajo na italijanske gospodarske kroge. Možnosti sodelovanja bodo jutri preverjali na srečanju, ki ga za jugoslovanske goste prireja Confindustria.

V tem okviru gre misel tudi obmejnemu sodelovanju. Stimuliranje novih razvojnih gospodarskih projektov in mešanih podjetij je izredno zanimivo tudi za ljudi ob meji in specifično za našo narodnostno skupnost, ki lahko odigra ob boljših pogojih gospodarskega značaja med Italijo in Jugoslavijo pomembno vlogo mostu in utrdi svoje gospodarske temelje, ki so velikega pomena za njen vsestranski razvoj in obstoj. Temu aspektu posvečajo precejšnjo pozornost tudi gospodarski operaterji obeh držav. Ob tem ni zanemarljivo dejstvo, da se bo jutrišnjega srečanja v Grand Hotelu udeležil na povabilo Confindustrie, poleg predstavnika mešanega podjetja za gradnjo avtocest Adria Strade Visintin, tudi predsednik Slovenskega deželnega gospodarskega združenja Vito Svetina.

Če naj bo odpiranje možnosti večje kooperacije nadaljevanje teženj, ki so navdihnile in obrodile Osimski sporazum, kot je pred kratkim dejal italijanski zunanji minister Andreotti, potem je treba tudi uresničiti vse obveze, ki so bile sprejete ob podpisu Osimskega sporazuma. Manjšinsko vprašanje je eno izmed teh. Pričakovati je, da bodo Mikulić in Goria ter Lončar in Andreotti posvetili tudi temu vprašanju ustrezno pozornost. Kajti manjšine, če naj spet citiramo mnenje italijanskega zunanjega ministra, morajo utrjevati odnose ter krepiti stike med državama. V duhu popuščanja napetosti in iskanja trajnejšega miru v svetu, ki je oplajal tudi nedavno srečanje med Reaganom in Gorbačovom v Washingtonu, moramo in moremo pričakovati, da bodo popustile tudi napetosti, ki še obstajata ob kopni in morski italijansko-jugoslovanski meji. Današnje srečanje med Mikulićem in Gorio je odlična priložnost tudi v tem pogledu.

BEOGRAD — Predsednik zveznega izvršnega sveta Branko Mikulić bo jutri odpotovalna uradni obisk v Italijo, kjer se bo s premierom Giovannijem Gorio in drugimi italijanskimi voditelji pogovarjal o razvoju obojestranskega, predvsem gospodarskega sodelovanja. S tem obiskom se ukvarja tudi jugoslovanski tisk, ki ugotavlja, da bo s tem potovanjem jugoslovanski premier začel letošnja meddržavna srečanja. Nazadnje je jugoslovanski predsednik obiskal Italijo pred dvajsetimi leti. To obdobje pa ni bilo obdobje zastoja, ampak izredno dinamičnega razvoja sodelovanja med državama, ki sta z osimskimi sporazumi, podpisanimi pred trinajstimi leti zelo poglobili sodelovanje. Zdajšnji obisk ne bo le rutinski, ampak zelo vsebinski, s celo vrsto konkretnih vprašanj.

Italija je najpomembnejši jugoslovanski gospodarski partner med sosedi in tretji nasploh. Takoj za njo so Sovjetska zveza in ZR Nemčija. Vrednost blagovne menjave znaša letno povprečno dve milijardi dolarjev, kar je toliko kot z vsemi ostalimi sosednjimi državami skupaj. Lani je bil dosežen absoluten rekord - 2,8 milijarde dolarjev. Razen tega je Italija edini pomembni partner na Zahodu, s katerim ima Jugoslavija uravnoteženo menjavo.

Pričakujejo, da bodo med obiskom podpisani dokument o dolgoročnem gospodarskem sodelovanju, ki naj bi prinesel določene olajšave v odplačevanju jugoslovanskih dolgov in ustvaril večjo možnost za krepitev znanstvenega in tehničnega sodelovanja med državama in z drugimi partnerji v EGS.

Zelo pomembno je raznovrstno in razvejano sodelovanje obeh jedrskih držav tudi na drugih področjih - v kulturi in prosveti, v turizmu in maloobmejnem prometu, v znanosti in tehniki. Znano je dejstvo, da je meja med Jugoslavijo in Italijo ena najbolj odprtih v Evropi. (dd)

Kakšne ustavne spremembe hočejo v Jugoslaviji?

LJUBLJANA — Včerajšnja izdaja osrednjega slovenskega dnevnika »Delo« je priobčila komentar Mileta Šetinca z naslovom »Kaj storiti z državo«, ki skuša sintetizirati že skoraj nepregledni kaos razprav o tem, kaj naj bi Jugoslovani z novo ustavo dobili.

Kljub temu da je državno predsedstvo predlagalo, naj bi najdaljšo ustavo na svetu spreminjali le v finesah, ne pa v temeljih, se vse ustavne bitke, ki jim Šetinc pravi kar »nekrvava "državljanska vojna"«, bijejo izključno na ključnem vprašanju vsake zvezne ustave: koliko moči naj ima federacija in koliko federalne enote. Komentator ugotavlja, da se spopadajo štiri vojske.

Prvi vojski sta uradni. Eno vodita Srbija in Črna gora, drugo pa Slovenija in Hrvaška. Prva hoče v zvezni parlament vpeljati »zbor združenega dela«, v katerem naj bi bil neposredno predstavljen »jugoslovanski delavski razred«, ki da ima skupne avtentične interese in ki bi z večinskim odločanjem končal sedanjo vladavino republik in pokrajin, ki da se zaradi partikularizma ni sposobna dogovoriti o ničemer. Druga vojska pa dokazuje, da je sedanji sistem sporazumnega vladanja republik in pokrajin dober, le da je treba »še okrepiti vpliv in prisotnost združenega dela«. Prvi hočejo suvereno vladavino internacionalističnega delavstva v Jugoslaviji, drugi pa suvereno vladavino narodov, ki naj jim vladajo delavci.

Drugi dve vojski sta neuradni in jih po Šetincu sestavljajo časnikarji in humanistična inteligenca. Eni psujejo razbojniško sebičnost republiških in pokrajinskih birokracij, drugi pa vidijo odrešitev le v popolni in legalni konfederalizaciji Jugoslavije.

Komentator ugotavlja, da pametnega odgovora, kaj storiti, zaenkrat še ni mogoče dati. Še zlasti ne, ker vladajo čustva in strasti, tako da eni že kličejo k policijski represiji. »Morda je to ponavljati že banalno, a bo že držalo, da je najboljši recept v razvijanju politične demokracije,« pravi Mile Šetinc in zaključi: »Običajni politični frazi o "libanonizaciji" Jugoslavije, v katero da bi vodilo "preveč" demokracije, so mnogokrat nasedali tudi "kritični" intelektualci. Vendar pa, ali lahko kdo pove, kam vodi sedanja demokracija "po obrokih"?«

D. V.

Magnago in Gunnella o bocenskem »paketu«

RIM — Minister za dežele Gunnella in voditelj Južnotirolske ljudske stranke (SVP) Magnago sta se včeraj sporazumela za rešitev nekaterih še odprtih vprašanj iz južnotirolskega »paketa«. Gunnella je bil po sestanku z delegacijo SVP naravnost optimist, Magnago pa je bil bolj previden in je poudaril, da so v Rimu včeraj dosegli samo neke vrste kompromis med stališči in potrebami italijanske in nemške narodne skupnosti. Beseda pripada vsekakor sedaj vladi, ki je pristojna za izpolnitev vseh norm iz znanega sporazuma De Gasperi-Gruber.

Na sestanku je tekla beseda o vprašanjih šolstva, krajevnih financ (bocenska pokrajina je glede tega skoraj popolnoma samostojna) ter o jezikovni enakopravnosti na sodiščih. Glede tega vprašanja sta minister in voditelj SVP soglašala, da imajo obtoženci pravico do sodne obravnave v materinem jeziku, lahko pa izberejo odvetnika druge narodnosti. Odprto ostaja še vprašanje šolstva, posebno za ladinsko narodno skupnost, medtem ko niso še jasne točne pristojnosti bocenske podružnice Deželnega upravnega sodišča. Magnago bo moral z včerajšnjim okvirnim sporazumom jutri seznaniti izvršni odbor SVP, kjer je manjšina v torek kontestirala nekatere njegova stališča, posebno v zvezi z rabo jezika na sodiščih.

Po prerekanju na TV Bushev ugled raste

NEW YORK — Izredno oster in na trenutke celo dramatični intervju, ki ga je imel voditelj večernega dnevnika TV mreže CBS Dan Rather pred dvema dnevoma z vodilnim republikanskim predsedniškim kandidatom, podpredsednikom ZDA Georgeom Bushem, je bil včeraj ameriška tema dneva, poleg tega pa je še enkrat pokazal na to, da poteka velik del predvolilnega boja pred TV ekrani.

Intervju, ki ga je imel Dan Rather, ki sodi med najbolj prekaljene ameriške TV novinarje, s podpredsednikom Bushem o njegovi še vedno ne do konca razčiščeni vlogi v tako imenovani iranski aferi, je odprl tudi širše vprašanje odnosov med tiskom in politiko, oziroma politiki. To vprašanje je bilo letos v ameriški javnosti že na rešetu, še posebej potem, ko se je eden izmed vodilnih demokratskih predsedniških kandidatov Gary Hart začasno umaknil iz predvolilne bitke zaradi škandala, ki ga je povzročilo odkritje The Miami Herralda, o njegovih odnosih z neko manekenko s Floride.

Kot kažejo ankete o razpoloženju javnega mnenja, je približno ena tretjina republikancev prepričana, da je bil podpredsednik Bush bistveno bolj vpleten v afero »Irangate«, kot je javno pripravljen priznati. K temu prepričanju je velik del prispeval sam Bush, ker noče odgovoriti na vprašanje: »Kakšne nasvete je o tej akciji, ki se je kasneje sprevrgla v trgovanje orožja za ugrabljene ameriške državljane v Libanonu, dal predsedniku Reaganu?«

To dejstvo je poskušal v okviru serije o osebnih profilih glavnih predsedniških kandidatov, ki jih pripravlja TV mreža CBS, izkoristiti tudi voditelj večernega TV dnevnika te mreže Dan Rather. Očitno sta presenečenje načrtovala obe strani. Dan Rather je poskušal podpredsednika presenetiti z izredno ostrimi vprašanji in vnaprej pripravljenim prispevkom, ki je bil zelo kritičen do njegove vloge v iranski aferi, podpredsednik, ki je vztrajal pri pogovoru v živo pa je poskušal z izredno ostrimi odgovori volilce prepričati, da zna biti, če je potrebno, tudi oster. V ameriški javnosti se je namreč v zadnjem času pojavilo prepričanje, da se poskuša Bush izogibati omenjeni temi.

Intervju, ki po ostrini nima primere v zgodovini ameriške TV, na trenutke sta na primer Rather in Bush vpila eden na drugega, voditelj pa je vidno jezen končal skoraj 10-minuten pogovor s tem, da je podpredsednika enostavno prekinil na sredini stavka, je v ameriški javnosti povzročil pravi vihar. Konservativci, ki napadajo tisk, da je levičarski (o tem je prepričanih skoraj polovica republikanskih volilcev), so zahtevali Ratherjev odstop in kongresno razpravo o etiki novinarstva, oziroma o tem, ali si tisk lahko privošči dati drugega človeka ZDA na zatožno klop.

Raziskave javnega mnenja kažejo, da se več kot dve tretjini ameriških volilcev odloči za svojega predsedniškega kandidata s pomočjo televizije. Vtis, ki ga predsedniški kandidati naredijo na javnost v številnih nastopih na TV je torej eden izmed najbolj pomembnih dejavnikov predvolilnega boja. V bistvu poteka predvolilna bitka na TV.

To dejstvo je po mnenju nekaterih komentatorjev poskušal izkoristiti tudi podpredsednik Bush, še posebej zato, ker ankete javnega mnenja kažejo, da ga je v državi Iowa, kjer bodo 8. februarja prve primarne volitve, začel prehitevati njegov glavni tekmec, vodja republikanske manjšine v senatu, Bob Dole. Z izredno ostrim nastopom je Bush poskušal preiti v ofenzivo. Kot kažejo najnovejše ankete, se mu je to tudi posrečilo, saj se je javnost v glavnem postavila na njegovo stran. TV mreža CBS je včeraj sprejela več tisoč telefonskih protestov in pisem, v katerih ljudje protestirajo proti grobosti, s katero je voditelj večernega TV dnevnika Dan Rather poskušal iz Busha iztisniti priznanje, da je bil od vsega začetka vpleten v tajno prodajo orožja Iranu.

Vodstvo TV mreže CBS se je očitno zavestno odločilo za tako oster intervju. Za to naj bi bilo več razlogov. Javna skrivnost je na primer, da je TV mreža ABC (neuradno) bolj naklonjena republikancem, CBS pa demokratom. Po drugi strani pa naj bi vostvo CBS poskušalo z intervjujem, ki bi šokiral javnost, povečati tudi gledanost svojega osrednjega TV dnevnika, ki je v zadnjem času začel izgubljati publiko. V tem je verjetno vsaj začasno uspelo.

Razloge za javen TV obračun, ki ga je gledalo približno 10 milijonov ameriških gospodinjstev, sta torej imeli obe strani. Bush je včeraj med kampanjo v Iowi izjavil, »da ni jezen na Ratherja«. Najnovejše ankete o razpoloženju javnega mnenja potrjujejo, da je Bush v državi Iowa po tem intervjuju bistveno zmanjšal zaostanek za senatorjem Bobom Dolom.

Verjetno bodo tudi ostali potencialni predsedniški kandidati, poučeni s to Bushevo izkušnjo, dali na TV še večji poudarek kot doslej. Javne TV razprave (doslej so bile 4) sicer niso imele posebnega učinka na javno mnenje, ki zaenkrat še ni posebej zainteresirano za predsedniške volitve. Verjetno pa se bo ta slika, potem ko se bo po 8. februarju začela serija primarnih volitev, bistveno zaostrila.

Zahvaljujoč dobrim reklamnim filmom, ki so jih začeli vrteti v državi Iowa, je po mnenju tukajšnjih komentatorjev tudi potencialni demokratični predsedniški kandidat Richard Gephart prevzel vodstvo v tej državi. Bitka za predsedniško nominacijo se bo, kot kažejo te prve izkušnje, to pot še v večji meri kot doslej odločala na TV ekranih.

Predvolilna slika je sicer naslednja (ocene za ZDA): med demokrati je s 23 odstotki na prvem mestu še vedno Gary Hart, sledi mu Jesse Jackson s 17 odstotki, senator Paul Simon ima 9 odstotkov, guverner države Massachusetts Michael Dukakis pa 6 odstotkov podpore demokratskega volilnega telesa. Med republikanci pa je prvi podpredsednik Bush z 41 odstotki, drugi je senator Bob Dole z 22 odstotki, tretji evangelist Pat Robertson s 7 odstotki, četrti kongresnik Jack Kamp s 4 odstotki podpore republikanskega volilnega telesa itd.

Glede na to, da so demokratski kandidati še vedno zelo malo znani javnosti in da ima senator Gary Hart daleč največje število negativnih točk (proti njemu se je izreklo 40 odstotkov demokratov), je predsedniška zmaga vsaj v tem trenuktu mnogo bolj v dosegu roke republikanskih kot pa demokratskih kandidatov. Vendar pa se utegne omenjena slika spremeniti z začetkom primarnih volitev, zato ni izključeno, da bodo posamezni predsedniški kandidati poskušali s podobnimi presenečenji, kot je bil Ratherjev intervju s podpredsednikom Bushem, pritegniti javno pozornost in na ta način vsaj začasno prevzeti vodstvo.

UROŠ LIPUŠČEK

Rabin in Herzog obiskala zloglasni »zid pretepanj«

JERUZALEM — Policjska ura in pretepanje s pendreki ostajata žal neizbrisni znamenji izraelske politike. Včeraj so uvedli policijsko uro za »nedoločen čas« v Sa'iru pri Hebronu, to pa zato, ker je Sa'ir ključno središče za promet v Cisjordaniji, Palestinci pa naj bi »motili promet«. V Gazi je ponovno prišlo do pretepanj, tokrat pa vojaki niso tepli le domačinov, pač pa so napadli tudi snemalce ameriške televizijske mreže CBS.

Včeraj sta obrambni minister Rabin in predsednik Herzog obiskala »zid pretepanj«, kraj, kjer so izraelski vojaki izvajali Rabinovo politiko pendrekov. Na zidu so še vidni madeži krvi, izraelski predsednik Herzog pa je v svojem odgovoru rabinu Alexandru Schindleru, voditelju gibanja reformističnih Židov ZDA, ki je kritiziral izvajanje vladnega nasilja, izjavil, da so pendreki edina alternativa nastanku bodočih Teheranov in Bejrutov na izraelskem območju.

Po pisanju dnevnika Hadašot pa se vsi vojaki le ne strinjajo z Rabinovo represivno politko. Nekateri so se baje uprli izvajanju načrtnih pretepov, to število pa menda še narašča. Take vesti so sicer redke in niso deležne velike pozornosti s strani izraelskega tiska, ki se te dni ukvarja predvsem s škandalom v zvezi s tremi sodniki, ki naj bi se pustili podkupiti.

Sicilski »paket« proti mafiji bo vlado stal 200 milijard lir

RIM — Včeraj je delegacija palermske občinske uprave zaključila dvodnevne rimske pogovore, v katerih so delegati in vladni predstavniki skušali določiti »paket« protimafijskih ukrepov. V jutranjih urah so se palermski predstavniki, z županom Leolucom Orlandom na čelu, sestali s podpredsednikom vlade — zakladnim ministrom Amatom. Razpravljali so o finančnem delu sicilskega »paketa«, saj izdatki ne bodo prav majhni. Palermski podžupan Rizzo je dejal, da bi morala država dodeliti za boj proti mafiji 150 milijard lir.

Na sestanku so tudi razpravljali o tem, kako rešiti nekatere tehnične probleme, ki bi lahko ustavno zaustavile vladni »paket«. Sicilija je namreč dežela s posebnim statutom in zato bi vlada lahko odločno ukrepala proti mafijskemu kriminalu, le če bi veliki sanacijski program mesta Palerma označili za državni interes.

Sicilski upravniki soglasno menijo, da je ključna točka pomoči Siciliji sledeča: nujno je treba določiti neko koordinacijsko skupino, ki bi sledila vsem naporom za dokončno odpravo mafije. Minister Vizzini je s tem v zvezi novinarjem dejal, da bo dekret slonel na treh točkah. Te so: posegi na deželnem območju, večja hitrost pri vsakem postopku ter koordinacija posegov. Dodal je še, da bo sicilski »paket« stal državo samo v prvem letu od 150 do 200 milijard lir, pomoč države pa naj bi trajala več let.

Notranji minister senator Fanfani je včeraj odgovarjal komisiji za ustavna vprašanja glede hudega položaja na Siciliji. Fanfani se je še enkrat potožil, da je že pred nekaj meseci pisal predsedniku vlade, da bi mu poudaril nujnost ukrepov v tistih področjih italijanskega Juga, kjer razsaja mafija. Dejal je, da bo treba ojačiti avtonomijo Sicilije, kar pa se tiče razpoložljive policijske moči v Palermu je potrdil, da bodo v kratkem dodelili mestu še drugih petdeset policajev — trenutno jih je namreč 250, okrepili pa bodo tudi osebje v policijskih uradih.

Jutri bo ministrski svet vzel v pretres nekaj najvažnejših točk sicilskega »paketa«, po vsej verjetnosti jih bodo tudi odobrili.

Italijanska družba pred hudo dilemo: naj pravna država pomilosti teroriste?

In še: naj pomilosti samo tiste, ki si niso umazali rok s krvjo ali naj bo amnestija splošna?

SANDOR TENCE

RIM — *Več kot 68 odstotkov Italijanov je proti pomilostitvi teroristov, tudi tistih, ki so se kasneje v zaporu skesali ali so se ogradili od oboroženega boja. To je osrednji in gotovo najbolj zanimiv podatek iz ankete tržaške specializirane ustanove SWG na temo, kaj misli širša javnost o amnestiji ter o zapletenem problemu obračuna s »svinčenimi leti«, ki so v bližnji preteklosti pretresla državo. O anketi, ki jo je treba kot sicer vsako raziskavo javnega mnenja oceniti s precejšnjo previdnostjo, so obširno pisali vsi vsedržavni časopisi, poročala pa sta tudi radio in televizija, ki se že več dni ukvarjata s temi vprašanji. Mnenja in stališča pa so si med političnimi in družbenimi silami tako različna in v marsičem nasprotujoča ter protislovna, da se javnost, tudi tista, ki se kolikor toliko zanima in je poučena o teh zadevah, zelo težko znajde v oceni tega ali onega primera. Emotivna mnenja in reakcije so zato na dnevnem redu, kot so tudi na dnevnem redu žal demagoški izpadi tega ali onega politika, ki pogostokrat samo zmedejo že itak premalo informiranega državljana.*

O pomilostitvi ali bolje rečeno o možnosti splošne amnestije za teroriste, vsaj za tiste, ki niso direktno sodelovali v atentatih proti osebam, se bolj ali manj javno govori že nekaj let. Problem je pred kratkim s pomočjo javnih občil sprožil Franco Piperno, nekdanji voditelj »delavske avtonomije« in urednik njenega glasila Metropoli, ki mu sodniki očitajo, da je spodbujal prevratniško dejavnost in celo navdihoval atentate rdečih brigad. Piperno, ki se je svojčas zatekel v Kanado, se je pred kratkim prostovoljno vrnil v Italijo in se na rimskem letališču predal policiji. Sedaj sedi v rimskem zaporu in v pričakovanju procesa razglaša na desno in levo, da je treba »politično obračunati« s terorizmom ter najti pot sprave z zaprtimi prevratniki, ki mora prej ali slej privesti do splošne amnestije.

Ta zakonski ukrep, čeprav iz različnih zornih kotov in z različnimi utemeljitvami, zagovarja še marsikdo. Med temi sta npr. tudi znana demokristjanska prvaka Piccoli in Scalfaro (slednji je bil svojčas tudi notranji minister), ki se zavzemata za izpustitev vseh teroristov, ki niso sodelovali pri krvavih atentatih in ki so se v zaporu idejno oddaljili od prevratniške preteklosti. Piccoli, ki se je večkrat srečal z zaprtim voditeljem rdečih brigad Renatom Curciom, je mnenja, da mora država kot demokratična institucija premostiti »svinčena leta« in na neki način spet vključiti v družbo ljudi, ki so na razne načine zatajili svojo teroristično izkušnjo. Piccoli, kot vsi tisti, ki zagovarjalo splošno amnestijo, je seveda trdno prepričan, da je terorizem dokončno premagan.

Tudi nasprotniki splošne amnestije so po izjavah Franca Piperna močno dvignili svoj glas. Njihova stališča temeljijo v prvi vrsti na dejstvu, da je parlament v zadnjih letih že odobril celo vrsto zakonov o t.i. skesancih in o tistih teroristih, ki so se ogradili od oboroženega boja. Mnogi nekdanji teroristi so na podlagi teh zakonov že na prostosti ali pa samo spijo v zaporu, potem ko so med dnevom redno zaposleni izven ječe. Najbolj značilen je morda v tem okviru primer Marca Donat Cattina, sina znanega voditelja KD in trenutno ministra za zdravstvo, ki je kot pripadnik skupine Prima linea neposredno sodeloval v umoru milanskega sodnika Alessandrinija.

Eden najvidnejših voditeljev rdečih brigad Renato Curcio (z brado, brez naočnikov) leta 1968 med sprevodom študentov univerze v Trentu, od koder je izhajala cela vrsta terorističnih voditeljev

Donat Cattin je na prostosti, kljub temu, da mu Alessandrinijeva družina ni nikoli odpustila, kot so nasprotno npr. storili Morovi otroci z očetovimi morilci. Vsaka amnestija bi bila torej v teh pogojih preuranjena, tudi zato, ker naša kolektivna zavest ne more kar tako čez noč pozabiti na dogodke, ki so tako močno zamajali temelje demokratične države. Kdo pa je konec koncev rekel, dodajajo še ob koncu nasprotniki vsesplošne pomilostitve, da je terorizem dokončno mrtev in premagan ?

Po tem kratkem in seveda nekoliko shematičnem pregledu stališč za ali proti amnestiji in pomilostitvi zaprtih teroristov, bi radi dodali še nekaj misli v zvezi s človeško in pravno platjo te problematike. Odpuščanje je moralna vrednota, ki zaobjema človekova globja čustva in izvira iz njegovega verskega prepričanja ali iz njegove življenjske filozofije. Je povsem individualna in osebna izbira, ki ne more in tudi ne sme ključno pogojevati izvajanje republiških zakonov in smernic pravne države, kot je italijanska. Žena in sin ubitega sodnika Alessandrinija nista odpustila morilcem tolpe »Prima linea«, nasprotno pa so Morovi otroci javno odpustili rdečim brigadam ter nekajkrat obiskali v zaporu morilce predsednika Krščanske demokracije. Vsakdo se v teh primerih ravna po svoji zavesti in po svojem prepričanju, ne more pa pogojevati države in njenih zakonov.

Pravno gledano je amnestija zelo zapleten juridični sklep, ki je polnopravno vključen v civilno in v kazensko pravo italijanske državne ureditve. Predsedniki republike, ki na predlog vlade podpišejo sklep o amnestiji (pomilostitev je pravno gledano nekaj povsem različnega), so se doslej odločili za ta korak skoraj izključno iz pravnih razlogov. Od časa do časa so nekoliko izpraznili prepolne zapore ali pa depenalizirali določene civilne prekrške ali manjše zločine, s čimer so nekoliko olajšali posle sodnim telesom, ki so tvegala in še danes resno tvegajo paralizo. Republika se je v povojnem času odločila za politično amnestijo samo enkrat in sicer na pobudo koalicijske vlade De Gasperi-Togliatti, ki je s posebnim odlokom pomilostila večje število državljanov, ki so pod fašizmom zagrešili zločine. To pa je bil izjemen primer v povsem izjemnem zgodovinskem obdobju.

Današnjega položaja zato verjetno ne gre primerjati s tistimi prvimi bučnimi povojnimi leti. Vprašanje je, ali si lahko pravna država privošči splošno amnestijo za ljudi, ki niso samo kršili zakonov, ampak so postavili v dvom in hoteli izpodkopati njene demokratične temelje. Kaj, če se bo jutri nekdo spomnil in predlagal, da je potrebna amnestija tudi za mafijce, samo zato, ker preživlja mafija morebitno krizo ali pa ker je dokončno premagana. Vse se lahko zgodi, zato mora vsuko odločitev spremljati trezno razmišljanje o učinkih in o posledicah, ki jih zna tak sklep povzročiti. V teh pogojih bi bilo zato koristneje ubrati pot novih zakonov, ki bi po eni strani spodbujali (bivše) teroriste, da se oddalijo od oboroŽenega boja, po drugi pa, da jih z bolj človeškimi pogoji v zaporu vključijo v normalne življenjske procese. To seveda ne izključuje potrebe ali bolje rečeno nujnosti, da vsi skupaj trezno in poglobljeno razmislimo o terorizmu, o njegovih razvejanih koreninah in o njegovih vzgibih.

V Evropskem parlamentu občutljivejša ušesa za ženska vprašanja

Zanimivi pogovori delegacije žensk iz naše dežele s članicami Komisije za ženske pravice

BREDA PAHOR

STRASBOURG — »Delovanje Evropskega parlamenta so izrazito označevala prizadevanja za uveljavitev enakopravnosti med moškim in žensko oziroma za uresničitev pravic žensk.« Z ugotovitvijo, ki bi lahko izzvenela kot obrabljena fraza, je evroparlamentarka Lalla Trupia uvedla srečanje med predstavnicami Komisije za pravice žensk EP in precej množično žensko delegacijo iz Furlanije-Julijske krajine. Nekajdnevni obisk v skupščini Evropskega parlamenta je sredi prejšnjega tedna organizirala Komisija za ženska vprašanja pri deželnem vodstvu KPI, ki je seveda večji del svojega zanimanja osredotočila na delovanje raznih organizmov Evropske skupnosti v zvezi s sklopom vprašanj, ki jih še vedno večina malomarno trpa pod skupni klobuk tako imenovane ženske problematike.

Kdor vsaj od daleč sledi delovanju evropskega in posameznih državnih parlamentov, bo vedel, da trditev italijanske komunistične poslanke ni prazno geslo, temveč odraz resničnega stanja. Evropski parlamentarci so o ženskih vprašanjih veliko več razpravljali kot njihovi kolegi v državnih zbornicah, kamor so tudi (kot bosonoge sirotice sicer) prihajale razne smernice o premostitvi najbolj kričečih primerov ženske neenakopravnosti na najrazličnejših področjih.

Za večjo občutljivost Evropskega parlamenta do ženskih vprašanj so seveda v prvi vrsti »krive« ženske: v povprečju jih je bilo precej več poslanih v Strasbourg kot v glavna mesta članic EGS (njihovo število se suče okoli 18 odst., vendar je pristop Španije in Portugalske to povprečje nekoliko znižal), istočasno pa so se evroposlanke zelo odločno in resno lotile svoje naloge. »Kot se večkrat zgodi, smo ženske večje idealistke,« je v prostem razgovoru dejala Lalla Trupia, »zato smo verjele in še verjamemo v vpliv Evropskega parlamenta, dasi se zavedamo, da je precej omejen.«

Nič manj stvarne niso bile ostale članice Komisije za ženska vprašanja, ki so sodelovale pri razgovoru (zaradi drugih obveznosti so se sicer izmenjevale). Zelo jasno je razvoj dogodkov in sedanje stanje ocenjevala trenutna predsednica Komisije, predstavnica holandskih socialistov Hedy d'Ancona. Brez nepotrebnih olepšav in iluzij je izrazila trdno prepričanje, da je tolikšno število žensk po prvih splošnih volitvah (bile so leta 1979) zašlo v Evropski parlament »zgolj slučajno«. »Moškim se kratko malo ni zdelo vredno, da bi izgubljali čas v zbornici, ki ni imela in še nima nikakršne izvršilne funkcije, zato so poslali raje kakega odličnejšega političnega upokojenca ali pa ženske.«

Da ne gre za žensko zlobo, pričata dve dejstvi: že pri drugih volitvah (leta 1984) se je povprečje žensk nekoliko zmanjšalo, predvsem pa je manj žensk kot v prvi zakonodajni dobi na odgovornejših oziroma prestižnejših mestih. »Nakazala se je možnost, da gre vseeno za prestiž, za delitev oblasti, in ženske so bile odveč,« je bila neizprosna v analizi Hedy d'Ancona. Nič prizaneslivejša ni bila pri oceni delovanja Komisije, ki ji trenutno načeluje: »Razpisale smo se o vsem, o čemer smo mogle in morale, dosegle učinke, ki so bili možni (spoštovanje smernic Evropskega parlamenta je zaželeno, ne pa predpisano), od tu dalje bo veliko težje. Začne se lahko samo bitka za oblast, kajti današnje zahteve žensk lahko zagovarjajo le preobrazbo družbe, ki bo vsakega posameznika vrednotila kot polnopravno osebnost.«

Ženska in oblast torej, dvoboj, ki ga ženske še niso odkrito napovedale. Takega mnenja je irska predstavnica krščanskih demokratov Mary Banotti. Te teme se ženske otepajo, tudi zato, ker imajo za vzor med neštevilnimi utelešenji oblasti v ženski podobi »jekleno gospo« Margaret Thatcher. Osebno poznanje, je skoraj opravičujoče dejala irska poslanka, sicer odpravi marsikateri predsodek na račun nepopustljive Maggie, utrdi pa prepričanje, da morajo ženske še vedno za politično udejstvovanje oziroma za zaposlitev plačati težak davek.

Kajpak obstajajo velike razlike glede položaja žensk v posameznih članicah EGS, na kar so opozorile skoraj vse udeleženke neformalnega srečanja. Še posebej so razlike zaznavne na zakonodajnem področju (vlogo pepelk v tem okviru igrajo predvsem države, ki so zadnje pristopile k Evropski skupnosti — Španija, Portugalska in Grčija) in pa glede nivoja, številčnega in kakovostnega, ženskega zaposlovanja. »Vendar pa nas zadoščenje nad izborjenim ne sme uspavati,« je izredno smelo in odločno zatrdila predstavnica nemške SPD Lilo Seibel Emmerling.

Kot primer je navajala »razvado«, ki se je potuhnjeno, a zelo odločno začela uveljavljati v nemških bančnih zavodih: po notranjih pravilih bi namreč morale banke jemati v službo absolvente srednjih in višjih šol z boljšim spričevalom. Ker pa se je na trgu nenadoma pojavilo veliko več deklet odličnjakinj kot moških, so začeli postopoma spreminjati pravilnike. Zato je bojevita Lilo mnenja, da je treba ob zavzemanjih za globalne spremembe, bedeti tudi nad izvajanjem že doseženih pravic.

Če je bilo v okviru Komisije za ženske pravice (v sedanji obliki deluje od leta 1984), doseženo vse, kar je bilo mogoče in če je globalna družbena preobrazba zaenkrat še utopija, kaj naj torej ženske v Evropskem parlamentu počnejo in kaj naj si druge ženske od njih pričakujejo? Vprašanje je razplet razprave kar sam navdihnil, odgovor pa ni mogel biti ne dokončen ne izčrpen. »V tej fazi,« je že ob začetku srečanja poudarila angleška laburistka Caroll Tongue, »se moramo ženske še srečevati, izmenjati mnenja in izkušnje. Reševati je treba kopico drobnih, vendar pomembnih vprašanj, na primer na področju ženskega zaposlovanja. In moč žensk je predvsem v nas samih, v vseh nas.«

Naloga Komisije za ženske pravice pri Evropskem parlamentu je torej prvenstveno v tem, da izdeluje stališča in smernice o določenih vprašanjih in jih posreduje ostalim organizmom Evropske skupnosti (Evropski komisiji, Svetu in ostalim področnim Komisijam) ter članicam EGS. »Čimvečja bo angažiranost žensk na ostalih področjih, tem večji bo splošni vpliv žensk,« je stvarno pripominjala izkušena Lilo Emmerling.

Vendar pa seže do ostalih evropskih žensk, tudi do politično angažiranih, samo nekakšen glas o prizadevanjih evroposlank. Vzpostaviti je treba trdnejše zvezo, pa čeprav že deset let redno izhaja in sedaj celo v devetih jezikih bilten »Ženske Evrope«, ki poroča v prvi vrsti o delovanju Komisije. O tej nuji, ki so jo zagovarjale številne članice delegacije Furlanije-Julijske krajine, je med drugim govorila Marisa Rodano, ki je bila že predsednica Komisije za ženske pravice. Predstavnica italijanskih komunistk je odgovarjala na vrsto konkretnih vprašanj, ki so se nanašala predvsem na vpliv in na večje praktične učinke izdelanih smernic. Težko je namreč posamezne naslovnike prisiliti, da upoštevajo dokumente Komisije ne kot koristno in zanimivo čtivo, temveč kot vodilo pri načrtovanju in uresničevanju dela v posameznih resorjih. Do takrat pa je obstoj že nekoliko preživele Komisije še krvavo nujen.

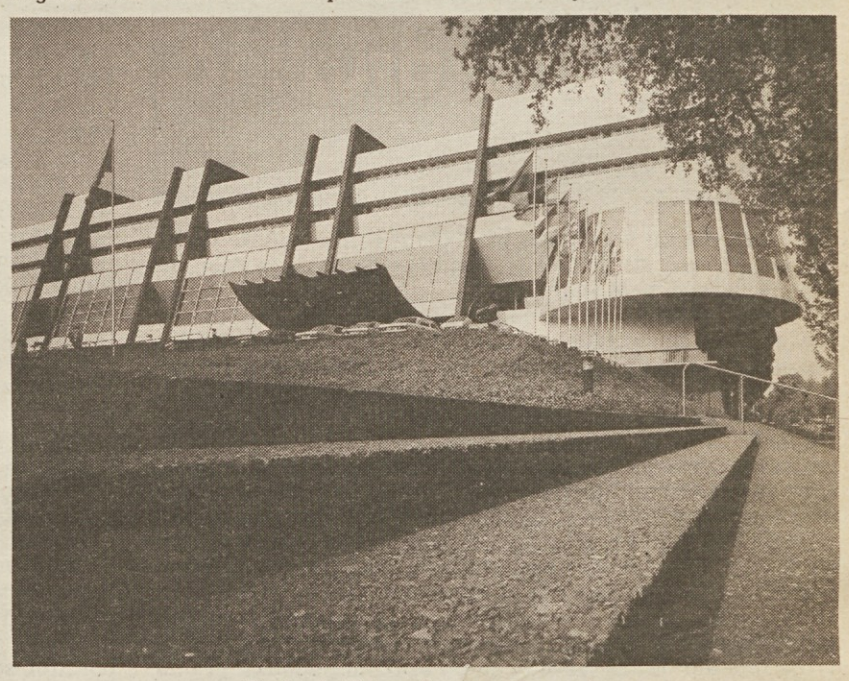

Poslopje Evropskega parlamenta

Pogovor s slovenskim svetovalcem Ivanom Bratino

»Tudi Slovenci moramo pazljiveje spremljati problem decentralizacije«

TRST — Deželni svet Furlanije-Julijske krajine je v torek po večdnevni razpravi odobril zakonski osnutek o decentralizaciji; odobril je določila o prenosu pristojnosti z deželne na druge periferne ustanove, to je na Občine, Pokrajine, Gorske skupnosti in ostale krajevne uprave. Zakonski osnutek sodi med najvažnejše ukrepe iztekajoče se mandatne dobe Biasuttijevega deželnega odbora, pri čimer ne gre pozabiti, da je bilo prav to vprašanje decentralizacije eno glavnih v programu šeststrankarske koalicije, ki upravlja našo deželo. O vsebini in ciljih zakonskega osnutka — odobren je bil z glasovi večine, medtem ko so komunisti, Proletarska demokracija, Lista za Trst in Mešana skupina glasovali proti, Furlansko gibanje pa se je vzdržalo — smo se pogovorili s svetovalcem komunistične skupine Ivanom Bratino, ki je celotnemu vprašanju sledil že od vsega začetka.

»Ko govorimo o tem vprašanju moramo pogledati nekoliko nazaj,« začenja svetovalec Bratina. »Pogledati moramo, kaj predvideva deželni statut, katere so pristojnosti deželnega sveta in deželnega odbora. Deželni svet je zakonodajni organ, odbor pa izvršilni, ki mora skrbeti za načrtovanje posegov in oblikovanje smernic. Po statutu naj bi bila vsa deželna administracija decentralizirana na Občine, Pokrajine, Gorske skupnosti in druge oblike združevanja krajevnih uprav. Po 25 letih Dežele pa se to ni zgodilo; deželni svet ne deluje linearno: sprejema zakone, ki so zelo splošni, interpretacija nekaterih pa je dejansko prepuščena samemu deželnemu odboru. Le-ta pa si je s svoje strani pridržal vse pristojnosti glede administracije (sprejema namreč ukrepe, katerih finančno kritje se suče od nekaj milijonov pa do deset milijard lir), kar je pomenilo, da se je v 25 letih v pomanjkanju decentralizacije oblikoval širok deželni aparat (sedaj šteje 3.415 uslužbencev). Po eni strani je bilo to pozitivno, ker je Dežela s tem pokazala svojo prisotnost na teritoriju, ki je pri nas dejansko zamenjala državno oblast na več področjih; po drugi strani pa se ta aparat ni obnavljal; sedaj pa se je pokazala potreba po spremembah.«

Deželni svet je bil torej prisiljen sprejeti nova določila. Kako jih lahko ocenjujemo? Katere so glavne značilnosti odobrenega zakonskega osnutka?

»Pri vsem tem se predvsem postavlja vprašanje glede dejanske decentralizacije, ker so nekateri problemi še brez odgovora (na primer: kako bo z osebjem, ki je doslej delovalo v okviru deželne uprave in bo na osnovi novih predpisov prešlo na krajevne ustanove). Zakon oblikuje le nekatere smernice. Glavna njegova značilnost pa je, da se nekatere pristojnosti Dežele glede finansiranja občinskih storitev prenesejo na Pokrajine. Če pogledamo podrobneje je tudi manj pomemben od izvršilnega odloka štev. 469 — vlada ga je odobrila decembra lani — o večjih pristojnostih Dežele.«

Katere pa bodo dodatne pristojnosti, ki jih bodo prevzele Pokrajine in Občine?

»Nove pristojnosti Pokrajine sem že omenil, dodam naj še, da bodo občinske uprave prejele nekaj več kompetenc glede osnovnih socialnih storitev.«

Razprava v deželnem svetu je bila obširna, poglobljena in mestoma tudi zelo živahna. V ospredje so prišla nekatera specifična vprašanja političnega značaja, kot na primer problemi enotnosti ali delitve dežele. Bi lahko poglobili ta vprašanja?

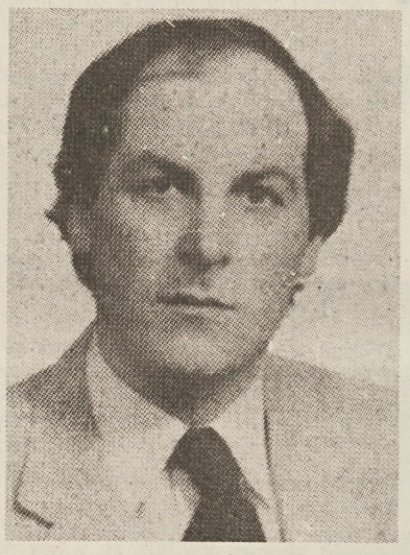

Deželni svetovalec KPI Ivan Bratina

»Rekel bi, da so med razpravo prišla do izraza predvsem štiri vprašanja: vprašanje Trsta in njegove občine, vprašanje Karnije in Kanalske doline, vprašanje furlanskega jezika, za katerim se je dejansko skrival problem institucionaliziranega priznanja samostojne Furlanije in pa še slovensko vprašanje.«

Kaj je bilo sklenjeno v zvezi s Trstom?

»Nekatere pristojnosti, ki jih bodo drugod prevzele Pokrajine, bo prevzela tržaška občina; s tem se je skušala okrniti moč okoliških občin predvsem na področju prostorskega načrtovanja in kulturnih dobrin. Prišlo je tudi do poskusa, da bi se v čim večji meri okrnila moč Kraške gorske skupnosti, medtem ko se je po drugi strani skušala povečati moč te ustanove v Karniji.

Glede Karnije bi rekel, da so se z zakonskim osnutkom določile tri Gorske skupnosti, ki naj bi se združile in imele večje pristojnosti, kot so jih doslej imele (drugod jih imajo Pokrajine).«

Veliko je bilo govora o 14. členu, zakaj?

»Člen 14 je bil zelo dobro pripravljen; govori sicer samo o furlanskem jeziku, za tem pa se skriva, kot sem že omenil, vprašanje institucionalizacije dežele Furlanije. O tem je bilo res veliko govora, celotna zadeva pa se s tem osnutkom še ni zaključila.«

Končno smo tudi Slovenci dobili svoje mesto v tem zakonu, pa čeprav ne tako, kot bi lahko pričakovali. Kaj to pomeni za narodnostno skupnost?

»Izhajali smo iz preprostega dejstva: 3. člen statuta zagotavlja enake pravice vsem prebivalcem in ščiti njihove etnične in kulturne značilnosti; mnenja smo, da bi morale ta člen v trenutku, ko Dežela s tem zakonom spreminja svojo obliko, upoštevati — in ga seveda izvajati — Občine in Pokrajine. Zato so svetovalci Tarondo (KPI), Zanfagnini (PSI), Štoka (SSk), De Agostini (Furlansko gibanje) in Cavallo (DP) predložili popravek, ki vsebuje ta načela; v taki obliki ga odbor ni sprejel, medtem ko je prodrl Biasuttijev v nekoliko omiljeni obliki. Le-ta predvideva ovrednotenje raznih kulturnih pobud, ki zadevajo našo slovensko manjšino.

Dosegli smo, da smo Slovenci — kot Furlani — posebej obravnavani v tem zakonu; vendar bi lahko več naredili, čeprav ne gre pozabiti, da se je v tej razpravi čutilo negativno vzdušje tržaškega političnega življenja in videlo, kako Lista za Trst močno pogojuje KD, kar bo seveda treba upoštevati.«

Kaj bi lahko še dodali k vsemu temu?

»Na žalost moram dodati, da smo bili Slovenci kot organizacije in tudi kot občinske uprave v tej razpravi popolnoma odsotni. Celotno vprašanje pa še ni zaključeno; jasno je vsekakor, da je treba to problematiko spremljati pazljiveje.«

ALEKSANDER SIRK

SSk z zadovoljstvom podprla zakon ker bo v korist Slovencev

TRST — Po večmesečnem naporu strank, ki sestavljajo deželno večino, je končno v deželni zbornici prodrl zakon o decentralizaciji. SSk je za ta zakon glasovala, ker je bil sprejet amandma, ki predvideva ovrednotenje raznih kulturnih, jezikovnih in splošnih vrednot, ki zadevajo slovensko narodnostno skupnost v deželi Furlaniji-Julijski krajini.

Svetovalska skupina SSk je odobritev omenjenega amandmaja, ki so ga podpisali: KPI, PSI, SSk, MF in DP, sprejela z zadovoljstvom na znanje in zato glasovala za zakon v prepričanju, da bo v vsestransko korist Slovencev v Italiji.

Svetovalska skupina SSk obenem poudarja važnost bližnjega uradnega obiska med italijansko narodnostno skupnostjo v Jugoslaviji, ki bo sredi februarja na Reki, v Pulju, Rovinju in Kopru pod vodstvom predsednika tretje deželne komisije svetovalca SSK Draga Štoke.

Po zadnjih vesteh o težavah italijanske narodnostne skupnosti v Jugoslaviji bo obisk deželne komisije za kulturo, šport in šolstvo pripomogel pri reševanju problemov in težav italijanske skupnosti v Jugoslaviji.

Deželni svetovalec SSk Drago Štoka

Odpor proti vsakršnemu jezikovnemu ločevanju na Koroškem še narašča

CELOVEC — Zdaj sta torej mimo zadnja dva razgovora Slovencev na Dunaju; čas je, da si ogledamo, kaj sta prinesla in kaj iz njih izhaja. Premalo ali prenagljeno bi bilo, če bi rekli, da nista prinesla nobenega rezultata, in to tudi ob dejstvu, da uradna avstrijska politika ni spremenila svojega stališča v zadevi dvojezičnega šolstva. Pogovora, to lahko uvodoma zabeležimo, sta prinesla vsaj razjasnitev stališč in pozicij.

Razgovor predstavnikov obeh slovenskih organizacij s klubskim predsednikom SPOE in govornikom OEVP za šolska vprašanja Schaefferjem, ki je bil 15. januarja, ni uspel. Kako pa naj bi, ko so ga strankini politiki že vnaprej pojmovali le kot neke vrste »farbanje Slovencev«, reci alibijevsko zadevo. Dejstvo je namreč, in to se je izkazalo v javnosti seveda šele nekaj dni kasneje, da so SPOE, OEVP in FP na parlamentarni ravni sprejele že svoj dogovor o zakonskem osnutku, ki naj bi spremenil dosedanjo ureditev skupnega dvojezičnega pouka.

Ta dogovor pa so sprejele že 12. januarja, torej tri dni pred razgovorom Slovencev na Dunaju. Predlog hočejo sedaj troedine stranke vnesti kot iniciativni predlog v avstrijski parlament, in ga tam sprejeti, saj naj bi veljal na vsak način že od naslednjega šolskega leta naprej. Detajle o tem zakonskem osnutku pa so posredovali koroškim Slovencem nato 22. januarja uradniki ministrstva za pouk. To je bil namreč tisti drugi razgovor, za katerega je bil Fischer še 15. jauarja 1988 obljubljal, da bo razgovor članov strokovne komisije. No, pa tudi uradniki vedo dosti povedati, čeprav so že kar na začetku razgovora zavračali vsakršno nadaljnjo kompetenco, saj bi zakonski osnutek že prejel »blagoslov« v finančnem ministrstvu, v uradu zveznega kanclerja ter tudi (zakaj ne?) v zunanjem ministrstvu. Sploh pa so povedali, da tudi ministrstvo za pouk ali pristojna ministrica v bistvu nimata več kaj opravka s tem zakonskim osnutkom, ker je to pač po avstrijski parlamentarni ureditvi - če ga vložijo poslanci strank kot iniciativni predlog v parlamentu - zgolj še zadeva »ljudskih zastopnikov«, beri avstrijskih državnih poslancev... S tem pa si, vsaj navidezno, obvarujejo avstrijski kancler ministrica Hawlickova in še kak drug navzven obraz, saj so vedno zatrjevali, da ne bodo dovolili ločevanja, kaj šele rešitve mimo volje prizadete manjšine.

Oba razgovora nista bila torej dosti kaj spodbudna, pa čeprav so naznanjali še druge pogovore, pa tudi to, da bodo zastopnike Slovencev povabili na razpravo o zakonskem osnutku v parlamentarnem pododboru. Nadaljnji razgovori torej, toda - vsaj doslej s strani uradne politike - ne več na osnovi vmesnega poročila strokovne komisije, temveč na osnovi ločitvenega tristrankarskega sklepa.

S takim prejudicem pa se ne strinja ne slovenska manjšina na Koroškem ne najširše demokratično gibanje nemškogovorečih Avstrijcev, odkar obstaja druga avstrijska republika. Tako je tudi seja izvršnega in upravnega odbora Zveze slovenskih organizacij prinesla jasno odločitev, v kateri smeri si koroški Slovenci sploh še moremo predstavljati nadaljnje pogovore: »Slovenska narodna skupnost ne more privoliti v model, ki uvaja ločevanje po jezikovnih kriterijih. S tem hočejo segregacijo takorekoč zakonsko zajamčiti, hkrati pa s tem pripraviti tla za nadaljnje ločevanje tudi na vseh drugih področjih družbenega življenja. Zveza slovenskih organizacij zato poziva vse Slovence in nemškogovoreče demokrate, da se še naprej skupno borijo proti uresničitvi apartheida na Koroškem. Če pa je vlada še zainteresirana za skupno rešitev, mora takoj spet sklicati nov krog razgovorov na ravni strokovne komisije in na osnovi vmesnega poročila le-te. Zveza slovenskih organizacij nikakor ni pripravljena privoliti v kakršnokoli obliko ločevanja otrok po jezikovnih kriterijih.«

S tem stališčem pa ZSO ni sama. Nikakor ne bi zadostovalo, če bi rekli, da je tega mišljenja celotna narodna skupnost. Ne, tudi v vrstah nemškogovorečih demokratov in njihovih organizacij raste odločno odklanjanje vsakega ločevanja. To solidarnostno gibanje je doseglo tak razmah, da so se ga ločitveni strategi SPOE, OEVP in FP prav ustrašili. Zato skušajo zdaj s podtikovanji in ostrimi napadi na vidne predstavnike nadstrankarskega komiteja za obrambo dvojezičnega šolstva na Koroškem vnašati razdor v solidarnostno gibanje, pa tudi med koroške Slovence. Na žalost pa je temu treba tudi pripomniti, da tudi nekateri posamezniki iz vrst koroških Slovencev skušajo s stalnim govoričenjem o »kompromisih« (ti pa bi dejansko pomenili privoljenje v ločevanje) to politiko še podkrepiti. Ni naključje, da se protimanjšinski politiki in pisuni raznih medijev opirajo prav na izjave kakega Grilca ali Smolleja. še posebej žalostno pa je to spričo dejstva, da sta zadnja razgovora na Dunaju pokazala, kako uradna politika ni pripravljena odstopiti od ločitvenega modela, kakor tudi ni pripravljena sprejeti »kompromisarskih retuš«. Zato so tudi zdaj objavljeni »kompromisarski predlogi« nekaterih članov Narodnega sveta koroških Slovencev nepotrebni: prvič so v avstrijskem političnem sistemu neizvedljivi (kateri politik bi na primer dovolil Slovencem samim, da bi določevali ravnatelje dvojezičnih šol, ko pa so to »vajeni« delati po strankarskem proporcu, da manjšinsko plat sploh izključimo), drugič pa odstopajo od skupne volje koroškoslovenske in nemškogovoreče demokratične baze.

Prav ta baza se bo srečala v nedeljo ob 14.30 v Celovcu na zborovanju o šolstvu, ki bo pod dvojezičnim geslom »skupno za skupno šolo« razpravljala o nadaljnjem postopanju. Zborovanje so sklicali komite, razne mladinske organizacije od alternativne liste univerze preko socialistične študentske zveze in katoliške mladine pa tja do Zveze slovenske mladine, Klub slovenskih občinskih odbornikov, Zveza slovenskih organizacij itd. Manjka tudi tu le Narodni svet koroških Slovencev. So se tudi nekateri višji funkcionarji zbali široke odklonilne baze? Krajevni informacijski sestanki so vsekakor dokazali, da bo na zborovanju navzoča tudi baza Narodnega sveta, ki samovoljno »kompromisarstvo« nekaterih voditeljev prav tako odklanja, kakor ostala manjšina in demokratična javnost.

ANDREJ MOHAR

DANIELLE STEEL 135.

Njena družina

Prevedla Irena Trenc-Frelih

»Ukradla mi bo otroka, Li.« Njene velike, modre oči so ga moledovale, da se mu je stisnilo srce. Zdaj je bila ves čas preplašena, bala se je vsega.

»Nič takšnega ne bo storila. Rada bi bila pri tebi. In nihče ti ne bo ukradel otroka. Sama se moraš odločiti.« Seveda pa jo je še vedno poskušal prepričati. Po njegovem je imela mati prav. Pri štirinajstih letih in pol Anne prav gotovo ni potrebovala bremena otroka, saj je bila še sama otrok. V to se je prepričal tistega večera, ko so se začeli popadki. Anne je zgrabila panika, zaklenila se je v svojo sobo in histerično hlipala v njej. Li in John sta izmenično grozila, da bosta vdrla vrata. Ni jima ostalo drugega, kot da je John medtem, ko je Li pomirjujoče govoril z njo, splezal na streho, zlezel skozi okno, odklenil vrata in spustil brata noter. Ležala je na postelji in histerično jokala, medtem ko so jo grabili krči; tla so bila mokra. Uro poprej ji je bila odtekla voda in popadki so postali močnejši. Jokaje se je vrgla Lionelu okrog vratu in se ob vsakem popadku privila k njemu.

»Oh, Li, tako me je strah... tako me je strah...« Nihče ji ni povedal, da jo bo tako bolelo. Med vožnjo v bolnišnico je stokala in mu zasajala nohte v roko; na koncu ni hotela za bolničarko. Obesila se je nanj in ga rotila, naj ostane pri njej; potem je prišel zdravnik in ji velel, naj bo pridno dekle in dve sestri sta jo vreščečo odpeljali na vozičku.

Lionel je bil vidno pretresen, John pa ves bled, ko sta ogovorila mirnega zdravnika. »Ji ne bi mogli dati kakšnega pomirjevala?«

»Bojim se, da ne. Lahko bi zavrlo popadke. Saj je mlada, pozneje bo vse pozabila.« To je bilo težko verjeti, zato se jima je razumevajoče nasmehnil. »Tako mladim dekletom je težko, ne telesno ne duševno niso pripravljena na porod. Toda saj ji bomo pomagali in potem bo vse dobro.« Lionel ni bil tako prepričan. Še vedno je slišal njeno vreščanje po hodniku in vprašal se je, ali ne bi moral ostati ob njej. »Ste že poklicali mater?« Li je živčno odkimal. Bilo je enajst ponoči in ni vedel, ali starša morda že spita. Vedel pa je, da bo Faye besna, če je ne bo poklical, zato je s tresočimi rokami zavrtel staro številko svojega doma. Ward je dvignil slušalko, in Lionel je takoj povedal, zakaj kliče:

»Z Anne sva v bolnišnici.«

Ward ni izgubljal časa s predajanjem slušalke Faye. Tokrat je izjemoma ogovoril Lionela. »Takoj prideva.« Bil je mož beseda. Čez deset minut sta, rahlo razmršena, a popolnoma budna že prispela v Medicinski center Kalifornijske univerze. Tokrat je zdravnik naredil izjemo in dovolil Faye, da je ostala pri Anne ves čas, dokler je bila v porodni sobi. Nihče ni bil pripravljen na to, da bo tako dolgo trajalo. Še zdravnik sam ni vedel, čeprav je navadno pravilno uganil, toda pri najstnicah ni bilo nič gotovega, nekatere so v hipu rodile, pri drugih pa je trajalo tudi tri dni. Ustje se je odpiralo lepo, a počasi, po vsaki stopnji so sledile ure dolgi presledki. Anne jih je rotila, naj jo odrešijo, prosila za sredstva proti bolečinam, mamila, karkoli, se oklepala materine roke, se poskušala dvigati, da bi odšla, pa se spet v bolečinah zgrudila, praskala po zidu in prosila sestre, naj jo pustijo oditi. Bil je najstrahotnejši prizor, kar jih je Faye kdaj doživela, in še nikoli se ni čutila tako nemočno. Z ničemer ni mogla pomagati svojemu otroku; zapustila jo je samo enkrat, ko je za kratek čas stopila na hodnik, da bi naročila Wardu, naj takoj zjutraj pokliče odvetnika za primer, da bi bila Anne takoj po porodu pripravljena podpisati odpoved. Podpisane potrebne listine bi bilo treba čez šest mesecev še enkrat overiti, da bi postale pravnomočne, toda takrat otroka ne bi bilo več in Anne bi morda že lahko živela normalno življenje. Ward je privolil, da ga bo zjutraj poklical, nakar mu je predlagala, naj odide domov. Porod bi lahko trajal še več ur. Možje so se strinjali. Ward je brez dosti besed odložil Lionela in Johna pred njunim domom in fanta sta se utrujeno povzpela v stanovanje. Presenečena sta ugotovila, da je že štiri zjutraj. Lionel te noči ni nič spal. Skrivaj se je nekajkrat odplazil iz postelje in poklical bolnišnico, toda o Anne še ni bilo novic. Še vedno je bila v porodni sobi in otrok se še ni rodil. Tam je bila še naslednje popoldne, ko se je John vrnil z dela in našel Lionela ob telefonu. Ura je bila šest, kar ga je osupnilo.

*Knjiga je izšla pri **Založništvu tržaškega tiska** in je na razpolago v **Tržaški knjigarni***

Od Trbiža pa do Piancavalla

Smuka je možna v vseh zimskošportnih središčih

VIDEM — Snežne razmere v vseh zimskošportnih središčih v Furlaniji-Julijski krajini so dobre. V teh zadnjih dneh je snežilo od Trbiža pa tja do Piancavalla; zaradi tega so že včeraj začele obratovati vse naprave, ki so morale doslej mirovati zaradi pomanjkanja snega (kot na primer v Ravasclettu, Collini pri Forni Avoltri, Sedlu Chianzutan in Valdejerju 2000).

Najbolj zadovoljni so seveda turistični delavci, ki so z nestrpnostjo čakali nove snežne padavine. V turističnih ustanovah poročajo, da so hoteli dobro zasedeni in da je v raznih zimskošportnih središčih na razpolago še nekaj mest. Tudi vremenske napovedi so dobre: jutri bi namreč moralo ponovno snežiti v vseh višjih predelih dežele.

Od četrtka do četrtka

Koristno je!

Stanislav Renko

V dneh, ko se pripravlja uradni obisk predsednika vlade naše matične domovine pri predsedniku vlade države, v kateri živimo, mora naš dnevnik objavljati kar dva nova dokumenta o najnovejši krivici in o nevarnosti za obstoj naše najvišje umetniške ustanove. Najprej je bilo nujno objaviti in na najvidnejšem mestu prve strani oster in odločen protest SKGZ zaradi ravnanja deželne vlade Furlanije-Julijske krajine, ki je sklenila, da morajo biti prošnje za podpore nekaterih slovenskih kulturnih ustanov napisane v italijanščini, ker jih je napisane v slovenščini konec lanskega leta najprej zavrnilo računsko sodišče v nasprotju med drugim z jasnim normativom in v nasprotju z razsodbo štev. 28 ustavnega sodišča ter v nasprotju z določbami osimskih sporazumov, čeprav so se prošnje v slovenščini nemoteno vlagale in sprejemale že pred osimskim sporazumom, ki poudarja privrženost Italije načelu o največjem možnem varstvu naše manjšine! SKGZ poudarja, da gre za hud napad ravno ko se naša avtonomna dežela pripravlja na proslavo 25-letnice veljave posebnega statuta, sprejetega ravno zaradi prisotnosti slovenske manjšine v deželi. - Prejšnjo nedeljo pa je bil s podobnim poudarkom na prvi strani objavljen telegram predsednika našega SSG predsedniku Mikuliću in zunanjemu ministru Lončarju, ki ga prav danes spremlja na obisku v Rimu, s prošnjo, »da se ob srečanju v Rimu zavzameta za rešitev težkega finančnega stanja« SSG. Podoben telegram je isti predsednik poslal tudi gostiteljma jugoslovanske delegacije: Gorii in Andreottiju, ki je z našim vprašanjem zelo dobro seznanjen, saj je prav on pred desetimi leti ustanovil znamenito »Cassandrovo komisijo«, sprejel pa je tudi našo enotno delegacijo, o kateri je v svoji knjigi z dnevniškimi zapisi pripomnil med drugim, da ne verjame našemu benečanskemu Čedermacu, ki mu je kot član delegacije orisal narodnostno brezpravje Slovencev v videmski pokrajini. Upajmo, da bo med današnjimi pogovori upošteval vsaj vsebino omenjene brzojavke. Morda pa bo govor tudi o položaju italijanske manjšine, o kateri je Mikulića informirala njena delegacija med sprejemom prejšnji ponedeljek v Beogradu, kjer mu je verjetno omenila marsikatero vprašanje, o katerem je 250 po večini italijanskih Koprčanov razpravljala prejšnji teden - v torek - kot smo pisali že v zadnjem našem četrtkovem zapisu.

In ko smo o tisti koprski razpravi prebrali skoraj vse, kar je pisal naš dnevnik, pa poročala Radio Trst A in tudi Radio Občine poleg izčrpnega poročila v reškem prijateljskem manjšinskem dnevniku La Voce del Popolo in koprske Primorske novice ter ljubljansko Delo - in seveda tudi Il Piccolo - poleg dnevnika ljubljanske TV, pred tem pa tudi tržaškega slovenskega glasila KPI, ki je edino v Trstu objavilo v celoti besedilo z 71 podpisi tistega »apela« koprske skupine »A. Gramsci«, smo prišli do zaključka, da tista koprska torkova razprava pod naslovom ITALIJANI V JUGOSLAVIJI VČERAJ, DANES IN ... JUTRI ne le da ni bila škodljiva, temveč celo v marsikakšnem pogledu koristna. Pa čeprav se - kot smo kljub vsemu upali - o »Italijanih v Jugoslaviji včeraj« - ni govorilo. Predvsem smo ob branju »apela« samega in branju protesta SKGZ in sveže brzojavke SSG ugotovili, kako zelo resničen je stavek »apela« (pa čeprav potisnjen v osmi odstavek), ki se glasi:

»Najmanjše omejevanje narodnostnih pravic bi bilo znak razraščanja primitivizma, represivnosti, nedemokratičnosti ter očitne kršitve človekovih pravic.«

S posebnim zadovoljstvom pa smo v reškem omenjenem dnevniku opazili, da sta kar dva od štirih uvodnih poročevalcev na razpravi v Kopru poudarila tistih deset tez, ki so bile sprejete leta 1985 v Piranu na zasedanju »Unione degli italiani dell'Istria e di Fiume« o »INTEGRALNI DVOJEZIČNOSTI«. S pravim užitkom smo namreč poslušali zgodovinarja prof. Sama Pahorja, ko je v sredo med poročanjem o koprski razpravi v oddaji Radia Občine bral (v italijanščini) peto in deveto piransko »tezo« o tem za večino večinskih narodov, z izjemo v Švici in - brez zamere - tudi v Istri, kjer se učijo slovenski osnovnošolčki z učbeniki za italijanščino pod pazduho, v Trstu tako osovraženem bilingvizmu. V peti tezi je med drugim zapisano:

»Izvajati se mora programska kadrovska politika, ki jamči s pomočjo ustreznih instrumentov v aplikativni obliki, ustrezne dvojezične kadre in funkcije v javnih in državnih strukturah, občinskih in deželnih upravah, sodiščih, pošti, bolnišnicah, samoupravnih interesnih skupnostih, socialnih ustanovah in v vseh delovnih organizacijah, v normah in natečajih. Za javne funkcije in kadre in delavce, ki delujejo v stiku ali v funkciji italijanske skupnosti, mora biti določen predpogoj za funkcijo dvojezična pristojnost. Nekatere javne funkcije posebnega interesa za (ital.) narodnost morajo biti dodeljene s pomočjo ustreznih izjav pripadnikom narodnostne skupine.« - Nato je profesor prebral še deveto »tezo«:

»Enakopravnost pomeni socialno in vsestransko (»ognidirezionale«) afirmacijo, zahteva postopno socialno in politično akcijo z namenom, da premosti sleherno pogojevanje manjšine in vsestranske dvojezičnosti in enakopravnosti ter obvladanja kulturne lingvistike kot dejavnikov asimilacije«.

Kako poučni in značilno koristni stavki za vse sestavljalce še nepredloženih zakonskih predlogov za globalno zaščito! V obeh poročilih o tej razpravi v »Il Piccolu« se te teze o dvojezičnosti seveda ne omenjajo, pač pa se poudarja stanje na Cresu in Lošinju in pa »etnocid«. (V poglavju »Il problema delle opzioni« v knjigi LA STORIA DI UN ESODO, ki je pred leti izšla pri Istituto regionale per la storia del movimento di liberazione (str. 332), piše, da je po podpisu pariške mirovne pogodbe vložilo prošnje za opcijo za Italijo: v Velikem Lošinju 80 odst., v Malem Lošinju 90 odst., na Cresu 90 odst. itd. In raznarodovalno naseljevanje optantov v tržaški okolici in nabrežinski občini? Ni »etnocid«?) Toda: nekateri člankarji in diskutanti so se zgražali: saj vendar jih toliko govori po italijansko. No, tudi šolarčki slovenskih šol v Istri govorijo tako, toda med ljudskim štetjem se bodo zapisali seveda med Slovence.

P. S. — *Po večinoma brezhibnem poročanju moramo opozoriti bralce, da je tiskarski kompjuter v prejšnjem »četrtku« od 14. t. m. v zadnjem stavku tretjega odstavka pravilno besedo »psevdolokavo« zamenjal z napačno besedo »psevdolokalno«, v prvem stavku četrtega odstavka pa pravilno besedo »odgovora« z napačno besedo »odbora«.*

Za dodatne telefonske priključke

SEŽANA — Te dni se v krajevni skupnosti Komen, kjer v 500 gosodinjstvih prebiva blizu 2 tisoč prebivalcev, pričenja akcija za napeljavo dodatnih telefonskih priključkov. Sedaj imajo občani komenske krajevne skupnosti (ki združuje vasi Coljava, Divči, Gabrovica pri Komnu, Ivanji grad, Komen, Mali dol, Preserje pri Komnu, Rubije, Sveto, Šibelji, Škrbina, Tomačevica, Volčji grad in Zagrajec) 420 telefonskih priključkov.

Ustanovili so poseben gradbeni odbor za izgradnjo dodatne telefonije v KS Komen, ki mu predseduje Bogdan Colja. Člani odbora so že izvedli razpis akcije in na ta način na krajevno obočajen način informirali krajane o tej pomembni akciji. Akcijo, v kateri bodo morali opraviti mnogo prostovoljnega dela, bodo vodili do konca. Vsi zainteresirani lahko dobijo obrazce za prijavo pri predstavnikih vaških skupnosti. Izpolnjene obrazce morajo priporočeno poslati po pošti na svet krajevne skupnosti Komen. Upoštevali bodo prijave, ki bodo prišle do 8. februarja. **-oks-**

Med počitnicami otrokom v Kopru ne bo dolgčas

KOPER — Tudi šolarji na Obali so dočakali počitnice. Od ponedeljka so za dva tedna na zasluženem počitku. Marsikdo seveda še upa na sneg in uresničitev načrta o družinskih ali drugače organiziranih počitnicah na snegu, marsikdo pa o tem že prej ni razmišljal in veseli bodo, če jim kdorkoli med počitnicami ponudi kakšno »zaposlitev«.

V koprski občini za okrog 5000 osnovnšolcev že nekaj zim pripravljajo Zveza telesno kulturnih organizacij, Zveza prijateljev mladine, osrednja knjižnica s pionirskim oddelkom, pa Delavska univerza Ivana Regenta, Globus film in drugi posebne programe aktivnosti v polletnih počitnicah. Pa za počitniške dni so tako v prvem tednu od torka do petka organizirali plavanje v bazenu v Žusterni, kjer se bodo otroci pod nadzorstvom plavalnih učiteljev kopali od 8.30 do 11. ure. Razen tega bodo ob različnih dneh v prvem pa tudi drugem tednu počitnic v pionirskem oddelku osrednje knjižnice v Kopru pripravili ure pravljic, pa slikanja in didaktičnih iger. V drugem tednu počitnic bo na Kaliču pri Postojni male smučarje odpeljalo dvoje avtobusov brezplačno (smučanje organizira ZTKO), ob teh pa bo prvi in drugi teden na Kalič vsak dan po sedmi uri odpeljal tudi poseben avtobus do Kaliča. Prevoz bo stal 3500 din, smučarji pa bodo morali sami poskrbeti za karto in malico. Seveda so smučarski izleti pogojeni s snegom, ki ga zaenkrat na Kaliču še nimajo, da bi lahko organizirali smuko. Ob tem dodajmo, da za zimske počitnice Obalno planinsko društvo oziroma njegova mladinska sekcija pripravlja za 50 pionirjev planinski tabor v Bohinju, pri Delavski univerzi v Kopru so učencem sedmih in osmih razredov ponudili plesni tečaj (šolnina 8500 din) in dvajseturno kiparsko šolo (cena 35 tisoč din), ljubiteljem risank bo Globus film pripravil dve matineji z risanko »Asterix proti Cezarju« (vstopnice 600 din), planinci pripravljajo še dva pohoda itn. Kot so nam povedali na ZPM v Kopru, je možno, da se bo program spreminjal, zato bodo spotne informacije o dejavnostih zainteresirani lahko dobili na telefonskih številkah 21 - 156 in 24 - 157 v Kopru.

V aktivnosti, ki jih organizira ZPOM Koper se vključujejo tudi šole s podeželja. Kot zanimivost pa dodajmo, da v Senožečah v sežanski občini za mlade med počitnicami poseben program pripravlja gasilsko društvo. Tako so predvideli v dneh od 25. do 29. januarja tri pogovore, predavanja in filmske večere o gasilstvu, v soboto 30. januarja pa še smučarsko tekmovanje. V prvem tednu v februarju pa še predavanje o Turčiji in Grčiji, predvajanje gasilskih filmov in na koncu še kviz s prosto zabavo.

DUŠAN GRČA

Osebnih nasprotstev verjetno niso ugladili

Trento: Zduženje avtonomistov pod okriljem močnega brata iz Bocna

TRENTO — »Los von Trient!« je bil bojni klic južnotirolskih Nemcev tik po drugi svetovni vojni, potem ko je Tridentinska—Južna Tirolska dobila posebno deželno avtonomijo. Nemcem deželna avtonomija ni bila dovolj, hoteli so dobiti popolno avtonomijo v okviru svoje bocenske pokrajine. Tam so bili številčno v premoči. Zaradi tega bi tam sami vladali. To se je tudi zgodilo. Obe pokrajini, Bozen in Trento, sta popolnoma samostojni v sicer enotnem deželnem okviru. Vsak pokrajinski svet ima zakonodajno oblast. Skupno se oba pokrajinska sveta sestajata le ko gre za skupna vprašanja. Drugače pa sta dve deželi v eni sami.

Sedaj, ko so Nemci utrdili oblast v Južni Tirolski, segajo z rokami preko pokrajinskih mejà in skušajo dobiti pod svoj plašč tudi del Tridentincev. Bolj ali manj zvestega zaveznika so vso povojno dobo imeli v tirolsko—tridentinski ljudski stranki PPTT, ki je prisotna v pokrajini Trento že od prvih deželnih volitev v letu 1948. Takrat je ta stranka bila druga v tej pokrajini s kar 17 odstotki glasov. Kot volivni znak ima krog v katerem sta dve planinski roži, za razliko od SVP v Južni Tirolski, ki ima za znak eno samo planinsko rožo. Na kasnejših volitvah se je moč PPTT zmanjšala. To kljub temu, da se je istočasno manjšala številčna moč krščanske demokracije, ki je tu po vojni imela absolutno večino. Napisali smo »kljub temu«, ker se obe stranki, PPTT in KD, opirata na tradicionalna verska načela prebivalcev tridentinske dežele.

Še zlasti potem ko so v Trentu odprli univerzo s sociološko fakulteto se je politični položaj v tem mestu zelo spremenil. Mladi so prinesli novih idej. Trento je danes mesto s skoro stotisoč prebivalci. Precej je industrije, pa čeprav je gospodarska težnja še vedno na kmetijstvu in s tem povezanim turizmom.

Vse to je prineslo precej sprememb v sociološki sestavi prebivalstva in seveda tudi politični opredelitvi. To se je pokazalo na kasnejših volitvah, še zlasti na lanskih parlamentarnih.

PPTT se je razklala pred kakimi šestimi leti. Njenega dolgoletnega vodjo Enrica Prunerja so mladi voditelji obtoževali, da je iz stranke naredil osebno posest, ter da jim ne pusti, da bi v njej napredovali. Stranka se je razklala. Nastala je nova skupina, ki si je nadela naziv Unione autonomista trentino tirolese UATT. Na zadnjih deželnih volitvah je PPTT dobila tri mandate, UATT pa dva.

Spori med skupinama niso bili političnega značaja, pač pa osebnega. Šli so si tako narazen, da so se pričeli vsevprek obtoževati ter se pravdati na sodišču. Govora je bilo o uporabi strankinega denarja, o odpustih uslužbencev, o več ali manjšem udinjanju demokristjanom, itd. Nekateri, ki so bili izvoljeni v razne forume še preden je prišlo do razkola, so se užaljeni umaknili v zasebno življenje. Med temi tudi senator Fontanari, o katerem smo večkrat slišali, ker je v senatu predstavil zakonski osnutek o globalni zaščiti, ki ga je sestavila Slovenska skupnost.

Da se razumemo: niti PPTT niti UATT nista manjšinski stranki. V pokrajini Trento so vsi ljudje Italijani. Gre le za avtomomistično skupino, ki si želi še večjo avtonomijo itak že precej avtonomne dežele.

Nemcem v Bocnu pa ni bilo vseeno če so bili z njimi povezani avtonomisti razklani. Lani so si želeli povečati število svojega parlamentarnega zastopstva. Uspelo jim je prepričati obe sprti skupini, da na volivce apelirata, da vsi glasujejo za znak SVP, ki so ga predstavili tudi v pokrajini Trento. Sicer so lani v tej pokrajini zbrali 23.840 glasov, kar pa je bilo premalo, da bi Južnotirolski Nemci izvolili štiri poslance. Za izvolitev četrtega jim je manjkalo 1.824 glasov. Liga Veneta, dotedaj neznana v tej pokrajini, je dobila 2.914 glasov. Očitno so to bili glasovi ljudi, ki jim ni prijal znak SVP. So pa bili odločilni, da ni bil izvoljen četrti poslanec. Tudi senatorskemu kandidatu je v Trentu spodletelo. Namesto prejšnjega Fontanarija je kandidiral novinar Carlo Andreotti, ki pa ni dobil zadostno število glasov. Socialisti, zeleni in radikalci so se povezali ter uspelo jim je izvoliti Marca Boata v senat. Avtonomisti so bili torej poraženi na celi črti.

Nemci pa so trmasti in so tako od starega mačka Enrica Prunerja (PPTT) kot od njegovega tekmeca Franca Tretterja, vodjo UATT, zahtevali in dosegli, da se združita še pred deželnimi volitvami, ki bodo v novembru 1988.

Pogajanja so bila dolga. Prejšnjo nedeljo je bil v kongresni palači v Riva del Garda združitveni kongres. Že sam pogled ob vhodu je bil dokaj čuden. Dve sprejemni mizi, dva ločena vhoda v dvorano, v njej točno določene stolice na katere se lahko vsedejo delegati PPTT in UATT. Zatem pa govori obeh tajnikov, Tretterja in Prunerja. Sodobnejši prvi, saj se opira predvsem na glasove mlajšega prebivalstva v mestih, ki si želi resnične avtonomije, je pa pripravljen na paktiranje s krščansko demokracijo. Poln zanosa in demagogiije, prežete s pravim reakcionarnim duhom, pa je bil govor Prunerja, ki so mu delegati na združitvenem kongresu zelo ploskali.

Sicer pa največjega in najbolj navdušenega ploskanja je bil deželen Silvius Magnago, predsednik Južnotirolske ljudske stranke, ki je bil pravi režiser celotne združitvene operacije in ki je prihitel iz Bocna v Rivo povedat, da se morajo njemu zahvaliti če lahko nadaljujejo avtonomistični boj. Povedal je tudi, da bo SVP še vnaprej botrovala življenju novonastale stranke, ki je spet dobila novo ime: Partito autonomista trentino tirolese PATT.

Na ta kongres so seveda prihiteli drugi avtonomisti iz Veneta, Lombardije, Piemonta, Bocna, Zvezne republike Nemčije (Evropska federalistična stranka). Začuda pa ni bilo predstavnikov iz Furlanije—Julijske krajine. Furlansko gibanje je imelo svoj shod v Spilimbergu, zato najbrž nihče ni tam hotel biti odstoten. Niso pa poslali niti telegrama. Prav tako ga ni poslala Slovenska skupnost, kar se čudno zdi, saj je konec koncev senator tridentinskih avtonomistov svojčas predstavil zakonski osnutek SSk. Kdor je prišel v Riva del Garda pa je bil mennja, da morajo avtonomistična gibanja v Italiji in tudi v Evropi najti skupen jezik in voditi skupno akcijo.

Do volitev, s petimi deželnimi poslanci, je PATT druga skupina v deželnem svetu v Trentu. Seveda upajo na uspeh na deželnih volitvah v novembru. Krščansko demokracijo so prav na dan kongresa obtožili, da je pozabila na krščanska načela in se vdala brezvercem, ko je v parlamentarni komisiji v Rimu sprejela tezo levičarjev in laikov, da na Tridentinskem bo pouk verouka ločen od normalnega pouka. Tudi s takimi argumenti hočejo avtonomisti iztrgati glasove krščanski demokraciji.

Težko js sicer sedaj reči če jim bo na jesen uspelo spet postati druga stranka v pokrajini. KD je lani imela 133.000 glasov, socialisti 40.000, komunisti 35.000, že združeni avtonomisti pa le 23.000.

Res pa je tudi, da je združitveni kongres pomenil le operativno združitev vodilnih organov dve strank. Pravi enotni kongres bo šele na jesen, po deželnih volitvah. Sicer pa si mora vsakdo še vnaprej nositi dosedanje breme. »Dolgove prejšnjih dveh strank si bo vsakdo plačal sam« je napisano v protokolu o združitvi. Pruner in Tretter sta si na odru le stisnila roki pred morjem fotografov in ploskajoče publike. Nista se objela, kot so nekateri v dvorani želeli.

MARKO WALTRITSCH

Zdrahe so se z Občine prenesle tudi na Pokrajino

Razdor v večini zaradi spomenika habsburški cesarici Elizabeti

Demokristjani proti sklepu listarskega odbornika

Zdrahe med strankami koalicije, ki je jeseni 1986 prevzela vodstvo obeh največjih krajevnih uprav, zlasti pa nezaupanje, ki vlada med njimi, se je odrazilo tudi v delovanju tržaške pokrajinske uprave, ki je bila sicer doslej v nekakšnem zavetju pred burjico, ki je razburkala vode na tržaški Občini. Že ponedeljkova seja je morala, kot smo poročali, nepričakovano odpasti, ker je opozicija iz protesta zapustila zasedanje, ko je predsednik Locchi dejansko sprejel izsiljevanje Liste za Trst, ki je zahtevala odložitev glasovanja o proračunu, dokler se demokristjani ne obvežejo, da bodo glasovali proti odstavitvi župana na petkovi seji občinskega sveta. Dejanski razkol v vrstah večine pa je prišel do izraza tudi na torkovi seji pokrajinskega sveta, z nepričakovano zavrnitvijo dveh sklepov, ki ju je predložil listarski odbornik Cavicchioli.

Po vsem videzu so hoteli demokristjani na Pokrajini vrniti listarjem milo za drago, s tem, da so jim pokazali, da morejo tudi sami blokirati delovanje uprave, če se jim le zahoče, pa čeprav jo vodi njihov strankarski kolega Locchi. Za zgled so izbrali pomembnejši upravni sklep, ki je zadeval restavriranje kipa avstrijske cesarice Elizabete, znane Sissi s filmskih ekranov. Odbornik Cavicchioli si je že pred tremi leti prevzel nalogo, da Pokrajina poskrbi za restavriranje že dolgo zapuščene bronaste sohe in za njeno postavitev na prostoru ob bivši konjušnici pri Miramarskem gradu. Zdi pa se, da je bila njegova pobuda precej osebna, da ni torej svojega delovanja s tem v zvezi prav dosti usklajeval z ostalimi odborniki, niti dovolj preveril v okviru svetovalskih skupin pokrajinske večine.

Tako je predsinočnjim prišlo do predložitve sklepa, ki predvideva strošek kar 130 milijonov lir. Ravno višino stroška je zato demokristjan Russo vzel za pretvezo, da je izrekel več pomislekov o upravičenosti pobude, češ da je med drugim znamenje kulturnega nazadnjaštva določenih krogov, ki še vedno mitizirajo vlogo avstrijske monarhije v našem mestu. Takoj je postalo jasno, da je usoda sklepa na kocki, saj so za Russom izrekli kritike pobudi ne le zastopniki opozicije, pač pa tudi predstavnik socialdemokratov, ki podpira pokrajinski odbor. Komunist Spadaro je predvsem oporekal, da se s takimi posegi obnavlja simbolika habsburške monarhije, sredstva pa se črpajo iz deželnih prispevkov za kulturo, ki bi morala biti uporabljena za povsem drugačne namene. Nasprotovanje postavitvi Sissijinega kipa so izrazili tudi misovec Serpi, predstavnik Mestne liste Marchio, neodvisni levičar Omero in socialdemokrat Martini, medtem ko sta Cavicchiolijev sklep zagovarjala samo listarja Cesanelli in Stener, češ da gre za zgodovinske osebnosti, ki si jih mora Trst zapomniti.

Odbornikov odgovor na izražene pomisleke je bil tako ohol, da je le še podžgal nasprotovanje, tako da je pri glasovanju sklep o postavitvi spomenika cesarici Elizabeti prejel samo 11 glasov članov odbora (ki so ga podprli le iz discipline) in Liste za Trst, proti pa je glasovalo prav tako 11 svetovalcev KPI, Neodvisne levice, MSI ter KD in PSDI (ki sicer podpirata odbor), zaradi česar ni bil sprejet. Enaka usoda je nato doletela še drug Cavicchiolijev sklep, ki je zadeval prireditev mladinske manifestacije »Dan za tvojo bodočnost«, ki je prejel le 9 glasov proti 9. V tem primeru je sklep propadel zaradi nasprotnega glasu Liste za Trst, ki se je hotela s tem nekako otročje »revanširati« za izid prejšnjega glasovanja.

V tako razvnetem ozračju je bil predsednik Locchi prisiljen prekiniti sejo in sklicati skupaj svetovalce večine, da bi spet vzpostavil slogo v njenih vrstah. To mu je tudi uspelo, saj je nato pokrajinski svet odobril z navadno večino še vrsto sklepov, med katerimi je pomembnejši tisti, ki predvideva prireditev razstave o Maksu Fabianiju. V začetnem delu seje pa je skupščina med drugim odobrila strošek 675 milijonov lir za obnovitev gledališča v komprenzoriju bivše umobolnice pri Sv. Ivanu, ki naj bi bilo na razpolago za širše potrebe javnosti.

CGIL o proračunu Pokrajine

Preveč posplošenosti in golega naštevanja

Tajništvo sindikata CGIL je proučilo proračun pokrajinske uprave za tekoče leto, ker meni, da je preveč splošnega značaja oziroma le golo naštevanje doseženih in zastavljenih ciljev. Oboje pa seveda pogojujejo finančne zmogljivosti te krajevne uprave, kar pa ne sme biti razlog za neurejeno delo in pomanjkanje načrtov zlasti za tista področja, ki bi omogočila zaposlitev, izboljšanje javnih služb ter sodelovanje z ostalimi javnimi gospodarskimi in proizvodnimi ustanovami. Sindikat CGIL zato predlaga vrsto popravkov.

Na prvem mestu je omenjen turistični sektor in načrt za ureditev Sesljanskega zaliva; ta načrt so Pokrajina, Dežela in nekatere druge javne ustanove zelo pozitivno ocenile. CGIL pa meni, da Sesljanski zaliv ne sme postati edino gibalo za poživitev krajevnega turizma. Obstajajo namreč tudi drugi načrti, zato bi bilo treba dela na tem področju ustrezno koordinirati tudi z ozirom na posledice, ki bi jih veliki finančni izdatki imeli na splošno gospodarsko stanje. Tudi na področju kmetijstva se po mnenju CGIL Pokrajina ni posebno izkazala. Svoje pristojnosti usmerja predvsem v predstavitvene in posvetovalne dejavnosti. Morala bi pa spodbujati zanimanje mladih za kmetijstvo. CGIL predlaga ureditev zaščitenih zelenih in obdelovalnih površin, toplih gred in raznih nasadov poskusnega značaja in podobno. Vzporedno s tem pa bi Pokrajina lahko reševala tudi pereči problem mestnih odpadkov. Primerno odbran in v gnojila predelan odpadni material bi namreč z lahkoto izkoriščali tudi v kmetijstvu, kot to že delajo drugod po državi.

Razmeroma dobro se je pokrajinska uprava izkazala z javnimi deli. Po tej poti bi morala torej nadaljevati, saj nekaj dobro opravljenih del še ne potrjuje uspešnosti neke krajevne uprave. Široke vrzeli pa zevajo na kulturnem področju: manjkajo primerne strukture in prostori, da bi se kultura lahko razvijala, vzporedno z njo pa številne šolske in pošolske dejavnosti. To pomanjkanje je seveda treba vsaj delno pripisati tudi skromnim finančnim sredstvom, s katerimi razpolaga uprava. Pokrajina pa ne sme biti samo koordinator kulturnih dejavnosti, temveč mora spoštovati njihovo različnost in jo ovrednotiti. Več pozornosti bi morala posvetiti slovenski manjšini, ki karakterizira kulturno bogastvo in tradicije na tem območju. Prav tako bi morala pokazati večjo dinamičnost tudi na skrbstvenem področju.

CGIL zato vabi pokrajinske upravitelje, naj ne bodo preuranjeni pri glasovanju proračuna ter naj upoštevajo vse popravke in dodatke, ki bi lahko pripomogli k dobremu izpolnjevanju obveznosti in pristojnosti, ki jih ima Pokrajina.

Od danes v TK Galeriji

Manjši bronasti kipi kiparja Moma Vukovića

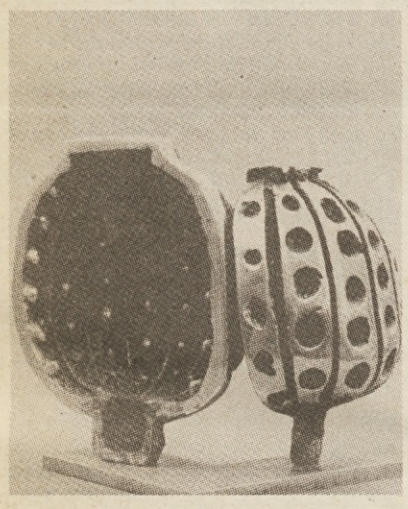

Danes ob 18. uri bodo v TK Galeriji odprli razstavo jugoslovanskega akademskega kiparja Moma Vukovića. To bo prva razstavna prireditev te naše že dobro uveljavljene galerije v novem letu. Vuković bo razstavil 25 manjših bronastih kipov, ki jih druži skupna tema organskih oblik. Momo Vuković, ki je že veliko razstavljal doma in na tujem, je znan kot kipar, cenjen pa je tudi kot restavrator. V zadnjih letih je restavriral več javnih spomenikov, med njimi tudi Robbov vodnjak na Mestnem trgu v Ljubljani. Poučuje restavratorstvo na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost in tudi na raznih drugih akademijah v Jugoslaviji.

Na našem posnetku je eno od Vukovićevih del v bronu.

Drevi v krožku CCA

Pozavnist Kiril Ribarski gost Srečanja s solistom

V okviru Srečanj s solistom prireja Glasbena matica v sodelovanju z Glasbeno mladino Trst drevi koncert znanega makedonskega pozavnista Kirila Ribarskega. Koncert bo ob 20. uri — in ne ob 20.30, kot je bilo prvotno napovedano — v dvorani Krožka za kulturo in umetnost (CCA) v gledališču Verdi. Kirila Ribarskega bo ob klavirju spremljala rojakinja Milica Šperović.

Pozavnist, ki je magistriral na zagrebški glasbeni akademiji, je bil deležen že vrsto domačih in mednarodnih priznanj in je osvojil številne nagrade. Vsekakor spada med najboljše evropske pozavniste.

Kiril Ribarski bo drevi izvajal nekaj lastnih skladb ter klasičnih in drugih skladateljev, kot so Haendel, Petrič, Albeniz, Defay in Chopin.

Dolinski župan poslal telegram predsedniku Gorii

Dolinski župan Edvin Švab je pred obiskom predsednika jugoslovanskega Izvršnega sveta Mikulića v Rimu naslovil na predsednika Ministrskega sveta, poslanca Giovannija Gorio, telegram z naslednjo vsebino:

»Ob priliki obiska, ki ga bo opravil predsednik jugoslovanske vlade Mikulić pri naši vladi 28. januarja 1988, potrjujemo potrebo po aktivni vlogi miru, sodelovanja in medsebojnega spoštovanja med jugoslovanskimi in italijanskim narodom.

Črka in duh osimskega sporazuma ter zadevni ustavi so zanemarjeni. Slovenska in italijanska manjšina sta nezadovoljni. Dolžni smo izvajati pravice in podružbljati prisotnost manjšin. Poleg vljudnostnih izjav pričakujemo konkretne obveze.

Edvin Švab
župan občine Dolina«

pismo uredništvu

Meglene sledi našega obstoja

Ko sem prebral članek »Niti besede o Slovencih v proračunu Pokrajine«, ki je bil objavljen v PD 13. t. m., sem še enkrat ugotovil, kako italijanske javne ustanove, javna občila, pa tudi razne publikacije, če le morejo, preprosto ignorirajo naš obstoj. Verjetno mnogi računajo, da bomo kmalu izumrli in za nami ne bo ostalo več sledu. Sicer je to stara pesem, na katero smo mi zamejski Slovenci že od nekdaj navajeni. Nekaj pa vendarle gre na živce vsakemu kulturnemu človeku, in sicer to, da mi sami skrivamo iz sramu ali iz koristoljubja svojo prisotnost v tem življenjskem prostoru. Poleg zadeve o ohranjevanju poitalijančenih priimkov in poimenovanju otrok s tujimi imeni, o kateri smo že tolikokrat pisali in brali, naj omenim pomanjkanje slovenskih (poleg italijanskih) napisov na mnogih slovenskih gostilnah, trgovinah, potovalnih agencijah, na hišah naših podjetnikov in strokovnih izvedencev itd. Nekateri se izognejo slovenskemu napisu tako, da so sploh brez table ali pa imajo večjezične napise in slovenščino »zameglijo«. Svoj čas smo se borili proti dvojnemu občinskemu obdavčevanju dvojezičnih napisov in — po vztrajnem boju s svojo zahtevo po enakopravnosti — tudi prodrli. Tržaško občinsko prevozno podjetje ACT se je izognilo dvojezičnemu napisu na kraških postajališčih s tem, da je postavilo table z... arabskim številom linijskega avtobusa. Ali nismo tudi mi podobno ravnali ob nedavnem novoletnem koncertu v veliki dvorani našega Kulturnega doma, saj je na odrski zavesi visela le oznaka leta 88? Mar bi ugledne italijanske goste motilo, če bi poleg tega števila viselo tudi voščilo »srečno«?

S spoštovanjem,

E. K.

Jutri v Zadružni gostilni

Znani kitarist B. Gambetta se bo predstavil Dolinčanom

Vsem ljubiteljem kitare in severnoameriške folklorne glasbe se obeta prav res poseben večer. Jutri zvečer bo namreč v Zadružni gostilni v Dolini nastopil kitarist Beppe Gambetta, eden najvidnejših italijanskih predstavnikov glasbenega stila country in bluegrass oziroma izvajalca, ki dosledno uporablja t. i. tehniki "flatpicking" in "fingerpicking".

Beppe Gambetta je doma iz Genove. Z glasbo se ukvarja takorekoč od mladih nog. V svoji sorazmerno dolgi glasbeni poti je preizkusil več različnih stilov in igral v različnih zasedbah. Po vsem tem pa se je odločil za temeljit študij severnoameriške folklorne glasbe. Svoje delo je dopolnil tudi s študijskim potovanjem v ZDA, kjer je prišel v stik z najvidnejšimi mojstri te glasbene zvrsti. Ob povratku v Italijo je Beppe Gambetta napisal prvi italijanski učbenik za pouk kitare v tehniki "flatpicking" in začel to tehniko poučevati na raznih seminarjih.

Beppe Gambetta je ustanovni član znane italijanske skupine Red Wine, ki se ukvarja s country in bluegrass glasbo. Skupina je nastopila že na večjih evropskih festivalih tovrstne glasbe in sodelovala tudi v Arborejevi oddaji "Quelli della notte". V zadnjih časih pa se je Gambetta preusmeril predvsem v solistično izvajalsko dejavnost in s svojimi nastopi žel zadovoljiv uspeh med kritiki in občinstvom.

Na jutrišnjem koncertu v dolinski Zadružni gostilni bo genovski kitarist predstavil nekatere izmed najbolj znanih skladb velikih ameriških "flatpickerjev", kot so Norman Blake, Tony Rice, Dan Crary, David Bromberg in drugi. Poleg izvirnih skladb bodo na vrsti tudi priredbe poznanih motivov oziroma tradicionalnih severnoameriških melodij. Koncert bo torej zaobjel najrazličnejše glasbene stile, kot so folk, blues, ragtime, contemporary guitar, Travis style, in tako nudil gotov glasbeni užitek prav vsem, ki se bodo te prijetne prireditve udeležili!

(dam)

Na torkovem večeru v Slovenskem klubu

Zdravnika bolnišnice Burlo o izkušnjah iz Mozambika

Torkova gosta Slovenskega kluba, Giorgio Tamburlini in Franco Colonna, sta prisotne seznanila z delom zdravnikov tržaške otroške bolnišnice Burlo Garofolo v afriški državi Mozambik. Svoje živo pričevanje o zdravstvenih, predvsem pa o človeških izkušnjah na »črnem kontinentu« sta predavatelja dopolnila z diapozitivi.

Pred približno petimi leti se je v bolnišnici Burlo porodila zahteva po razširitvi tega zdravstvenega inštituta. »Če bi hoteli zdraviti samo maloštevilne tržaške otroke,« je nekoliko ironično pripomnil pediater Tamburlini, »potem bi lahko mirno zmanjšali število naših bolničarjev in zdravnikov.« Ministrstvo za zunanje zadeve, ki je 4 tisoč 500 milijard lir državnega proračuna namenilo mednarodnemu sodelovanju, je pokazalo veliko zanimanje in razumevanje za načrt iz Burla. V bolnišnici v Maputu, mozambiškem glavnem mestu, dela trenutno kar osem Tržačanov, ki pomagajo maloštevilnim domačim zdravnikom. Skupno sodelovanje je omogočilo izboljšanje zdravstvenih razmer v Mozambiku; v tej državi sta se namreč znatno znižali umrljivost otrok in število smrti mater pri porodu.

Tamburlini in Colonna sta občinstvo v sproščenem pogovoru seznanila z najpomembnejšimi gospodarskimi, političnimi in »človeškimi« značilnostmi Mozambika. Gre za mlado državo, ki je komaj leta 1975 ponovno svobodno zadihala. Odhod portugalskih osvajalcev pa je seveda povzročil vrsto težav, ki jih novi vodilni krogi ne bodo mogli tako hitro rešiti. Portugalci so v Mozambiku namreč zasedali vsa vodilna mesta in dejansko monopolizirali gospodarstvo, industrijo, politiko, šolstvo in zdravstvo. Država napreduje trenutno izredno počasi. Kot primer je Colonna navedel dejstvo, da je lani na fakulteti za medicino diplomiralo le osem študentov. Razvoj Mozambika zavirajo obenem vdori gverilcev iz južne Afrike. »Kljub trpljenju, lakoti in večkrat nemogočim socialnim razmeram, pa sem v Mozambiku srečal le malo ljudi z nezadovoljnim obrazom,« je zaključil Franco Colonna. (hj)

Posebna deželna komisija o zadevi potopljene ladje

Smrtonosni tovor italijanske ladje Brigitta Montanari, ki se je potopila pred dalmatinsko obalo v šibeniških vodah, zaskrblja krajevne upravitelje in strokovnjake. Deželni odbornik za civilno zaščito Giovanni Di Benedetto je te dni imenoval posebno komisijo, ki jo sestavljajo strokovnjaki in pomorščaki z namenom, da bi proučila posledice, ki bi jih imelo uhajanje nevarnega vinilklorida za morsko rastlinstvo in živalstvo. V komisiji so oceanograf Franco Stravisi, kemik Ireneo Kikic, toksikolog Ferdinando Gobbato in biolog Giudo Bressan. Pri delu pa bosta pomagala tudi general De Bartolomeis z oddelka za civilno zaščito in komandant Candido Itri s tržaškega pristaniškega poveljništva.

Odbornik Di Benedetto je poudaril pomen dela, ki ga bo komisija opravljala, saj bodo izidi raziskav temeljnega pomena za morebitne ukrepe, ki jih bo treba v bodoče uvesti. Svoje delo pa bo usmerila v glavnem na karakteristike strupene snovi, ki jo je ladja prevažala ter na zmogljivosti potopljenega plovila. Komisija se je že prvič sestala in sestavila okviren načrt dela. Za sodelovanje je zaprosila tudi pristojne jugoslovanske oblasti. Tamkajšnje zunanje ministrstvo naj bi zaenkrat posredovalo vsaj vse razpoložljive podatke o nesreči. Dogodek so doslej obravnavali le na ministrski ravni, deželna vlada pa meni, da bi bilo tudi ožje obravnavanje tega primera nujno. Prav zato namerava vzpostaviti stike še z nekaterimi deželami vzdolž jadranske obale, ki so prav tako izpostavljene nevarnosti.

Obnovljen sporazum med strankami koalicije

Listar Staffieri ostane župan a pod nadzorom »direktorija«

Enako rešitev bodo izvedli tudi na Pokrajini

Listar Giulio Staffieri bo ostal tržaški župan do naravnega izteka mandatne dobe, to je do junijskih upravnih volitev, toda »pod nadzorstvom«. Tako so sklenili včeraj na drugem sestanku tajništev Liste za Trst, krščanske demokracije, socialistične, socialdemokratske in republikanske stranke, ko so zaključili zadnje izmed mnogih preverjanj, ki so si sledila od umestitve občinskega in pokrajinskega izvršnega organa v jeseni 1986 (in so medtem izgubili po poti liberalce in Slovensko skupnost, ki so dejansko izstopili iz koalicije). Staffieri bo namreč odslej vodil tržaško Občino skupaj z nekakšnim »kabinetnim svetom« nadzornikov vseh strank večine, v zameno pa bodo tudi demokristjani glasovali proti županovi odstavitvi že na jutrišnji tajni seji tržaškega občinskega sveta.

Ta je izhod, ki so ga stranke koalicije našle po dolgem prerekanju, ki je imelo svoj izvor v samovoljnem ravnanju Staffierija, ki so mu zlasti demokristjani in socialisti očitali, da z županskega stola bolj skrbi za korist svoje Liste za Trst, kot pa za skupen interes večine in za dejanske potrebe mesta. Prav zaradi tega sta bili KD in PSI še lani, kmalu po odobritvi občinskega proračuna, zahtevali »izničenje« občinskega odbora, torej županov odstop, ki ga je pa Staffieri odločno zavrnil, kar je sprožilo pobudo opozicije, ki je postavila zahtevo po županovi odstavitvi. To je še bolj zaostrilo odnose, tudi v sami »bivši« koaliciji, ker so bili listarji in socialisti odločno proti temu sredstvu za odslovitev župana, medtem ko so se bili demokristjani pri prvem glasovanju 21. decembra lani vzdržali in ni bilo jasno, kako se bodo ravnali pri predvidenih drugih dveh glasovanjih.

Ob takih razmerah, ko se je bila večina dejansko razšla in je bilo delo občinske uprave povsem paralizirano, so se republikanci in zlasti socialisti na svojih nedavnih pokrajinskih kongresih zavzeli za nujno ponovno srečanje med vodstvi večinskih strank, ki naj privede do razčiščenja in omogoči redno upravno delovanje do bližnjih volitev. Iz tega je izšla včerajšnja odločitev, ki dejansko spet vzpostavlja prejšnje zavezništvo, čeprav ob določenih pogojih, ki so seveda sad kompromisa in medsebojnih popuščanj.

Včeraj je lahko prišlo do sporazuma ravno zato, ker je Staffieri (in njegova Lista za Trst) pristal na »izničenje«, oziroma na odstop, v zameno so pa socialisti in demokristjani umaknili to zahtevo, češ da je do volitev premalo časa, in da bi bilo prezamudno (in za mesto škodljivo) nanovo izvoliti župana in odbor. Župan naj torej ostane na svojem mestu, toda tajniki strank obnovljene večine so v včeraj podpisanem dokumentu »soglašali z ustanovitvijo "direktorija", sestavljenega s po enim odbornikom za vsako stranko, ki naj stoji ob strani županu z nalogo, da predhodno in z večino odloča o poglavitnih vprašanjih občinske uprave, da zajamči spoštovanje sprejetih obvez in da prispeva k večji usklajenosti in kolegialnosti pri politično-upravnem delu občinske uprave«. Da so posladili Listi za Trst ta grižljaj (saj gre vendar za postavitev Staffierija pod nadzorstvo), so sklenili, da bodo enako ravnali tudi na Pokrajini, kjer naj bi dobil tudi demokristjanski predsednik Locchi svoj »direktorij«.

Včeraj sklenjeni sporazum o obnovitvi koalicije, ki ga bodo sicer morala formalno potrditi pokrajinska vodstva vseh petih strank, vsebuje tudi nekaj obvez glede prednosti nekaterih pobud občinske uprave v zadnjih mesecih pred iztekom mandatne dobe. Tako naj bi občinski odbor poskrbel za hitro predstavitev načrtov za parkirišča in za prevoze, pospešil postopke za gradnjo novega stadiona in nove klavnice, nujno je treba urediti tudi prostorske probleme muzejev. Med prvenstvene naloge spada seveda tudi nujna predložitev letošnjega občinskega proračuna, kot tudi izboljšanje učinkovitosti upravnega ustroja ob dopolnitvi staležev s potrebnimi natečaji. Sporazum predvideva tudi, da občinski svet opravi pred iztekom mandata imenovanja občinskih zastopnikov v razne ustanove, ki jih večinske stranke zavlačujejo v nekaterih primerih že več let.

Po včerajšnjem srečanju med kolektivom in vodstvom

Končana stavka v SSG problemi pa ostajajo

Tehnično in umetniško osebje Slovenskega stalnega gledališča se po dvodnevni stavki vrne danes na delo. Včerajšnji sestanek najprej vsega osebja, nato pa sindikalnih predstavnikov z vodstvom gledališča, je sicer omogočil boljše razumevanje tako pogojev, v katerih mora delovati upravni svet SSG, kot tudi vzrokov, ki so privedli do neobičajne in nenapovedane stavke, vendar ni mogel rešiti osnovnega problema, ki že dolgo onemogoča normalno delovanje našega teatra: namreč kronično in dramatično pomanjkanje finančnih sredstev.

Predsednik SSG Pirjevec je na sestanku s kolektivom poudaril, da je vodstvo gledališča napelo vse sile in preizkusilo vse poti, da bi bilo zajamčeno kritje stroškov za normalno izpeljavo sezone, prejelo pa je samo obljube. V taki situaciji je bil upravni svet mnenja, da ne more sprejeti obvez, za katere ne ve, ali jih bo lahko izpolnil. Odtod torej sklep, da se ponudijo pogodbe le do konca aprila, ne pa do konca sezone.

Predsednik Pirjevec je sicer izrazil določen optimizem, pri čemer je poudaril, da bo o problemih SSG govor tudi med obiskom predsednika jugoslovanske zvezne vlade Mikulića v Rimu, dodal pa je tudi, da je še nekaj mesecev na razpolago za izhod iz sedanje mrtve točke.

Po srečanju s predsednikom se je kolektiv sestal na ločeni seji, ob zaključku katere so sindikalni predstavniki obrazložili predstavnikom vodstva SSG stališče osebja: vztrajanje pri zahtevi po takšnih pogodbah, ki naj zajamčijo najmanj 273 delovnih dni v sezoni, to pa tudi za prihodnje sezone. O teh zahtevah bo danes razpravljal upravni svet našega gledališča.

Kakšen bi bil Trst »po ženski meri«

Preoblikovati ali vsaj prilagoditi življenjske pogoje v Trstu zahtevam in željam žensk. To je v izredni sintezi ambiciozni načrt, ki so si ga pod naslovom »Projekt ženska« zastavile tržaške komunistke in se ga lotile ob sodelovanju žensk drugačnih političnih gledanj ter izkušenj.

Včeraj popoldne je bila namreč v hotelu Savoia Excelsior na pobudo žensk tržaške federacije KPI okrogla miza o mestu, ki bi odgovarjalo ženskemu vzorcu bivanjskega prostora v raznih pomenih. V uvodu k diskusiji je sodelovalo kar sedem vidnejših Tržačank, in sicer odgovorna za ženska vprašanja pri deželnem vodstvu KPI Ester Pacor, univerzitetna profesorica Cecilia Asanti, slovenska kulturna delavka Nives Košuta, psihiatrinja Giovanna Del Giudice, astronomka Margherita Hack, psihologinja Patrizia Romito in univerzitetna raziskovalka Marina Sbisà.

Sprejel ga je sežanski župan Vodopivec

Tombesi obiskal nastajajočo prosto cono v bližini Sežane

Predsednik Tržaške trgovinske zbornice Giorgio Tombesi se je v torek mudil na obisku v Sežani, da bi se seznanil s prosto industrijsko cono, ki tamkaj nastaja. Sprejel ga je sežanski župan Vodopivec, pogovorov pa sta se v udeležila še predstavnika sežanske občinske uprave Kovačič in Ursič.

Prosta cona se zaenkrat razprostira na 18 hektarih, in sicer v bližini avtoterminala tik ob državni meji, vendar jo bodo v bodoče lahko še razširili. Na terenu so že stekla dela za ureditev njenih infrastruktur kljub temu, da njene pravne značilnosti niso še docela določene. Sežanska prosta cona namreč deluje poskusno. Jugoslovanska zvezna skupščina pa bo vsekakor v kratem odobrila zakon, ki bo urejal to in druge podobne cone, ki jih že načrtujejo v sosednji republiki.

Predsednik Tombesi je izrazil zanimanje za pobudo in poudaril, da bo Tržaška trgovinska zbornica pozorno spremljala njeno rast.

Ustanovljen Kolegij ravnateljev nižjih srednjih šol na Tržaškem

Pretekli teden, in sicer 18. t. m., je bil ustanovljen Kolegij ravnateljev srednjih šol prve stopnje v tržaški pokrajini. Kolegij je nastal z namenom, da bi prispeval k vsestranski rasti nižje srednje šole in še zlasti k temu, da bi ta šola v čedalji večji meri ustrezala potrebam in zahtevam današnje družbe.

Ustanovni občni zbor Kolegija ravnateljev srednjih šol prve stopnje je bil na šoli »A. Bergamas« v Trstu. Na občnem zboru so odobrili statut in izvolili vodstvene organe. Za tajnika je bil izvoljen ravnatelj šole »Divisione Julia« iz Trsta Francesco Napoli, v 5-članskem tajništvu pa je tudi ravnatelj šole s slovenskim učnim jezikom »F. Levstik« s Proseka Humbert Mamolo. Občni zbor je določil tudi prednostne naloge za bližnjo bodočnost. Kolegij se bo zavzel za strokovno izpopolnjevanje šolskega osebja, za jasnejše ministrske normative in za izboljšanje odnosov med šolo in krajevnimi upravami.

V našem uredništvu pred sinočnjim koncertom

Razposajenega malega »genija« so najbolj zanimali kompjuterji

»Stefan Milenković, mladi violinist, genij v rosno mladih letih, ki je s svojimi koncerti očaral že polovico sveta.« Malokdo bi ob tej uradni podobi malega violinista pomislil, da je Stefan kljub vsemu otrok kot vsi ostali in še srčkan povrh!

Ko smo ga včeraj popoldne, samo nekaj ur pred večernim koncertom v Kulturnem domu, srečali z očetom in mlajšim bratcem v nekem baru pri Sv. Jakobu, bi v razposajenem fantku skoraj ne spoznali genialnega violinista. V hrupnem prostoru si je bilo težko zamisliti resno glasbeno vzdušje, ki ga Stefan zna pričarati na svojih nastopih. Prej bi rekli, da je to prisrčen in živahen fantiček, ki je po jutranjem šolskem pouku odšel na krajši potep s prijatelji. Srečali smo ga namreč prav v trenutku, ko se je zagrizeno in kar se da vneto (včasih celo divje) "prepiral" z junaki videoiger!

Čeprav se je le s težavo odvrnil od "očarljivih" elektronskih igric (kljub naravni starševski strogosti je očetu to uspelo le z dokajšnjim trudom), smo s Stefanom le utegnili spregovoriti nekaj besed. Oči pa so mu kar zažarele, ko je z očetom in mlajšim bratom stopil v uredništvo našega dnevnika, kjer kompjuterjev ne manjka. Povedal nam je, da ga ti strojčki nadvse privlačijo in da se z njimi rad poigra, seveda ko ni v šoli, na konservatoriju, koncertu ali na turneji. Obenem pa je priznal, da mu je nadvse pri srcu glasba in da ima violino rajši kot igro. Nič čudnega, saj je Stefan prej opravil enajst šolskih razredov, kot dopolnil svoje enajsto leto! Vpisan je namreč v peti razred osnovne šole, za seboj pa ima že sedem letnikov glasbenega študija.

Mali Milenković je živahen, zgovoren in razposajen, pa tudi izredno kreativen otrok. Med pogovorom je segel po pisalu in v trenutku prerisal fotografijo lutke, ki je bila na mizi. Priznal je, da mu je všeč tudi rock. Z mlajšim bratom sta skakljala okoli kompjuterjev in jih sproti prižigala. Nato pa je Stefan sedel k enemu od novinarjev in sam poskusil nekaj napisati. Sproščeno in brezskrbno, kot bi ne imel za seboj po sto koncertov na leto, kot da ga zvečer ne bi čakal še eden, kot da bi ne bil mali genialni violinist... (dam)

Cannone obiskal Vzgojno-zaposlitveni center v Sesljanu

Pokrajinski odbornik za socialno skrbstvo Salvatore Cannone je obiskal Vzgojno-zaposlitveni center v Naselju sv. Mavra pri Sesljanu, ki ga je pred približno letom dni ustanovila Občina Devin-Nabrežina. Cannoneja sta sprejela župan Bojan Brezigar in občinski odbornik za socialno skrbstvo Claudio Bussani. Gostu sta podrobno orisala delovanje centra in med drugim poudarila, da gre za edino tovrstno ustanovo na Tržaškem, ki jo neposredno upravlja neka javna uprava.

Na srečanju je bil govor tudi o možnostih sodelovanja med devinsko- nabrežinsko občinsko in tržaško pokrajinsko upravo na področju socialnega skrbstva. Izšel je konkreten predlog, da bi predvidoma konec aprila v sesljanskem centru priredili posvetovanje o problemih prizadetih oseb. Na srečanje bodo vabljene zainteresirane družine, pa tudi vsi tisti, ki se s to problematiko strokovno ukvarjajo.

■ **Sestanki rajonskih svetov:** jutri, 29. t. m., se na svojem sedežu v Ul. Colautti 6 sestane rajonski svet za Sv. Vid — Staro mesto. Dnevni red predvideva tudi obravnavo problema parkirišč na Elizejskih poljanah in problem smeti.

Rajonski svet za Sv. Ivan pa se bo sestal v torek, 2. februarja, prav tako na svojem sedežu. Svetovalci bodo udeležence seznanili s potekom del v bivši pivovarni Dreher. Delovišče si bodo ogledali nekaj dni prej.

Biloslavo čaka na proces obtožba pa ni še znana

Vesti o Faustu Biloslavu, tržaškem časnikarju, ki od 14. novembra sedi v zaporu v Kabulu, so zelo nepopolne, tako da si je le postopoma mogoče ustvariti natančnejšo sliko o njegovem položaju. Potem ko so afganistanske oblasti potrdile, da so ga aretirale in ga zaprle, in po zagotovilih italijanskega ministrstva za zunanje zadeve, da bo posredovalo v Kabulu za najboljšo pravno rešitev njegovega položaja, je včeraj prispela vest, da bo Biloslavo moral v kratkem pred sodišče. Obtožbe sicer, kot je povedal neki afganistanski funkcionar, še niso določili. V najboljšem primeru mu bodo sodili samo zaradi nezakonitega vstopa na državni teritorij. Veliko huje pa bi se mu seveda godilo, če bi mu sodili zaradi vohunstva. »Vsekakor,« je izjavil afganistanski funkcionar, »je po naših zakonih treba soditi vsakomur, ki nezakonito stopi na naš državni teritorij. Zahodne časnikarje redno vabimo v Afganistan, tako da ni več razlogov, da se v našo državo nezakonito prikradejo z muslimanskimi uporniki.«

Med drugim kaže, da je bil Biloslavo v trenutku aretacije oblečen kot Nuristanec (Nuristan je dežela v Afganistanu), tako da ga ni bilo mogoče razločiti od drugih. Če ne bi spregovoril, se ne bi nihče zavedel, da je italijanske narodnosti in da je bil v Afganistanu zaradi poklicnih dolžnosti. Tudi ta okoliščina bo verjetno obremenila Biloslavov položaj, ker mu bodo afganistanske oblasti lahko oporekale, da je vohunil.

Funkcionarjem italijanskega konzulata v Kabulu pa doslej ni bilo mogoče obiskati tržaškega časnikarja, ker ga oblasti še niso dokončno zaslišale. Francoski časnikar Alain Guillo, ki ga je doletela podobna usoda — aretirali so ga, ker je nezakonito stopil na afganistanski teritorij in ga 4. januarja letos obsodili na deset let zapora zaradi vohunstva — pa lahko sprejema obiske francoskih diplomatov.

Medtem pa se nadaljujejo akcije v korist zaprtega časnikarja. V Trstu je odbor za osvoboditev Biloslava nabral že okrog 10.000 podpisov, v preteklih dneh pa sta podpredsednik vlade Amato in predsednica poslanske zbornice Nilde Jotti sprejela pobudnike poziva na vlado, naj ta poseže v Biloslavovo korist, ki ga je podpisalo 176 poslancev. V teh dneh bi si parlamentarci morali ogledati tudi posnetke, ki jih je Biloslavo napravil v Afganistanu in ki so po raznih dogodivščinah prispeli v Italijo.

■ **Osebje občinskih in državnih** otroških vrtcev in otroških jasli je za jutri oklicalo celodnevno stavko. Osebje teh vzgojnih ustanov, ki ima le začasne delovne pogodbe, zahteva v prvi vrsti več natečajev, možnost vključitve v stalež, dostojna delovna oblačila in primerne dohodke. V znak protesta se bodo stavkajoči ob 10. uri zbrali pred tržaškim županstvom, zahtevali pa bodo tudi srečanje z županom.

Na železniških tračnicah našli žensko truplo

Na železniških tračnicah proge Trst-Benetke so včeraj zjutraj nad Barkovljami našli truplo ženske, ki je verjetno padla z vlaka. Truplo je zagledal strojevodja prvega vlaka, ki je ob 4.30 odpotoval s tržaškega kolodvora proti Benetkam. Kljub temi je strojevodja pravočasno zagledal v daljavi obris negibnega telesa, tako da je ustavil vlak, preden bi ga povozil. V upanju, da gre za živega človeka, je strojevodja izstopil z vlaka in se približal. Za žensko pa ni bilo več nikakršne pomoči: verjetno je bila že več ur mrtva.

Železniška policija je nato ugotovila, da gre za jugoslovansko državljanko, ki se je peljala z vlakom v Beograd. V njenem žepu so namreč našli povratno vozovnico Beograd-Rim-Beograd in osebne dokumente. Ženska se je imenovala Olga Vlajin, stara je bila 43 let in je stanovala v Andjelovcu v Srbiji. V torek zvečer se je iz Trsta odpeljala z vlakom ob 21. uri. Še ni znano, kako je prišlo do nesreče. Policija je skoraj popolnoma izključila možnost samomora. Vlajinova je verjetno pomotoma odprla vhodna vrata in zračni val jo je vrgel iz vagona. Italijanska policija je že obvestila jugoslovanske oblasti. Zaradi policijskih izvidov je železniški promet v jutranjih urah zabeležil velike zamude.

V Samatorci prijeli tatiča

Že nekaj dni sta si ogledovala hiše v Samatorci (prebivalci so ju opazili, kako sta se oprezno potikala po vasi), v torek pa sta se le odločila in okradla hišo družine Gruden s številko 7/a. Za enega izmed njiju pa se je podvig slabo končal: karabinjerji so ga aretirali, ko se je neprevidno vrnil k okradeni hiši, in ga odvedli v koronejski zapor. Gre za mladoletnega Jugoslovana, čigar imena ne moremo objaviti.

Tatiča sta vlomila v hišo v jutranjih urah. Razbila sta okensko šipo in se prikradla v kuhinjo. Prebrskala sta vse prostore, v kuhinji pa sta celo razbila nekaj posode. Eden od dveh se je nato oddaljil, da bi skril plen, medtem ko je drugi ostal na dvorišču. K sreči pa se je okrog 11. ure peljal mimo lastnega doma Milan Gruden. Zagledal je mladeniča, ki je bežal čez polja, v hiši pa je našel popoln nered.

Gruden je poklical karabinjerje, ki so prispeli v Samatorco, prav ko se je k hiši vrnil drugi tatič, ki se je bil prej oddaljil. Mladi dolgoprstnež je pri sebi imel ukradeno zlatanino, žensko torbico in prenosni radio. Karabinjerji so ga nemudoma aretirali in preiskali bližnja polja. O njegovem tovarišu pa niso našli več sledov.

Ob hudi izgubi očeta oz. moža izrekajo iskreno sožalje sošolcema Edoardu in Giusi ter njuni mamici

učenci in učiteljice osnovne šole A. Sirk

Pogovor s člani Komisije za topografijo

Arheologija kot sredstvo spoznavanja naše zgodovine

Marsikatera pomembna dejavnost v sklopu naše narodnostne skupnosti poteka tako tiho, da vedo zanjo le tisti, ki so vanjo vključeni, pa še redki drugi. Večkrat pa bi bilo važno, da se o njej spregovori, kaj napiše, da se jo vsaj na kratko predstavi tudi naši javnosti.

Pred dnevi smo tako obiskali člane Komisije za topografijo, ki se zbirajo redno že od jeseni leta 1983 ter opravljajo na področju arheologije, proučevanja preteklosti našega območja, zbiranja podtkov o najdbiščih v naši pokrajini in njihovih izvirnih imenih in pri katalogiranju vseh teh najdbišč in podatkov izredno pomembno delo - delo, ki predstavlja tudi novost v delovanju naših društev, organizacij in raznih ustanov.

Pogovor je stekel z Matejem Župančičem, kustosom pokrajinskega muzeja v Kopru, Lidijo Rupel, ki je študirala klasične jezike in arheologijo v Trstu, in Stankom Flegom, ki se je začel že pred leti baviti z zbiranjem raznih podatkov in je danes prvi tuji član Arheološkega društva Slovenije.

»Dve razstavi sta javnost že opozorili na našo dejavnost,« nam je dejal Flego. »Prva je bila razstava o Rodiku, ki je bila v Kulturnem domu v Trstu, druga je bila razstava o keltskih novcih Slovenije, kateri se je pridružila še razstava o novcih Dežele FJK. Za obe razstavi, ki so ju spremljali dvojezični katalogi, smo bili deležni podpore in pokroviteljstva s strani Spomeniškega nadzorništva, ki je tudi sicer obveščeno o naši dejavnosti ter ga o naših izsledkih in ugotovitvah tudi redno seznanjamo.«

Člani komisije, ki deluje v sklopu NŠK, so od leta 1984 sodelovali na mladinskih raziskovalnih taborih v Boljuncu, Sovodnjah, v Kanalski dolini, lani tudi v Devinu. Delo, ki je bilo opravljeno v Boljuncu v zvezi z arheološko sliko te vasi, je objavil tudi Goriški letnik (zbornik goriškega muzeja) v brošuri, ki so jo predstavili najprej v Sežani, nato pa še v Narodni in študijski knjižnici v Trstu.

»Naše delo ni izkopavanje, kot bi si kdo predstavljal, ko gre za arheološko dejavnost. Naše delo je zbiranje podatkov o najdbiščih v naši pokrajini in sestava pregleda le-teh. Naše področje je glede najdbišč zelo bogato, predvsem kraško ozemlje. Tu so ohranjena številna najdbišča, ki govorijo o človekovi prisotnosti iz najstarejših časov. Danes se lahko kosamo, po pomenu najdbišč, že z drugimi področji v Sloveniji; vzemimo na primer samo najdbišče v Vižovljah, ki je izredno pestro in bogato.«

Štiri leta svojega delovanja je skupina posvetila raziskavam v dolinski občini, kjer so, poleg 20 že znanih najdbišč, odkrili še 25 novih. Sedaj pripravljajo tekst za celotno občino, ki ga nameravajo objaviti v teku dveh let.

»Mesto samo smo iz svoje dejavnosti izključili ter smo se posvetili podeželju, ki so ga italijanski raziskovalci zanemarili; če pa so o najdbiščih že poročali, so jim dajali tuja imena, ki se bijejo z domačo stvarnostjo in z imeni, ki jih stari ljudje še pomnijo in ki so se prenašala iz roda v rod. Če bomo ta imena objavili, bo to pomembno delo ne le za sedanje, temveč predvsem za bodoče rodove, kot priča našega bivanja in prisotnosti v teh krajih.«

Delo skupine je tiho, nič senzacionalno, a vendar velikega pomena za prikaz tipa naselitev in nekdanjega življenja na tem ozemlju.

»Naša prednost pri teh raziskavah je prav gotovo poznavanje slovenskega jezika. Ljudje so tako do nas bolj odprti, raje z nami sodelujejo ter nam posredujejo marsikatere zanimive podatke,« je dejala Lidija Rupel in še pristavila, da lahko na osnovi teh podatkov, napravijo tudi topografske ugotovitve.

Skupina zbira tudi članke, novice in vse, kar se pač v zvezi z arheološkimi najdbami in topografijo pojavlja v strokovnih publikacijah, slovenskih, italijanskih in nemških.

»Naj povem še to,« je še pristavil Matej Župančič, »da je delo v tako skrčeni skupini morda uspešnejše in da nameravamo pripraviti topografske in arheološke raziskave tudi za Milje in obalo in še za druge kraje našega območja.«

N. L.

Med raznimi pobudami tudi postavitev pustnega šotora

Zadruga Ars nova za bogatitev kvalitetne glasbene ponudbe

Glasbena zadruga Ars nova je v preteklem letu globoko zaorala v zamejsko glasbeno in širšo kulturno ledino. Ob njeni lanski sklepni prireditvi, gostovanju Big Banda RTV Ljubljana v gledališču Cristallo, je eden od njenih članov, Igor Malalan, napovedal, da ima zadruga v novem letu mnogo načrtov s pestro kulturno-zabavno ponudbo. O teh programih smo se pogovorili z dejanskim vodjo in »dušo« Ars nove Borisom Devetakom.

»V prvih mesecih leta ima Ars nova kopico prireditev v zalogi. Najprej se bo korenito "spoprijela" s pustom, saj za ta čas pripravljamo sedemdnevno pustno slavje na Krasu. Pri Briščikih, ob pokrajinski cesti Opčine-Prosek, bomo postavili šotor, v katerem si bodo od srede, 10. februarja, do pustnega torka sledile zabave, ples in tudi kulturne prireditve. Prva dva večera bo igral ansambel Happy day, v petek bo na vrsti res izjemni narodnozabavni ansambel Marela iz Mengša, večer pa bo popestril komik Stane Roblek. Na pustno soboto bodo za ples igrali Faraoni, vmes pa bo prisotnim na razpolago »mastno presenečenje«. V nedeljo bo country praznik s skupino Plava trava zaborava. Na pustno vigilijo bodo pustne veseljake razvnemali zvoki Kvinteta mladih iz Bleda (srednja starost 16 let), za pustni »happy end« pa bo spet poskrbel zamejski ansambel Happy day. Ta večer bomo tudi nagradili najlepše in najbolj originalne maske. Toliko pripravljamo za pust.«

Čeprav prireditveni šotor na Krasu ni novost, je ta pobuda za pustni čas nova. Kaj pričakujete od nje?

»Na 'šotor' se pripravljamo že tri mesece. Šotor lahko sprejme do tisoč ljudi. V njem bomo poskrbeli za zabavo najmlajših, mladih in manj mladih. Skratka gre za nov, bolj množičen način pustovanja. Najbolj vnetim pustnim veseljakom bomo nudili tudi ugodnost: pustni abonma za vseh sedem dni pustovanja v šotoru.

Kakšni pa so vaši programi za postni čas in za prihodnje mesece?

»Marca in aprila bomo organizirali serijo koncertov slovenske lahke in moderne glasbe. Gostili bomo tri skupine: Janeza Bončino-Benča z Mladimi levi, Dixieland jazz ansamble iz

Boris Devetak

Izole in še zelo zelo znan narodnozabavni ansambel.

Pred meseci ste tudi napovedali vrsto turnej slovenskih in jugoslovanskih glasbenih skupin in ansamblov pa Italiji.

»Da, prav sedaj tiskamo kataloge za ta gostovanja. Prvenstveno bodo to turneje po severni Italiji. Poskrbeli bomo za gostovanje plesne skupine Arruba iz Ljubljane, aprila bo v Trstu ali v Tržiču nastopil Big Band RTV Ljubljana z ameriško pevko Joan Foulkner. Big Band bo nato maja igral v nekaterih severnoitalijanskih mestih. Na turneje bomo 'popeljali' še pevsko skupino New swing quartet, country band Plava trava zaborava in ansambel Marela.«

Kaj pa pripravljate za poletni čas?

»Za poletne mesece (od maja do avgusta) imamo v načrtu postavitev šotora na Krasu ali ob morju. V njem naj bi potekal zabavni program, s katerim želimo predvsem valorizirati domače glasbene skupine. Vsak mesec bi moral v šotoru nastopiti tudi priznan komik, kabaretist ali uveljavljen pevec.

V preteklem letu je zadruga Ars nova izdala kaseto kabaretne skupine Karst Brothers »Mačka v žaklju«. Kako se je kaseta obnesla?«

»Izdaja kasete Karst Brothers je bil za nas velik projekt. Stroški za pripravo in izdajo kasete so bili veliki. Doslej smo v pičlih dveh mesecih samo v zamejstvu prodali nad 1.000 kaset, kar je že v širšem slovenskem merilu veliko. Decembra je bila 'Mačka' najbolje prodajana med knjigami in kasetami v Tržaški knjigarni. Sedaj se s skupino Karst Brothers pripravljamo za 'veliki met' v Slovenijo in Jugoslavijo. Če se bo prodaja nadaljevala kot doslej bomo lahko vsaj krili vložene stroške.«

Zadruga Ars nova tudi organizira nastope skupine Karst Brothers. Kaj nam »Kraški bratci« pripravljajo za prihodnje mesece?

»Skupina Karst Brothers bo že danes nastopila v Žusterni pri Kopru. V disko klubu Camel se bo predstavila seveda z 'nočnim programom' (ki pa ni nič drugega, kot večerni program izveden v nočnih urah, op. ur.). 'Brothersi' sedaj vneto pripravljajo nov program, ki ima že naslov: Škovace. Zamejskemu občinstvu ga bodo predstavili po pustu, v drugi polovici februarja, vsekakor pa pred odhodom vokalista na medene tedne...«

Bo zadruga še nadaljevala z izdajanjem kaset?

»Kljub stroškom bomo nadaljevali po tej poti. Novembra imamo v načrtu izdajo kasete Sinku ob 40-letnici smrti pesnika Iga Grudna. Ansambel Happy day bo posnel enajst pesnikovih pesmi, ki smo jih uglasbili Marko Feri, Dario Pertot in jaz, z recitacijami pa bodo pri kaseti sodelovali še nekateri naši sodelavci. Kaseto bomo nato predstavili občinstvu z nekaterimi nastopi.«

Zadruga Ars nova ima v svoji delovni malhi še vrsto projektov za letos in tudi za prihodnje leto (možnost organizacije mednarodnega festivala country glasbe), o katerih pa bo mogoče podrobnejše spregovoriti šele v prihodnjih mesecih. Poleg navzven vidnega dela (organiziranja koncertov in gostovanj) je razvila tudi dobro sodelovanje z drugimi podobnimi organizacijami-zadrugami, ki nudijo določene možnosti za zaposlovanje mladih. V času, ki ga med drugimi zaznamuje huda brezposelnost, so tudi špranje, skozi katere se zadruga Ars Nova odpira v delovni svet, nadvse zanimiva in nezanemarljiva novost.

Dan slovenske kulture že trka na vrata

V številnih kulturnih društvih se že pripravljajo na proslavo dneva slovenske kulture. Osrednja prireditev, ki jo prireja ZSKD, bo tudi letos v Kulturnem domu v Trstu, in sicer v soboto, 6., in v nedeljo, 7. februarja. Poudarek bo tokrat na tako imenovani »tretji kulturi«, ki ni niti kultura večinskega naroda in niti manjšine, pač pa nekakšna mešanica obeh. Na nedeljski prireditvi bo imel glavno besedo ansambel Istranova, ki združuje italijanske in slovenske glasbenike s Koprskega.

SKD Tabor je preteklo nedeljo, ob praznovanju 20-letnice društva, že proslavilo slovenski kulturni praznik. Z recitalom Cankarjevih erotičnih poezij sta nastopila tudi Drago Gorup in Alda Sosič **(na sliki)**.

LINEA

PROMOCIJSKA PRODAJA

POPUSTI OD 20% DO 80%

PRIČAKUJEMO VAS!

Linea — Ul. Carducci 4 — TRST

Križi in težave (pa tudi kakšna zasluga) rajonskih svetov v tržaški pokrajini (2)

Tudi v Barkovljah občutijo omejenost pristojnosti

V prvem delu našega popotovanja po rajonskih svetih (v dnevniku smo ga objavili 15. t. m.) smo poslušali mnenja in ocene komunistične svetovalke Giuditte Giraldi o delovanju rajonskega sveta za Rojan, Greto in Barkovlje. Kaj pa meni o delu v tem pomembnem tržaškem rajonu predsednik sveta, predstavnik Liste za Trst Giorgio Candot? In kako odgovarja na kritike in očitke, ki jih je na račun delovanja sveta izrekla naša prva sogovornica?

Že takoj na začetku razgovora je Candot poudaril, da rajonski svet Rojan-Greta-Barkovlje deluje povsem enako kot ostali rajonski sveti. Po njegovem bi moral biti rajonski svet posrednik med ljudmi in Občino, kar mu občasno tudi uspe. Candot se s tem, da ima končno besedo Občina, povsem strinja, obsoja pa dejstvo, da se večkrat občinski uradniki (ne politični predstavniki) obrnejo do sveta samo zaradi tega, ker to predvideva zakon. Podčrtal je, da politikov ni imenoval, ker je način delovanja vedno enak, ne glede na politično opredelitev vodilnih oseb. Zaradi tega je prepričan, da je politika sveta odvisna bolj od uradnikov kot pa od odbornika. Zgraža se dalje nad omejenostjo pooblastil, meni pa, da rajonski svet deluje v redu.

Glede konkretnih problemov rajona je Candot najprej omenil problem bivše rojanske tovarne asfalta Zucculin, ki je bila že več let zaprta in zapuščena, dokler ni lani gradbeno podjetje odkupilo terena in na njem hotelo zgraditi stanovanjski blok. Temu je rajonski svet odločno nasprotoval, češ da itak živi v rojanskem središču preveč ljudi, tako da se naknadnih sto družin ne bi moglo tam naseliti. Iz birokratskih razlogov mu ni uspelo zaustaviti gradnje, vendar je z novim občinskem odborom (Staffierijevim) vzpostavil dialog. Zagotovili so tako rajonskemu svetu pridobitev prostora, ki ga ima rojanski odsek policije, kjer bi lahko npr. uredili manjši park, tako da bi v Rojanu spet zagospodovalo zelenje. Že res, da morda ne bodo dobili trga, po Candotovem mnenju pa je važno, da se je sploh kaj premaknilo, prej ali slej pa bo prišlo do kake rešitve.

Po njegovem je komisija za urbanistiko tista, ki najbolje deluje, tudi ostale pa dobro opravljajo svoje delo, čeprav v manjši meri. Vzroke za to gre iskati v tem, da pri prenavljanju že 5 let starih komisij niso z njim sodelovali predstavniki večine (še najmanj KD). Ko je prevzel mesto predsednika, je predlagal prenovitev komisij, češ da ne opravljajo svojega dela. Večina se na pobudo ni odzvala, razloga za to pa Candot ne pozna. Potrdil je, da je mesto predsednika prevzel brez vsakega programa, češ da ga rajonski sveti ne potrebujejo. Zanimajo ga zgolj vsakodnevni problemi, po zahtevi *politikov* pa se je opredelil za program bivšega predsednika, socialista Luciana Pigatta, čigar program se mu je zdel dober.

Komisija za šolstvo komaj deluje, saj je Giraldijeva edina, ki se bori za te probleme, komisija za zdravstvo je v podobnem položaju, Candot pa kratkomalo obsoja zelo slabo udeležbo na sestankih rajonskega sveta. Glede Giraldijinega programa je izjavil, da presega naloge rajonskega sveta, obenem pa si prilašča pristojnosti drugim telesom, ki da so za to zadolženi (vsekakor zanika, da bi program kdo »izgubil«). Ne predstavlja si namreč, kako bi lahko posegali v šolske zadeve, tako da bi ravnatelji imeli le pasivno vlogo. Lahko bi pomagali, ko bi jih kdo za to povprašal, nikakor pa ne bodo sprožili kake pobude, saj bi to bilo po njegovem nekorektno.

O ustanovitvi novih otroških jasli je Candot izjavil, da je to bila pobuda celotnega rajonskega sveta, iz birokratskih razlogov (npr. problem prenovitve občinske informatike, zaradi česar je izredno težko najti podatke o posameznih družinah iz tega okrožja) pa so trenutno zašli v slepo ulico. V upanju, da bodo kmalu prišli do kake rešitve, se bodo tako v kratkem srečali z odbornikom Tomizzo. Možno je seveda tudi odprtje jasli s slovenskim in italijanskim odsekom, rajonski svet pa bi s to varianto bil zadovoljen.

Zdravstveni odsek je Candot označil kot odsek, ki dobro deluje, problem CIM pa ima za nečimrno potegavščino neznanih krogov, češ da doprinos zdravstvenega osebja Centra za mentalno higijeno ni bil nikdar odločilen. Kar zadeva prepoved srečanja med učitelji in zdravniki CIM, je po njegovem res nekdo izjavil, da ni umestno vzpostaviti stika med otroki in osebjem te ustanove. Obenem ne razume, kaj imajo skupnega otroci in osebje centra in se mu ne zdi prav otroke postaviti pred tolikšno bedo in take žalostne prizore. Pravzaprav bi morali prepovedati otrokom vstop v vse bolnišnice. Po njegovem so torej sestanku odločno nasprotovali, ker rajonski svet ne bi imel nikakršne koristi od reševanja problemov, ki jih lahko učitelji imajo z osebjem CIM. Učitelji bi si tako morali sami pomagati in na lastno pest organizirati srečanje, če ne drugje, pa lahko prav v prostorih Centra. Svoje izjave, da bi morali Center premestiti, ni samo potrdil, temveč tudi utemeljil. Barkovlje so namreč najbolj mikavna tržaška turistična točka. Proti bolnikom CIM nima nič, saj je vesel, da je prišlo do smotrne rešitve problema nekdanjih umobolnic, meni pa, da se je nekdo v tem smislu prenaglil, saj je potrebna v nekaterih primerih boljša kontrola... Sploh pa se ne strinja z izbiro najbolj atraktivne tržaške točke kot zatočišča za umsko bolne osebe. Le-te pridejo namreč večkrat v stik s turisti, zaradi česar imajo slednji slab vtis mesta. Logično je torej, da bi se lahko Center nahajal kje drugje. Noče jih potisniti v geto, zdi pa se mu slaba vizitka za Trst, če se ti reveži sprehajajo na tako obljudenem področju, kjer se turisti vedno sprehajajo.

Glede problema dvojezičnosti ni po njegovem večjih težav, še najbolj v zadnjem času, ko je slovenska predstavnica dalj časa odsotna, tako da prevajalca sploh ne potrebujejo. Med drugim se sprašuje, zakaj hoče oseba, ki pozna italijanščino, spregovoriti v slovenščini, tako da je prisotni ne razumejo in so prisiljeni poslušati zanje nerazumljiv jezik. Lepaki, ki jih izdajo ob raznih prilikah, so samo v italijanščini, saj bi za dvojezične potrošili preveč denarja, tako da sta jih večkrat morali lastnoročno prevajati Giraldijeva in Slokarjeva.

Kar zadeva pomanjkanje povezav med raznimi rajonskimi sveti, po njegovem ni to bistven problem, češ da le redkokdaj pride do trenj med posameznimi skupinami. Med drugim pride do občasnih sestankov med predsedniki posameznih rajonskih svetov in županom, na katerih prediskutirajo skupne probleme, ki so medtem prišli na dan.

Poleg problema izboljšave Furlanske ceste je trenutno najbolj žgoč problem urbanistične preureditve Rojana, saj je opazno pomanjkanje prostora. Omenjeni problemi (zdravstvo, šola) se mu tako zdijo le malenkost, še najbolj pa obžaluje, da ne pride več do tako lepih pobud (prazniki, veselice, športne prireditve idr.), kot sta jih večkrat prirejali rojanski društvi na trgu te mestne četrti.

ALJOŠA GAŠPERLIN

Vabilo odbora za proslavo 40-letnice klasičnega liceja

Letos poteka 40 let, odkar so bile z odlokom zavezniške vojaške uprave slovenskemu Državnemu znanstvenemu liceju v Trstu dodeljene klasične vzporednice z objektivnim, če že ne upravno-formalnim statusom klasične gimnazije.

Doslej je klasično maturo opravilo že na stotine dijakov, med katerimi so se mnogi uveljavili na različnih področjih javnega življenja. Iz njihovih vrst je tudi prišla pobuda, naj bi to obletnico primerno proslavili.

V ta namen je bil osnovan odbor, ki naj pripravi spominsko publikacijo. Oblikovali naj bi jo bivši dijaki sami s svojimi spominskimi pričevanji. Zato so bivši tržaški klasiki vabljeni, da prispevajo sestavek, ki naj odrazi čimbolj doživet in oseben, lahko tudi kritičen pogled na njihova »studia humanitatis«. Obsegal naj bi približno eno razprto tipkano stran, rok za oddajo pa bo trajal do 30. marca letos. Sestavke pošljite na naslov: Državni licej F. Prešeren, (Odbor za spominsko publikacijo), Strada di Guardiella 13, Trieste-Trst.

V okviru ciklusa »Sinja sobota«

Jutranje filmske predstave za prijavljene šolske skupine

V okviru »Sinje sobote«, pregleda filmov za osnovnošolske otroke, ki ga prireja občinsko odborništvo za mladino, šport in turizem, so predvidene tudi predstave za šolske skupine. Filme bodo predvajali v dvorani Fenice, in sicer ob sobotah ob 9.45, vstopnice pa bodo po znižani ceni. Dopoldanske predstave bodo le, če se bo zglasilo zadostno število obiskovalcev. Zato tržaška Občina vabi predstavnike šol, ki bi rade obiskale predstave, naj se telefonsko zglasijo na številko 6754300.

Vstop po znižani ceni za popoldanske predstave je predviden tudi za obiskovalce občinskih rekreatorijev v spremstvu vzgojiteljev. Te ugodnosti so predvidene le za naslednje filme: »E.T.« (13. februarja), »Goonies« (20. februarja), »Neskončna zgodba« (27. februarja), »Basil l'investigatopo« (5. marca), »Dogodivščine Petra Pana« (12. marca) in »Gli aristogatti« (26. marca). Cilklus filmov »Sinja sobota« se je — kot smo že poročali — začel 23. januarja in se bo končal 26. marca letos.

gledališča

ROSSETTI

Nocoj ob 20.30 bo na sporedu Shakespearov MACBETH. Nastopala bosta G. Lavia in M. Guerritore. Režija G. Lavia. V abonmaju: odrezek št. 6. Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasaži Protti.

Od 2. do 14. februarja bo na sporedu De Filippova FILUMENA MARTURANO. Režija Egisto Marcucci. Igrata Valeria Moriconi in Massimo De Francovich. V abonmaju: odrezek št. 7. Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasaži Protti.

VERDI
Operna sezona 1987/88.

V petek ob 20.00 ponovitev opere Charlesa Gounoda FAUST, (red B/A). Režija Franco Cavarra, dirigent Spiros Argiris. V nedeljo ob 16. uri tretja predstava (red D).

LA CONTRADA
TEATRO CRISTALLO

Nocoj ob 20.30 bo na sporedu delo V. Sardouja TOSCA. Nastopajo Marina Malfatti, Arnoldo Foà in Roberto Trifiro. Ponovitve do 31. januarja.

Darujte v sklad
Mitje Čuka

koncerti

Società dei concerti

V ponedeljek, 1. februarja, v gledališču Rossetti bo na sporedu koncert pianista **M. Dalberta.**

V Krožku za kulturo in umetnost - Ul. S. Carlo 2 bo nocoj ob 20. uri na sporedu koncert dua Kirila Ribarskega (pozavna) in Milice Sperovic (klavir).

razstave

V studiu Tommaseo, Ul. del Monte 2/1, razstavljajo slikarji: Marinella Biscaro, Maurizio Donzelli in Silvestro Lodi. Razstava bo odprta po običajnem urniku do 14. februarja.

V galeriji Cartesius razstavlja slikarka Giuliana PAZIENZA.

V galeriji Malcanton (Ul. Malcanton 14/A) je odprta razstava slikarke F. Batich, slikarja Uga Carràja in slikarke Rosdear.

izleti

Mladinski krožek Prosek-Kontovel priredi avtobusni izlet na Zoncolan v nedeljo, 31. t. m. Odhod s Proseka ob 7. uri. Za vpisovanje tel. na št. 251073.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Gostuje gledališče G. Belli - Rim

Dario Fo

CHI RUBA UN PIEDE È FORTUNATO IN AMORE

Režija Antonio Salines

v Kulturnem domu
danes, 28., jutri, 29.
in 30. JANUARJA 1988 ob 20.30

Predprodaja vstopnic vsak dan od 11. do 13. ure in od 17. do 20. ure.

TPK Galerija

UL. SV. FRANČIŠKA 20

v sodelovanju
z Ljubljansko banko

Vas vabi danes, 28. t. m., ob 18. uri na otvoritev razstave akademskega kiparja

Moma Vukovića

razna obvestila

ZSKD razpisuje LITERARNI NATEČAJ ob dnevu slovenske kulture z naslovom: "Prešeren je mislil in delal v nasprotju z ustaljenimi normami. Je v letu 1988 to mogoče? Kaj meniš o kulturi drugačnosti?" Na natečaj se lahko prijavijo dijaki slovenskih višjih srednjih šol iz Trsta in Gorice. Delo je treba oddati najkasneje do sobote, 30. t. m., na sedežih Zveze v Trstu, Ul. sv. Frančiška 20, in v Gorici, Ul. della Croce 3.

Sekcija VZPI-ANPI iz Boljunca obvešča, da priredi DRUŽABNI VEČER v soboto, 6. februarja 1988, v hotelu Maestoso v Lipici. Vabljeni so člani, borci, aktivisti, deportiranci, prijatelji in mladina. Zabavali vas bodo Veseli godci. Vpisovanje pri posameznih vaških sekcijah najkasneje do 2. februarja 1988.

SKD I. Gruden in ŠD Sokol-Nabrežina sklicujeta REDNI OBČNI ZBOR, ki bo v petek, 5. februarja, ob 19. uri v prvem sklicanju in ob 20. uri v drugem sklicanju v društvenih prostorih. Dnevni red: poročila, diskusija, volitve novih društvenih organov in razno.

čestitke

Dragi PEPI! Danes tvoj 66. rojstni dan praznuješ, zato prejmi želje naše te, polne zdravja in sreče še in še. Žena Justina, hčerka Danica in sin Mitko z družino.

Ljubi NONO! Želimo ti še obilo srečnih dni. Tvoje Franka, Kristina s Pierinom, Katja z Jožkom, še posebno pa male Elisa, Sonja in Erika.

ZVEZA SLOVENSKIH KULTURNIH DRUŠTEV ZSKD razpisuje

LITERARNI NATEČAJ OB DNEVU SLOVENSKE KULTURE

z naslovom: ***Prešeren je mislil in delal v nasprotju z ustaljenimi normami. Je v letu 1988 to mogoče? Kaj meniš o kulturi drugačnosti?***

Na natečaj se lahko prijavijo dijaki slovenskih višjih srednjih šol iz Trsta in Gorice. Delo je treba oddati najkasneje do sobote, 30. t. m., na sedežih Zveze v Trstu - Ul. sv. Frančiška 20 in v Gorici - Ul. della Croce 3.

včeraj - danes

Danes, ČETRTEK, 28. januarja
TOMAŽ

Sonce vzide ob 7.32 in zatone ob 17.04 - Dolžina dneva 9.32 - Luna vzide ob 11.56 in zatone ob 3.36.

Jutri, PETEK, 29. januarja
KONSTANTIN

PLIMOVANJE DANES: ob 4.43 najvišje 29 cm, ob 13.02 najnižje -37 cm, ob 20.41 najnižja 12 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 8,1 stopinje, zračni tlak 1016,6 mb raste, veter 6 kilometrov na uro zahodnik, vlaga 84-odstotna, nebo oblačno, morje skoraj mirno, temperatura morja 11,1 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Giuseppe Granato, Noemi Veljkovic, Mattia Bassanese, Claudio Blocar, Martina Trombetta, Francesco Kosmina.

UMRLI SO: 67-letni Luigi Garza, 91-letna Cesarina Baldi vd. Exner, 77-letna Amalia Cusinato vd. Lutmann, 87-letni Luigi Arbore, 86-letna Ludmilla Clemen vd. Zonta, 83-letna Giorgia Gregori por. Degrassi, 54-letna Nerina Licen por. Battistelli, 77-letna Bruna Borghese vd. Saina, 84-letna Antonia Runtich, 84-letni Emilio Zaro, 73-letna Bruna Severi, 72-letna Ida Campana, 78-letni Mario Sancin.

DNEVNA IN NOČNA SLUŽBA LEKARN

Od ponedeljka, 25., do sobote, 30. januarja 1988

Dnevna služba - od 8.30 do 19.30

Trg S. Giovanni 5, Trg sv. Jakoba 1, Ul. dei Soncini 179 (Škedenj), Ul. Revoltella 41.

Dnevna služba - od 19.30 do 20.30

Trg S. Giovanni 5, Trg sv. Jakoba 1, Ul. dei Soncini 179 (Škedenj), Ul. Revoltella 41, Trg Garibaldi 5, Ul. dell'Orologio 6.

BAZOVICA (tel. 226210), MILJE - Mazzinijev drevored 1 (tel. 271124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Nočna služba - od 20.30 do 8.30

Trg Garibaldi 5, Ul. dell'Orologio 6

BAZOVICA (tel. 226210), MILJE - Mazzinijev drevored 1 (tel. 271124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

Nočna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

kino

ARISTON - 16.30, 22.00 **Personal services**, VB, dram., r. T. Jones, i. J. Walters, A. McCowen.

NAZIONALE IV - 16.30, 22.00 **Aria**, glas., omnibus; r. Robert Altman, Bruce Beresford, Jean-Luc Godard in drugi.

EXCELSIOR II - 17.15, 22.00 **Senza via di scampo**, r. Roger Donaldson; i. Kevin Kostner, Gene Hackman, Sean Joung.

EXCELSIOR I - 16.00, 22.00 **Hamburger Hill**, vojni, ZDA 1987, r. John Irvin; i. Steven Weber in Tim Quill.

NAZIONALE II - 16.00, 22.00 **Balli proibiti**, kom., ZDA 1987, r. E. Ardelino; i. C. Connelly, Lisa Lee Lyon.

NAZIONALE I - 16.30, 22.00 **Hellraiser**, r. Clive Barker, □.

FENICE - 17.00, 22.15 **Balle spaziali (Space Balls)**, kom., ZDA 1987, r. Mel Brooks; i. Mel Brooks, John Candy.

GRATTACIELO - 16.30, 22.15 **Opera**, srh., It. 1987, r. Dario Argento; i. Claudia Marsillach, Urbano Barberini, □.

MIGNON - 16.30, 22.15 **Da grande**, kom., It. 1987; i. Renato Pozzetto, Giulia Boschi, Alessandro Haber.

EDEN - 15.30, 22.00 **Una moglie molto infedele**, porn., □□.

NAZIONALE III - 16.00, 22.00 **Sesso di fuoco**, porn., □□.

VITTORIO VENETO - 16.00, 22.10 **I vizi segreti degli italiani**, porn., □□.

CAPITOL - 16.30, 22.00 **Montecarlo Gran Casinò**, kom., It. 1987; r. C. Vanzina; i. M. Boldi, Ch. De Sica, E. Greggio.

LUMIERE FICE - 17.00, 22.00 **Maurice**, dram., VB 1987; r. J. Ivory; i. J. Wilby, H. Grant, R. Graves, □.

RADIO - 15.30, 21.30 **People sex games**, porn., □□.

Prepovedano mladini pod 14. letom □ - 18. letom □□

šolske vesti

Sindikat slovenske šole obvešča šolsko osebje, da poteče rok za predložitev prošnje za premestitev in prehod staleža za višjo srednjo šolo 5. februarja ter za osebje ATA 15. februarja. Obrazci za prošnje so na razpolago na sedežu SSŠ, Ul. Carducci 8/II, z naslednjim urnikom: torek, četrtek in petek od 16. do 17. ure ter sreda od 11. do 12. ure.

razne prireditve

SKD Primorec-Trebče gostuje danes, 28. t. m., ob 20.30 v Ljudskem domu dramsko skupino SKD Tabor-Opčine z BESEDO in OPERETO. Vabljeni!

KD F. Prešeren priredi v soboto, 30. t. m., ob 18. uri MLADINSKI PLES. Igrajo The Hard Knobs. Vabljeni!

TPK Sirena priredi v soboto, 30. t. m., ob 18. uri v novem pomorskem sedežu predavanje z naslovom MORSKO ŽIVLJENJE V TRŽAŠKEM ZALIVU IN NJEGOVE PERSPEKTIVE, ki ga bo ob spremljavi diapozitivov podal mag. Andrej Avčin, raziskovalni sodelavec Morske biološke postaje v Piranu (Inštitut za biologijo Ljubljanske univerze). Zaradi izredno zanimive in aktualne tematike vabi člane, prijatelje, predvsem pa šolsko mladino, da se polnoštevilno udeležijo predavanja.

MePZ M. Pertot iz Barkovelj vabi na CELOVEČERNI KONCERT v cerkvi sv. Jerneja v Barkovljah v nedeljo, 31. t. m., ob 18.30. Zbor vodi Aleksandra Pertot.

KD Kraški dom vabi v nedeljo, 31. t. m., ob 17. uri v občinsko telovadnico v Repnu na ogled veseloigre KDO JE NA VRSTI?. Nastopa Amaterski oder J. Štoka s Proseka-Kontovela. Vabljeni!

KD J. Rapotec vabi v nedeljo, 31. januarja, ob 17.30 v društveno dvorano v Prebeneg na ogled nastopa seniorske dramske skupine SKD Tabor z Opčin s predstavo BESEDA - OPERETA.

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu, Donizettijeva 3, bo v ponedeljek 1. februarja, ob 20.30 predaval zgodovinar dr. Janko Prunk na temo "ŠKOF ANTON BONAVENTURA JEGLIČ IN NJEGOVA NACIONALNA POLITIKA OB 70-LETNICI MANJŠINSKE DEKLARACIJE".

mali oglasi

OSMICO je odprl v Nabrežini na št. 8 Ivan Ušaj. Toči belo in črno vino.

PRI PIŠČANCIH je odprl osmico Anton Bole.

KD VESNA in ŠD MLADINA - upravitelja Doma A. Sirk v Križu, nujno iščeta zanesljivo osebo za upravljanje društvenih prostorov-bara. Zainteresirani naj pismeno prošnjo pustijo pri hišniku Doma.

PRODAM renault 6, kub. 850, letnik 1979, v dobrem stanju. Tel. 228145.

PRODAM fiat 131, supermirafiori 1.300, letnik 1979, v zelo dobrem stanju, cena zanimiva. Tel. 232223 v popoldanskih urah.

PRODAM avto fiat primula, v dobrem stanju, po ugodni ceni. Telefonirati v večernih urah na št. 280675 ali 221441.

GOSTILNA NA KRASU išče sposobnega in resnega upravitelja. Tel. 200818.

IZKUŠENO prodajalko išče za takojšnjo zaposlitev trgovina z oblačili. Pismene ponudbe na Oglasni oddelek Primorskega dnevnika, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst, pod šifro "Prodajalka".

NA OBMOČJU MAVHINJ se je 26. januarja izgubil 7-mesečni ovčar svetlorjave barve z usnjenim ovratnikom. Prosimo vsakogar, ki ga je videl ali našel, naj telefonira na št. 299453.

prispevki

Ob 1. obletnici smrti drage žene Romane daruje Edi Danev 10.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB na Kontovelu in 10.000 lir za Zvezo žena s Proseka in Kontovela.

V spomin na Lizeto Krečič vd. Albi in v spomin na Miroslava Cijaka darujeta Sonja in Stevo Zahar 10.000 lir za ŠD Kontovel in 10.000 lir za amaterski oder J. Štoka s Proseka in Kontovela.

V spomin na Francesca Santina daruje Modra z družino 10.000 lir za KD I. Grbec.

Namesto cvetja na grob Karla Germanija-Grmeka darujeta Jolanda in Alex Gustinčič 10.000 KD Rovte-Kolonkovec.

V spomin na nono Ivanko darujeta Jolanda in Alex 30.000 lir za KD Rovte-Kolonkovec.

menjalnica

27. 1. 1988

Ameriški dolar	1218.—	Japonski jen	8.—
Nemška marka	733.—	Švicarski frank	903.—
Francoski frank	215.—	Avstrijski šiling	104.—
Holandski florint	651.—	Norveška krona	190.—
Belgijski frank	34.—	Švedska krona	202.—
Funt šterling	2165.—	Portugalski eskudo	8.—
Irski šterling	1930.—	Španska peseta	10.—
Danska krona	188.—	Avstralski dolar	840.—
Grška drahma	8.—	Debeli dinar	0,82
Kanadski dolar	920.—	Drobni dinar	0,82

BCKB BANCA DI CREDITO DI TRIESTE TRŽAŠKA KREDITNA BANKA Telef.: Sedež 040/67001 Agencija Domjo 831-131

napravi dobro kupčijo

arese grafica

Obv. občini

Novella PELLICCERIA

izkoristi posebno
januarsko promocijsko prodajo

popusti

3.000.000 lir
za vsa krzna iz kune zlatice

1.500.000 lir
za jakne iz lisičjega in svizčevega krzna
in za konfekcije iz rat musqué
in perzijanerja swakara

Obročno plačevanje na 24 mesecev brez menic

Za nakup v gotovini še dodaten 10 % popust

TRST, Ul. Palestrina 10 - **BRESCIA,** Korzo Zanardelli 24
MONZA, Drevored Italia 50 - **COMO,** Drevored Masia 61 - **VARESE,** Ul. Cavour 3

utrinki iz naše preteklosti boris kuret

O šolah in laški gospodi

Tudi srednjih šol potrebujemo! Prav tako, kakor je potrebna slovenska ljudska šola v mestu tako in še bolj bi bile potrebne slovenske srednje šole v Trstu. To je živa potreba že za sedanje mladeniče, ki so dovršili že obstoječe slov. ljudske šole v predmestju, po okolici in one pri sv. Jakobu. Tembolj bo pa potrebno potem, ko enkrat dosežemo v mestu (če jo dosežemo) slov. ljudsko šolo. Letos niso hoteli vsprejeti naših otrok v nemško realko, da-si se jih je bilo mnogo oglasilo. Dotični faktorji so že znali stariše odsloviti z različnimi izgovori in pretvezami. Morda se je to storilo na kak poseben migljaj, kajti oni učenci pripravnice, ki so se bili oglasili za ustop v gimnazijo, pozvani so bili k sprejemnemu izpitu že julija meseca; tistim pa, ki bi bili radi šli na realko, reklo se je, da naj pridejo k izpitu pozneje, ob začetku šole. Prišli so, a sedaj se jim je reklo, da ni več prostora za njih, ker da je število že dopolnjeno. To se pravi iz nas norce briti. Ako je bilo res število za prvi razred dopolnjeno, naj bi se bila za druge odprla paralelka. Mari ni smo tudi mi avstrijski državljani, ki pošteno plačujemo davke?!

Do sedaj so naše otroke, došle iz pripravnic, vsaj jemali v nemške srednje šole, dasi z neštevilnimi ovirami; a sedaj nam zapirajo še te! Kam hočemo sedaj siromaki se svojimi otroci? Ali je to pravično? Ali je to plačilo za naš toliko let izkazovani patrijotizem?!! Ob priliki kakega shoda bilo bi staviti resolucijo tudi o zahtevi slovenskih srednjih šol. Za sedaj naj se tirja vsaj niža gimnazija in niža realka. Zahteva se slovenska univerza, prav, a od kodi naj pridejo dijaki na slovensko univerzo, če nimamo niti slov. srednjih šol?

Slovenski oče

(Edinost, št. 282, z dne 13. 10. 1906)

* * *

Poturica je hujša od Turka! Prejeli smo:

Odpadnik je hujši od sovražnega drugorodca! Posebno zlobni pa so slovanski odpadniki.

Pošten Italijan ne more nikdar imeti toliko hudobije v sebi, kolikor jo ima kak slovenski renegat. To se je pokazalo že tisočkrat in se žal še kaže sleherni dan.

V zadnji seji mestnega sveta je g. dr. Rybal predlagal, naj se tudi za okolico uvede večerno šolo s slovenskim poukom.

Mestni svet je ta pravičen predlog odobril soglasno. Italijansko novinstvo je zabeležilo ta sklep brez komentarja.

Našla pa se je tudi tu izjema. Ponedeljsko glasilce Janeza Vrha je zopet enkrat v svojem elementu! »Mučenik« Janez si upa na najnesramnejši način žaliti naše okoličane ter ob enem zahtevati od mestne šolske oblasti — naj se upre sklepu mestnega sveta!! Glasilo, ki je izdaja ta naduti odpadnik, si upa zopet trditi, da se v Trstu govori — izključno laški! Trditi si upa, da naši okoličani niso nikdar vprašali slovenskega pouka v šoli: Essi parlano e mangiano l'italiano [Oni govore in jedo italijanski]! »Italijanski jezik da je tu edini deželni jezik in tega jezika da se okoličani tudi poslužujejo v svojih družinah«!!!

Tako si upa zlobno lagati in obrekovati naše okoličane, glasilo kakega Verka!

Mi pa pravimo, da so ravno okoličani [z malimi izjemami] pošteni Slovenci, bilo zunaj, kakor tudi doma! Izlasti pa velja to glede konserviranja svojega jezika. Celo tisti naši okoličani, ki so politično pokvarjeni in glasujejo na volitvah z Italijani ohranjajo v svojih rodbinah svoj jezik!

Da bi le hoteli mestni Slovenci posnemati okoličane, kar se tiče gojenja materinega jezika v družini! Ker je Vrhovo glasilo nekak »revolver journal« tukajšnje kamore, v katerega odkladajo stvari, ki bi ne mogle priti v pošten list, smatramo ta napad, ne le kakor odmev Vrhove odpadniške jezice [moral bo v kratkem v letovišče], ampak je ta glas naperjen proti nam vsem in tudi proti mestnim svetovalcem, ki so odobrili predlog dr.a Rybara!

Mi mestni Slovenci in okoličani pa imamo zopet en dokaz več: kako dobri so nam mestna laška gospoda in kako umestno je sklepati žnjimi — kompromise!!!

(Edinost, št. 289, z dne 20. 10. 1906)

sklad mitja čuk jelka cvelbar

Pozne posledice zdravljenja raka

Podatki iz leta 1981 kažejo, da v Sloveniji zboli zaradi rakave bolezni letno 45 otrok.

Rakava bolezen otrok zahteva velike napore zdravnikov, bolniškega osebja in otroka samega. Z enim izmed protagonistov pri tem zdravljenju dr. Matjažem Zwittrom z Onkološkega inštituta v Ljubljani sva skušala za naše bralce osvetliti nekatere izkušnje in poglede na to zaskrbljujočo bolezen.

Pri taki bolezni se najprej sprašujemo po ozdravitvi.

»Ozdravitev je težko definirati. Ozdravitev naj bi pomenila, da ima človek enake možnosti, da bo živel enako dolgo kot nekdo drug, ki ni bil bolan za rakom. Kaj so enake šanse, je seveda vprašanje, vendar pri otrocih lahko prej in zanesljiveje trdimo, da so ozdravljeni, če se po dveh letih bolezen ne povrne. Če torej navidezna ozdravitev ali prosti interval, kakor temu rečemo, traja vsaj dve leti, potem je otrok ozdravel.«

Je torej rešen vseh težav?

»Ni nujno. Lahko ostanejo težave, kot so posledice same bolezni, ali tudi posledice zdravljenja. To so pozne posledice, ki lahko vplivajo na kvaliteto, bistveno pa tudi na dolžino življenja. Preprečevanju teh posledic se danes zdravniki zelo posvečamo in skušamo to imeti v mislih ves čas že od prve diagnoze naprej.«

Posledice zdravljenja so mnogotere. Vidne, telesne okvare, pri katerih sta okrnjena izgled in funkcija telesa. Druge okvare so morda malo manj opazne na prvi pogled, a vendar so: sterilnost, vznikanje novega primarnega tumorja, zaostajanje v rasti...

»Vedno moramo misliti, da zdravimo rastoči organizem, ki bo prav gotovo doživel zastanek v rasti, ne bi pa radi, da bi doživel popolen zastoj - skratka nočemo, da bi ostal otrok majhen. Zato obsevanje, kolikor je le mogoče, omejujemo - izogibamo se obsevanju nekaterih delov kosti, recimo rastnemu hrustancu, obsevamo s čim manjšimi dozami -, vendar v zavesti, da samo ozdravljeni lahko dočakajo pozne komplikacije.«

Med njimi je tudi imunost - odpornost telesa proti boleznim.

»O tem ni dvoma, da pade. Včasih za zelo dolgo. Pri nekaterih vrstah limfnega raka - raka bezgavk, to traja kar celo življenje. Težko pa rečemo, ali je to samo posledica zdravljenja ali bolezni kot take. Bolezen je že sama naredila razdejanje v bezgavkah, nato pa pride na to isto področje še zdravljenje, ki se mu ni mogoče izogniti. Raka pozdravimo, ni pa rečeno, da bo obrambni sistem zaživel nazaj tako, kakor prej.«

Najteže dosegljiv cilj je uresničitev dovolj kvalitetnega življenja pri otrocih, ki so preživeli možganskega raka.

»Če se pozdravijo - pri teh tumorjih tudi prognoza ni zelo dobra - je kvaliteta življenja za veliko število otrok dovolj problematična. Težko ugotovimo, koliko prispeva k tem siceršnjim težavam še zdravljenje z obsevanjem, citostatiki - preparati, ki zavirajo rast novotvorb -, in kirurgijo. Pri drugih vrstah tumorjev lahko že nadomestimo neko zdravilo z drugim, ki je manj škodljivo, pri možganskih tumorjih te izbire še ni na voljo.«

Koliko otrok pa se pozdravi?

»Pri levkemiji ozdravi vsaj polovica otrok. To je zelo ohrabrujoč podatek, če pomislimo, da je bila levkemija še pred petnajstimi-dvajsetimi leti neozdravljiva bolezen. Hkrati pa moramo pomisliti, da polovica otrok še vedno umre, da polovica ozdravljenih še zmeraj ne pomeni vsi in da bo prav gotovo tisti, ki je doživel lastno negativno skušnjo, ob tem suhem podatku žalostno zmajal z glavo.«

Včasih so prizadete od raka kosti.

»Kostni tumorji so različnih vrst. Včasih ne gre za kostnega raka v pravem smislu, pač pa so kosti prizadete od zasevkov - metastaz. Če pa gre za raka, ki je začel na kosti sami, sta pri otrocih najbolj pogosti vrsti primarni kostni osteogeni sarkom - torej sarkom, ki zraste iz kosti - in pa Ewingov sarkom.«

Nekatere vrste tumorjev, včasih tudi levkemija, zahtevajo obsevanje cele glave.

»Zelo hudih okvar po obsevanju glave ni. Ampak subtilne težave, ki jih je včasih težko ločiti od psiholoških posledic stresa, da je bil npr. otrok za celo leto vržen iz svojega normalnega okolja v bolnico s svojimi groznimi infuzijami, prav gotovo so. So neizrazite, majhne težave s koncentracijo, rahlo slabša funkcija možganov - morda nekaj podobnega legasteniji...«

(se nadaljuje)

Novo: Glasbeni telefon

Z jutrišnjem dnem bo na Radiu Trst A stekla nova oddaja, ki ima kar se da poveden naslov — GLASBENI TELEFON. Sama besedna zveza nam pove, da igrata glasba in telefon, se pravi živi stik s poslušalci in radijskimi delavci, glavno vlogo. V oddaji bo namreč dovolj prostora za glasbo, ki jo bodo izbrali sami poslušalci. Poklicali bodo direktno v oddajo, si zaželeli priljubljeno pesem in jo čez kratek čas lahko tudi poslušali.

Seveda pa to še ni vse: oddaja bo polna ugank in prijetnih radijskih zank, ki bodo spretnejšim poslušalcem lahko odprla vrata v knjigarno ali v trgovino plošč. Pa tudi s tem še zdaleč nismo povedali vsega: gost vsake oddaje bo predstavnik slovenske ali jugoslovanske lahke glasbe. Marsikateri zvesti poslušalec našega radia toži po tem, da je slovenske glasbe na našem radiu vendarle premalo: no, to je nedvomno lepa priložnost, da to vrzel zmanjšamo in od blizu spoznamo naše ustvarjalce lahke glasbe. Povedati je treba, da bo gost današnje oddaje član ansambla Karamela iz Kopra, Zdravko Klun.

V sodelovanju z Oddelkom za lahko glasbo na Radiu Trst A bo oddajo vodil Boris Devetak, na sporedu pa bo vsak četrtek od 15.45 do 16.45. In še... ne, vsega pa vam res ne razkrijemo. Če ste kaj radovedni, kar pokličite po telefonu!

Odgovarjal vam bo Boris.

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1

7.15 Inf. oddaja: Uno Mattina
9.35 Evropske pravljice: Il viaggio di Ion
10.00 Šport: SP v smučanju juniores, moški supeveleslalom (prenos iz Madonne di Campiglio)
11.00 Rubrika: Okrog nas
11.30 Nan.: La tata e il professore
12.00 Dnevnik - kratke vesti
12.05 Variete: Pronto... è la Rai?
13.30 Dnevnik
14.00 Pronto... è la Rai? (2. del)
14.15 Dokumentarec: Quarkov svet
15.00 Rubrika: Primissima
15.30 Aktualno: Italijanska kronika
16.00 Otroška oddaja: Big!
18.00 Dnevnik - kratke vesti
18.05 Variete: Ieri, Goggi, domani
19.40 Almanah, vreme in dnevnik
20.30 Film: Il diavolo e Max (fant., ZDA 1981, r. Steven Hilliard Stern, i. Elliott Gould, Bill Cosby, Susan Anspach)
22.05 Dnevnik in Politična tribuna
22.55 Nanizanka: Diociottanni - Versilia 1966
24.00 Dnevnik - zadnje vesti

RAI 2

8.00 Prva izdaja in telovadba
9.00 Matineja: Italija se prebuja
10.00 Rubrika: V prijetnem počutju
11.05 Dok.: Obdelovanje keramike
11.30 Kviz: Paroliamo
11.55 Variete: Mezzogiorno è...
13.00 Dnevnik - ob trinajstih
13.40 Nanizanka: Quando si ama
14.35 Športna oddaja: Oggi sport
15.00 Glasbena oddaja: D.O.C.
16.00 Nan.: Lassie, nato kviz Farfadè
17.05 Rubrika: Il piacere di vivere
18.05 Nan.: Il brivido dell'imprevisto
18.30 Dnevnik - športne vesti
18.45 Nan.: Un giustiziere a New York
19.30 Horoskop, vreme, dnevnik, šport
20.30 TV film: Piazza Navona - Il mitico Gianluca (r. Gianfrancesco Lazotti, i. Luca Barbareschi, Alessandro Haber)
21.55 Nanizanka: Vendetta
22.20 Dnevnik - kratke vesti
22.30 Variete: Indietro tutta!
23.30 Dnevnik
24.00 Film: Il viaggiatore nel tempo (fant., ZDA 1982, r. Tom Kennedy, i. Ben Murphy)

RAI 3

12.00 Inf. oddaja: Monografije
12.30 Ženski superveleslalom juniores (iz Madonne di Campiglio)
13.30 Inf. oddaja: Monografije
14.00 Mini raziskava: Bestiario metropolitano (4. del)
14.30 Mladinska oddaja: Jeans 2
15.30 Izobr. odd.: S.O.S. 011/8819 - Pomoč pri domačih nalogah dijakov nižje srednje šole
16.00 Športna rubrika: Fuoricampo
17.30 Športni dnevnik: Derby
17.45 Dokumentarna oddaja: Geo
18.30 Nanizanka: Vita da strega
19.00 Dnevnik
19.30 Deželne vesti
19.45 Rubrika: Prima e dopo
20.00 Informativna oddaja: Mladi spoznavajo Evropo
20.30 Aktualno: Scenario - Politika kot spektakel
21.25 Šport: košarka, Italija-Španija (prenos iz Trsta)
22.10 Dnevnik
22.20 Film: Chato (vestern, ZDA 1971, r. Michael Winner, i. Charles Bronson, Jack Palance)

RTV Ljubljana

9.00 Zimski počitniški spored: Spominski koledar, 9.10 Biskvitki, 9.35 Kam, kje, kako med počitnicami
9.40 Risanka
9.45 Dokumentarec: Zgodovina izumov - Izumi zaradi izumov
10.35 Risanka
10.40 Informativna oddaja: Periskop - Ta čudoviti živalski svet
11.35 Rubrika: Otroci rocka
12.00 Film: Pasja zmeda
17.30 Mladinska oddaja: Pisma iz TV klobuka
18.15 Glasbena oddaja: Naša pesem (14. del)
18.45 Risanka
19.00 Vreme, nato Obzornik
19.25 Zrno, dnevnik in vreme
20.05 Tednik
21.10 Nadaljevanka: Na robu teme (r. Martin Campbell, i. Bob Peck, Joanne Whalley, Jack Watson, prevod in priredba Breda Lipovšek, 2. del)
22.05 Dnevnik
22.20 Jubilejna teveteka

TV Koper

14.00 TVD Novice
14.05 Film: E venne il giorno dei limoni neri
15.50 Risanke in dokumentarec
16.35 Nanizanka: One Day in Eden
17.35 Nadaljevanka: Mamma Vittoria
19.00 Odprta meja

Danes v Odprti meji med drugim:

TRST — Poslanica SKGZ Gorii in Mikuliću ob srečanju
TRST — Deželni svet odobril zakonski osnutek o decentralizaciji
TRST — Mladi violinist Štefan Milenković gost GM
GORICA — Razgovor z Zvonimirom Simčičem o Vinu med ljudsko modrostjo in sodobno znanostjo

19.30 TVD Stičišče in Mesto danes
20.00 Nanizanka: Doctors
20.30 Film: Indagine su in "parà" accusato di omicidio
22.25 TVD Novice
22.35 Glasbena oddaja: Solid gold
23.40 Nanizanka: Washington a porte chiuse

CANALE 5

7.00 Rubrika: Dobro jutro, Italija
7.20 Risanke
9.00 Nanizanki: Arcibaldo, 9.30 General Hospital
10.30 Kvizi: Cantando cantando, 11.15 Tuttinfamiglia, 12.00 Bis, 12.40 Il pranzo è servito
13.30 Nad.: Sentieri
14.30 Kviz: Fantasia
15.00 Film: La tua pelle brucia (dram., ZDA 1958, r. Daniel Mann, i. Anthony Quinn, Shirley MacLaine)
17.15 Nanizanka: Alice
17.45 Kviz: Doppio Slalom
18.15 Nanizanke: Webster, 18.45 I cinque del quinto piano, 19.15 I Robinson
19.45 Kviza: Tra moglie e marito, 20.30 Telemike
23.15 Variete: Maurizio Costanzo show - Night
0.30 Rubrika: Première
0.40 Nanizanki: Gli intoccabili, 1.40 Bonanza

RETEQUATTRO

8.30 Nanizanka: La grande vallata
9.15 Film: Un amore a Roma (dram., It. 1960, r. Dino Risi, i. Vittorio De Sica)
11.00 Nanizanke: Strega per amore, 11.30 Giorno per giorno, 12.00 La piccola grande Nell, 12.30 Vicini troppo vicini
13.00 Otroška oddaja: Ciao Ciao, vmes risanke Dolce Katy, Occhi di gatto, Isidoro
14.30 Nadaljevanke: La valle dei pini, 15.30 Così gira il mondo, 16.30 Aspettando il domani, 17.15 Febbre d'amore
18.15 Kviza: C'est la vie, 18.45 Gioco delle coppie
19.30 Nanizanki: Quincy, 20.30 Arsenio Lupin
21.30 Film: Avalanche Express (pust., ZDA 1979, r. Mark Robson, i. Robert Shaw)
23.10 Šport: golf
0.10 Filmska rubrika: Cinema & Co.
0.40 Nanizanki: Switch, 1.30 Il Santo

ITALIA 1

8.30 Nanizanke: L'uomo da sei milioni di dollari, 9.25 Wonder Woman, 10.20 Kung Fu, 11.20 Agenzia Rockford, 12.20 Charlie's Angels, 13.20 Arnold
13.50 Variete: Smile
14.20 Glasbena oddaja: Deejay Television
15.00 Nanizanka: Chips
16.00 Otroška oddaja: Bim bum bam, vmes risanke Belle e Sebastien, Denni, Kiss me Licia
18.00 Nanizanki: Hazzard, 19.00 Starsky e Hutch
20.00 Risanki: Piccola bianca Sibert, 20.15 Maple town
20.30 Film: Strade di fuoco (pust., ZDA 1984, r. Walter Hill, i. Michael Parè, Diane Lane)
22.20 Dok.: Jonathan
23.20 Nanizanke: Hardcastle & McCormick, 0.20 M.A.S.H., 0.50 La strana coppia, 1.20 Alfred Hitchcock presenta, 1.50 Ai confini della realtà

TELEPADOVA

11.30 Nadaljevanki: Dancing Days, 12.30 Una vita da vivere
13.30 Risanke
14.00 Nadaljevanki: Ai confini della notte, 15.00 Dancing Days
16.30 Nanizanka: Orazio
17.00 Risanke
17.30 Nanizanka: I forti di Forte Coraggio
18.00 Risanke
19.30 Nanizanka: New York New York
20.30 Film: Terremoto (dram., ZDA 1974, r. Mark Robson, i. Charlton Heston, Ava Gardner)
23.00 Kviz: Colpo grosso
24.00 Šport: boks
1.00 Film: Pianeta venere (dram., It. 1974, r. Elda Tattoli)

TELEFRIULI

13.00 Rubrika: Zdravstvo danes
13.30 Nad.: Amor gitano
14.30 Dražbi
15.30 Risanke
16.00 Glasbena oddaja: Music Box
17.00 Nadaljevanka: Diario di un maestro
18.15 Nad.: Madame Bovary
19.00 Dnevnik
19.30 Rubrika: Dan za dnem
20.00 Nanizanka: Si è giovani solo due volte
20.30 Variete: Buinesere Friul
22.30 Dnevnik
23.00 Rubrika: Dan za dnem
23.30 Dražba
0.30 Informativna oddaja: News dal mondo

TELEQUATTRO

(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
19.30 Dogodki in odmevi

RADIO TRST A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00, 23.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše: koledarček; 7.40 Pravljica; 8.10 Od Milj do Devina (pon.); 8.40 Za vsakogar nekaj; 9.00 Telovadba za vsak dan; 9.20 Estetika; 10.00 Pregled tiska; 10.10 S koncertnega repertoarja; 11.30 Zbornik: Svet, v katerem živimo (1. del); 12.00 Med nebom in zemljo; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 15.00 Roman: Nemeza (18. del); 15.20 Zbornik (2. del); 15.30 Problemi sodobne družbe; 15.45 Glasbeni telefon; 17.10 Zbor Jyväskylän Studiokuoro; 18.00 Četrtkova srečanja; 18.30 Povejmo glasbo: Naši toni.

LJUBLJANA

5.00, 6.00, 6.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 19.00, 21.00, 22.00, 23.00 Poročila; 8.05 Radijska šola; 8.35 Koncert; 9.05 Glasba; 10.05 Rezervirano za; 11.05 Danes smo izbrali; 12.10 Pojemo in godemo; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Od vasi do vasi; 13.30 Melodije; 14.05 Za mlade radovedneže: 14.20 Učenci glasbenih šol; 14.45 Mozaik; 15.00 Radio danes, radio jutri; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Vrtiljak želja; 17.00 Studio ob 17.00; 18.00 Ljubljanski Jazz ansambel; 18.15 Razmišljamo, ugotavljamo; 18.30 Zbori; 19.35 Lahko noč, otroci; 19.45 Big band RTV Lj; 20.00 Domače pesmi in napevi; 21.05 Literarni večer; 21.45 Lepe melodije; 22.30 Podoknica; 23.05 Literarni nokturno; 23.15 Popevke; 00.05 Nočni program.

RADIO KOPER (slovenski program)

13.30, 14.30, 17.30, Poročila; 6.00 Za dobro jutro; 6.05 Danes se spominjamo; 6.10 Vreme in promet; 6.30 Jutranjik in kronika; 7.30 Pregled tiska; 8.00 Prenos Radia Lj; 13.00 Na valu Radia Koper; 14.40 Reportaže, intervjuji in zanimivosti; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba po željah; 16.30 Primorski dnevnik; 18.00 Mladim poslušalcem; 18.30 Mladi glasbeneniki; 19.00 Zaključek, nato prenos Radia Lj.

RADIO KOPER (italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Za dobro jutro; 6.35 Koledarček; 7.00 Simfonija zvezd; 7.35 Prisrčno vaši; 8.40 Po vaši izbiri; 9.32 Dragi Luciano; 10.00 Na prvi strani; 10.05 Glasba; 10.35 Vstop prost; 11.00 Srečanje; 11.15 Danes; 11.40 Popevka tedna; 12.00 Glasba po željah; 14.00 Album; 14.45 Edig Galletti; 15.00 Leteči zmaj; 15.45 Počitnice po Jugoslaviji; 18.00 Video parade; 18.33 Glasba; 19.00 Zbori.

RADIO OPČINE

10.00 Za vsakogar nekaj; 12.00 Glasbeni koktajl; 15.00 Hit lestvica diskoteke Amadeus; 16.30 Oddaja za filateliste; 18.00 Gremo v gledališče; 19.00 Te zanima tvoja prihodnost; 20.30 Oddaja za obrtnike; 21.00 Nočna glasba.

Komunisti ponudili partnerstvo demokristjanom

Po četrt stoletja sodelovanja na levici razhod med KPI in PSI v Štarancanu

Več kot četrt stoletja je trajala koalicija med komunisti in socialisti v občini Štarancan. Kraj se nahaja ob robu tržiške in ronške občine ter z njima tvori eno urbano celoto, tako da že dolgo vrsto let vse urbanistične ureditve obvezujejo skupno vse tri občine. Takoj po vojni so, upoštevajoč določila večinskega zakona v malih občinah, tam precej časa vladali demokristjani. Leta 1961 sta levičarski stranki, komunisti in socialisti, s skupno listo dobili večino v občini in jo potrdili na naslednjih volitvah. Tudi v kasnejših letih, ko se je v Štarancanu volilo s proporčnim sistemom in je torej vsaka stranka lahko šla na volitve s svojim znakom.

Sodelovanje se je pričelo krhati po volitvah leta 1985. Komunisti so dobili 10 svetovalcev, socialisti 3, eden je bil socialdemokrat. Demokristjani, ki so šli na volitve z občinskim znakom »bobolerja«, košatega drevesa, ki je simbol občine, so dobili šest svetovalcev. Eno leto so komunisti sami vladali, ob podpori socialdemokrata. Sredi leta 1986 je bila spet sestavljena levičarska koalicija KPI-PSI-PSDI.

Odnosi v njej pa niso bili več tisti kot v prejšnjih letih. Socialisti niso hoteli več biti v podrejenem položaju in so zahtevali več teže v upravljanju občine, na kar komunisti niso pristali. Nesporazum se je povečal po lanskih političnih volitvah, ko se je razmerje sil nekoliko spremenilo. Brez dvoma je šlo tudi za osebne nesporazume, ki so še bolj skalili ozračje.

Zaradi tega je bilo delo Občine v zadnjih mesecih praktično paralizirano. Nič niso pomagali poizkusi, da bi se nesoglasja odpravila. Spori so se še povečali, tako da je vsak dialog postal nemogoč. V novembru je župan odvzel pristojnosti vsem odbornikom. Sredi januarja so župan ter trije komunistični odborniki podali ostavko. Ta je bila na dnevnem redu torkove seje občinskega sveta. Med razpravo so ostavko dali še dva socialistična in en socialdemokratski odbornik.

Razprava na torkovi seji je pokazala, da je vsak sporazum na levici nemogoč in da se je levičarska koalicija dokončno razbila. Zastopniki KPI in PSI so uporabljali v svojih govorih zelo ostre tone. Nič niso prizanesli dosedanjemu partnerju. Obtožb je bilo z obeh strani zelo veliko. Govorili so župan Papais (KPI) in načelnik komunistične skupine Anzanel ter podžupan Dantignana (PSI). Bolj miren je bil socialdemokrat Falanga. Papais in Anzanel sta dosedanje partnerje obtožila, da so iskali le strankarsko korist. Dejala sta, da je vsako nadaljnje sodelovanje nemogoče, zaradi tega sta povabila krščansko demokracijo, naj sodeluje v upravljanju občine, da se na tak način lahko pride do leta 1990, ko bodo nove volitve, ne da bi bilo treba občinski svet predčasno razpustiti. Dantignana pa je komunistom očital, da sploh niso hoteli sporazuma, da v njihovem vabilu demokristjanom ne gre le za lokalno politiko, marveč za širše zasnovani načrt v deželi.

Demokristjan Brussa je vabilo komunistov sprejel. Dejal pa je, da je ponudba komunistov velika moralna zmaga za demokristjane, ki so bili četrt stoletja v opoziciji, ter da bo njegova stranka sodelovala s KPI le na programski osnovi, kajti politična razhajanja ostanejo.

Pogajanja med KPI in KD se bodo pričela takoj. Seveda je občinski svet soglasno sprejel ostavko župana ter vseh šest odbornikov.

Nasprotovanje novim krčenjem javne zdravstvene službe

Sindikati grozijo s splošno stavko

Zdravstvo je, poleg težav, ki se obetajo pri upravi goriške in tudi nekaterih drugih občin, v ospredju političnega dogajanja na Goriškem. Osrednje vprašanje je, kako preprečiti nadaljnje okrnjenje zdravstvenih uslug in zmanjšanje števila razpoložljivih bolniških postelj, kakor je menda v načrtu deželnih funkcionarjev zdravstvene službe. Napovedani nadaljnji ukrepi za okrnitev javne zdravstvene službe — potem ko sta bili zaprti bolnišnici v Krminu in Gradežu — so, povsem naravno, naleteli na ostro nasprotovanje vseh strank.

V nedeljo so o novih vprašanjih na področju zdravstva razpravljali na seji pokrajinskega vodstva socialistične stranke, kjer so poudarili dejstvo, da je treba v pokrajini ohraniti osnovno zdravstveno službo in da nadaljnje krčenje ni več možno, saj je bilo zdravstvo v naši pokrajini že drastično okrnjeno, prav v optiki varčevanja. Socialisti vidijo v tem tudi poskus zmanjševanja pomena goriške pokrajine v deželnem okviru.

O zdravstvu so razpravljali tudi v pokrajinskem tajništvu KPI. Iz tiskovnega sporočila izhaja, da komunisti odločno nasprotujejo nadaljnjemu krčenju javne zdravstvene službe. Za nove zahteve po zaprtju nekaterih oddelkov bolnišnic v Gorici in Tržiču niso toliko odgovorni na Deželi, ugotavljajo komunisti, ampak gre del odgovornosti pripisati tudi strankam, ki vodijo goriško KZE, ker da so se odpovedale resnemu soočanju z deželnim odborništvom za zdravstvo. Komunisti, dokaj polemično, zahtevajo odstop upravnega odbora.

Poročali smo že o nekaterih stališčih krščanske demokracije, neposredno potem ko so se pojavile vesti o novih zahtevah deželnih funkcionarjev. V soboto je o zadevi razpravljalo pokrajinsko vodstvo te stranke, ki je po daljši razpravi odločilo, da je nujen takojšen poseg na deželi. V torek se je delegacija te stranke sestala s predsednikom deželnega odbora in nekaterimi člani odbora ter tudi z deželnim tajnikom stranke. Predstavnike dežele so člani delegacije opozorili na zapletenost vprašanja in predvsem na nujnost, da se krčenje števila postelj — s ciljem približanja državnemu poprečju — izvede postopoma. Iz tiskovnega sporočila izhaja, da sta predsednik dežele in deželni tajnik KD namenila vprašanju posebno pozornost.

In končno velja opozoriti na stališče sindikalne zveze CGIL-CISL-UIL, ki napoveduje splošno stavko v primeru, da bodo obveljale nove smernice Dežele glede nadaljnjega krčenja zdravstvene službe na Goriškem.

Večer diapozitivov v Podgori

Podgorci vabijo drevi, ob 20. uri, na kulturni večer v prostorih novega sedeža. Zdenko Vogrič bo prikazal barvne diapozitive z lanske slovesnosti ob odprtju doma in o nedavnem potovanju v Moskvo in Srednjo Azijo.

Sestanek med Scaranom in tajniki strank preložen na petek

Reševanje zapletenega položaja pri upravljanju goriške občine, po vesteh o skorajšnjem prestopu socialdemokratskega prvaka Zucallija v socialistično stranko in po zahtevi, ki jo je pokrajinski tajnik PSDI Esposito posredoval županu, naj Zucalliju odvzame mandat odbornika, je bilo začasno odgodeno.

Včeraj namreč ni bilo napovedanega srečanja med županom Scaranom in tajniki strank koalicije, kjer naj bi skušali poiskati izhod iz položaja. Srečanje je bilo, po besedah samega župana, odgodeno na jutri opoldne.

Menda je odgoditev v zvezi s stališčem, ki ga je zavzel odbornik Zucalli, ki se je proti odločitvi vodstva njegove stranke, ki ga je suspendiralo, pritožil razsodišču. Zucalli čaka na odločitev razsodišča in do tedaj sploh nima namena odstopiti. Pogovori in razčiščevanje spričo takega stanja zato ne bi imeli pravega pomena.

V petek je poleg srečanja med Scaranom in tajniki petih strank menda napovedan tudi sestanek Zucallijeve skupine oziroma njegovih somišljenikov v socialdemokratski stranki.

Po kakovostnem otvoritvenem večeru zanimivi filmski, tv in video programi

Na 3. FVM pričakovanje za »neodvisni« Usodni telefon

Po torkovem otvoritvenem večeru, ki nam je predstavil filmski poklon Bojanu Štihu z intervjujem *Listi iz dnevnika* in film Matjaža Klopčiča *Moj ata, socialistični kulak*, je 3. Film video monitor prešel že v živo dogajanje. Od včeraj dalje so vsak popoldan v Kulturnem domu na sporedu razne filmske oddaje in video programi, v večernem časovnem pasu pa lahko ob televizijskih oddajah, ki jih s pomočjo projektorja predvajajo na velikem ekranu, sledimo novim celovečernim filmom iz produkcije v letu 1987.

S svojim bogatim programom goriški "filmvideo" festival prispeva, kot je bilo poudarjeno v otvoritvenih govorih, k uresničevanju in utrjevanju skupnega slovenskega kulturnega prostora in istočasno omogoča kulturno posredovanje in izmenjavo z italijanskim prostorom. Te misli je v pozdravu na torkovem večeru izrekel predsednik Kinoateljeja prof. Darko Bratina in temu poslanstvu sta pritrdila predstavnik SZDL Slovenije Borut Šuklje in predsednik Pokrajine prof. Silvio Cumpeta, ko sta v svojih nagovorih poudarjala pomen pretakanja kulture in ustvarjalnosti, prizadevanj za kulturni razvoj v evropski dimenziji in hkrati navezanosti na lastna kulturna izhodišča in zavest.

Program otvoritvenega večera je izpolnil ta pričakovanja. Štihova vznemirljiva in hkrati ironična razmišljanja o naravi, gledališču, slovenski kulturi in človeku, vse pod vplivom močnega občutka bližajoče se smrti, so pustila močan vtis med gledalci. Prvi celovečerni film na sporedu je bil prav tako uspešen. *Moj ata, socialistični kulak* obravnava temo, ki je še do pred kratkim bila tabu v Jugoslaviji: povojne iluzije in deziluzije, informbirojevstvo in zanose v obdobju administrativnega socializma. Kot je dejal avtor scenarija pisatelj Tone Partljič, je takih filmov v Jugoslaviji danes precej, morda celo preveč, označuje pa jih predvsem srd v razčiščevanju zgodovine. Klopčičev film pa se odlikuje po vedrini, ironičnem in naravnost humornem prikazovanju takratnih napak. Občinstvo je ta zabavni ključ prikazovanja, ki ne šibi, pač pa še krepi kritiko takratnega obdobja, sprejelo z odobravanjem, tako da so si v komentarjih po filmu sledile zelo pozitivne ocene.

Želeti je, da bi tudi ostali filmi bili na taki kakovostni ravni. Pričakovati je, da bo vsaj še za nekatere tako, vsaj sodeč po vesti prejšnjih dni, da je žirija Festivala v Berlinu izbrala kar štiri med temi filmi za predstavitev v raznih sekcijah, Slakove *Hudodelce* pa celo uvrstila v uradni tekmovalni spored.

Dogajanje je v teh dneh v Kulturnem domu dovolj živo in raznoliko, da ga je nemogoče strniti v kratko poročilo. Včeraj popoldne so tako predvajali mladinsko oddajo *Periskop*, ki je bila posneta prav med Slovenci na Goriškem. Ob drugih televizijskih oddajah, ki obravnavajo aktualne teme v Sloveniji, kot na primer civilno služenje vojaškega roka, je bil sinoči na sporedu mladinski celovečerni film Antona Tomašiča *Čisto pravi gusar*.

Nocojšnji večerni program predstavlja po svoje najzanimivejšo novost leta: *Usodni telefon* Damjana Kozoleta je proizvod "neodvisne" produkcije ŠKUC Foruma, torej prvi film, ki so ga na Slovenskem posneli izven uradnih, institucionalnih okvirov. Prav tako zanimiv izraz sodobne mladinske kulture v Sloveniji bo ob 20.30 pregled slovenskega videa druge polovice 80. let. V popoldanskem programu, ki se kot vsak dan pričenja ob 15. uri, naj omenimo predstavitev knjige Zdenka Vrdlovca *Lepota prevare*, ki jo je izdala revija Ekran.

Poravnan spor na Občini v Doberdobu

Uradovanje je spet po starem Včeraj ogorčen protest občanov

Sindikalni spor med uslužbenci in občinsko upravo v Doberdobu se je včeraj poravnal. Uslužbenci spet uradujejo po starem, v ponedeljek pa bo o sprejemu in izvajanju člena št. 60 vsedržavne delovne pogodbe odločal občinski svet. Za poravnavo spora in da so se stvari zasukale spet v pravi okvir, so pripomogli doberdobski občani. Nasploh pa je bilo včeraj dopoldne pred doberdobskim županstvom in v njem precej živahno. Že zgodaj zjutraj se je pred županstvom zbrala večja skupina občanov in pričakala pred vhodom občinske uslužbence, ko so se ti predstavili na delo. Sledila je dokaj živahna izmenjava mnenj o primernosti oblike in načina protesta, za katerega so se uslužbenci odločili (uradovanje samo v italijanščini).

Okrog osme ure je delegacijo občanov, vsi namreč niso mogli v dvorano občinskega odbora, sprejel župan dr. Mario Lavrenčič z odborniki. Župan je obrazložil vsebino člena št. 60, ki predvideva izplačevanje posebne nagrade za dvojezično poslovanje ter povedal, kako je občinska uprava doslej ravnala ter tudi, da bo zadeva na seji občinskega sveta prihodnji ponedeljek. Povedal je tudi, da so bili uslužbenci že prejšnji teden na srečanju s sindikalnimi predstavniki obveščeni o nadaljnjem poteku in o namerah uprave, zato je povsem nerazumljivo, zakaj so se uslužbenci naknadno odločili za tak korak. Na srečanju so spregovorili tudi nekateri občani, ki so ravnanje uslužbencev obsodili.

Sredi dopoldneva so za srečanje s predstavniki občinske uprave zaprosili uslužbenci ter predlagali, da bi skupaj poiskali rešitev.

Župan Lavrenčič je naglasil, da je uprava ravnala dosledno korektno in si nima kaj očitati. Uslužbenci so bili pravočasno obveščeni o namenih uprave in da bo občinski svet o zadevi razpravljal na prihodnji seji, v ponedeljek, 1. februarja. Sledila je daljša diskusija in ugotavljanje, kako in zakaj je prišlo do take drastične odločitve, ki je, kot kaže, po nepotrebnem povzročila veliko razburjenja.

Kaj menijo doberdobski občani

V Doberdobu je doklada za dvojezičnost za občinske uslužbence in torkova neobičajna protestna akcija — v občinskem poslopju so se namreč s strankami sporazumevali izključno v italijanskem jeziku — glavna tema vseh pogovorov. Včeraj zjutraj je večja skupina občanov odločno povedala, kaj o zadevi misli in s tem bistveno pripomogla, da je zmagala treznost. Kako pa na zadevo gledajo posamezniki, izhaja iz sledečega zapisa:

Silvano Pahor: »Doberdobski občinski uslužbenci imajo pravico do doklade, nihče jim tega ne oporeka. Zaprepaden pa sem ostal, ko sem zvedel, da s strankami govorijo le v italijanščini. Mislim zato, da je njihova odločitev neumestna in politično povsem zgrešena.«

Ivan Colja: »Oni imajo pravico do tega, kar je zapisano v delovni pogodbi, če pa jim ta dodeljuje doklado za dvojezičnost je prav, da zahtevajo spoštovanje delovne pogodbe. Nerazumljivo pa je in po mojem mnenju tudi zgrešeno, da so na občini govorili samo italijansko, kar je za naš narodni ponos tudi žaljivo.«

Dario Frandolič: »Občinskim uslužbencem nihče ne oporeka tega, kar jim zagotavlja delovna pogodba, zato je njihova zahteva upravičena. Ne strinjam se pa z njihovo protestno akcijo, saj je ta po mojem huda politična napaka, ki lahko koristi edino našim političnim nasprotnikom.«

Bruno Dužman: »Delovno pogodbo je nujno treba spoštovati in jo izvajati. Po drugi strani pa mislim, da je treba poiskati obliko, po kateri bi bili tudi drugi javni uslužbenci na območju, kjer živimo Slovenci, deležni podobnih gmotnih ugodnosti. V nasprotnem mnenju bi namreč prišlo do nepotrebnih trenj, ki bi izvirala iz občutka diskriminacije dela prebivalstva. Ugotavljam tudi, da se Doberdobci z obliko njihovega protesta ne strinjajo in bi oni zato morali odločiti za nekaj drugega. Učinek bi bil isti, imeli pa bi podporo vseh občanov.«

Mario Peric: »Doklada bi bila upravičena, če bi dvojezičnost tudi izvajali in bi izdajali dvojezične dokumente, kar pa na naši občini še ne delajo. Drugo vprašanje je sicer če bi to bilo sploh zakonsko dovoljeno. Vemo pa, da je dvojezična doklada priznana na Južnem Tirolskem, kjer je dvojezično poslovanje že utečeno. Mislim, da bi morali dobiti druge oblike protesta, ker tista, za katero so se odločili, nas spominja na temačno dobo fašističnega terorja.«

Hedvika Gergolet: »Po mojem mnenju je njihova zahteva neupravičena, saj je razumljivo, da kot Slovenci uporabljamo naš materin jezik. Kakorkoli že, če so se odločili, da jo bodo izborili, bi morali izbrati drugo obliko protesta.«

Apel občine

Vse več primerov sodnih izgonov iz stanovanj postavlja pred nelahko preizkušnjo goriško občinsko upravo. Položaj bi vsaj delno omilili z večjim sodelovanjem občanov, lastnikov praznih stanovanj.

Občinska uprava jih vabi, naj se zglasijo na županstvu, v kolikor so pripravljeni stanovanja oddati začasno v najem. Občina jamči za plačilo najemnine, za morebitna popravila in odpravo škode, ki bi jo povzročili najemniki, kakor tudi za izpraznitev stanovanja na zahtevo lastnika.

Lastniki stanovanj, ki bi radi prostore začasno oddali v najem, naj se zglasijo na županstvu — služba za socialne zadeve — tel. 383295, ali pa v tajništvu večnamenskega socialnega centra v Ulici Baiamonti.

Prometna nesreča pri Gradišču

Na cesti, ki iz Gradišča pelje v Vileš, se je včeraj okrog 18. ure pripetila prometna nesreča, v kateri je bil ranjen 44-letni Edino Perco iz Gradišča, Ul. Aquileia 121.

Zaenkrat še ni povsem jasno, kako je do nesreče prišlo, kaže pa, da je bil Perco ob strani ceste, ko ga je zbil avtomobilist. Ranjenega so ga nemudoma z rešilcem Zelenega križa pripejali v goriško splošno bolnišnico, kjer so mu ugotovili zlom ključnice in hud pretres možganov. Zdravil se bo mesec dni.

razne prireditve

Kulturno društvo Jezero Doberdob vabi v soboto, 30. t. m., ob 19. uri na predstavitev kasete Kraška naša je dežela. Predstavitev bo na sedežu društva.

SDGZ - GORICA

sporoča, da so še na razpolago vabila za GOSPODARSKI PRAZNIK, ki bo 30. t. m. v Sovodnjah. Interesenti jih lahko dvignejo še danes in jutri na sedežu v Ulici Morelli 14, kjer sprejemajo tudi darila za srečolov.

SLOVENSKA KOMISIJA

pri Večnamenskem kulturnem središču v Ronkah

vabi JUTRI, 29. t. m., ob 20. uri na predstavitev knjige

Sredozemlje

Prireditev bo v občinski sejni dvorani v RONKAH. Knjigo bosta predstavila **Marko Kravos** in **Franko Vecchiet.**
Brala bo **Marinka Počkaj.**

razna obvestila

Društvo slovenskih upokojencev obvešča, da bo avtobus v nedeljo odpeljal ob 6.45 izpred gostilne Primožič in ob 7. uri s Travnika.

Društvo slovenskih upokojencev vabi na pustovanje, ki bo 14. februarja v hotelu Planika. Prijave 1. in 2. februarja od 10. do 12. ure na sedežu društva in pri poverjenikih.

kulturni dom

3. FILM VIDEO MONITOR. Danes ob 18.00 TV Sonce za dva, ob 20.30 VIDEO Slovenski video polovice 80. let in FILM **USODNI TELEFON**.

Informativni program: 15.00 TV periskop Bosna in Hercegovina, tv Paralele, 19.15 video Glasbeni ropot.

kino

Gorica

CORSO 18.00-22.00 »Uomini«.
VERDI 18.00-22.00 »Da grande«.
VITTORIA 17.30-22.00 »Body building per mogli ingorde««. Prepovedan mladini pod 18. letom.

Tržič

EXCELSIOR 18.00-22.00 »Moana e Marina ingorde del sesso«. Prepovedan mladini pod 18. letom.
COMUNALE 18.00-22.00 »Gente di Dublino«.

Nova Gorica

SOČA 18.00 in 20.30 »Aliens — osmi potnik II«.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
D'Udine, Trg sv. Frančiška 4, tel. 84124.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
Comunale 2, Ul. Aulo Manlio 14, tel. 480405.

POGREBI

Danes v Gorici Luigia Birsa ob 10. uri iz splošne bolnišnice na glavno pokopališče.

Prazna ptičnica izšla pri Cankarjevi založbi

Roman Cirila Kosmača so izdali po 50 letih

Ciril Kosmač

Več kot pol stoletja po njegovem nastanku in osem let po avtorjevi smrti, je te dni pri Cankarjevi založbi v Ljubljani izšel roman Prazna ptičnica primorskega pisatelja Cirila Kosmača. Delo sodi med zgodnje Kosmačeve spise in je glede na to, da je prvič objavljeno komaj sedaj, neke vrste avtorjevo posmrtno darilo, ki stopa v slovensko književnost ob njegovih pripovedih iz domače doline, ob zgodbah o božjih otrocih in ob usodah nesrečnih sanjačev boljšega sveta.

Usoda tega dela spominja v marsičem prav na njegove propadle junake, kajti ne smemo pozabiti, da je roman nastal že 1935. leta. Zakaj ni takrat izšel, lahko samo ugibamo; verjetno je Matica, kateri je Kosmač poslal roman, raje objavila dela socialnih realistov, kot so bili na primer Miško Kranjec in Bratko Kreft, in to kljub temu da je rokopis pozitivno ocenil celo Josip Vidmar. Delo je nato več desetletij obtičalo v zaprašenih predalih. Ob urejanju arhivov Slovenske maticepa ga je leta 1970 naključno odkril literarni zgodovinar France Bernik. Ta ga je nato izročil avtorju, ki pa nad odkritjem ni pokazal pretiranega navdušenja.

Vzrok je Bernik skušal razložiti med predvčerajšnjo tiskovno konferenco ob predstavitvi knjige, ko je dejal, da je vsebino, izročilo in slog romana prerasel ne le avtor, temveč tudi čas. Za razumevanje Kosmačevega opusa pa ima to delo kljub temu svoje posebno mesto, saj nam pomaga osvetliti razvoj pisateljeve poti. Oceno o romanu je na tiskovni konferenci podala najboljša poznavalka Kosmačevega opusa in avtorica spremne besede romana Helga Klušič.

To, da je delo izšlo pri Cankarjevi založbi, ni nikakršno naključje. Za Kosmača je bila ta založba, vsaj po besedah njenega ravnatelja Toneta Pavčka, nekakšna »matična luka«: izdaja je izdala Kosmačeva zbrana dela, pri njej pa bi moral iziti tudi njegov zadnji nedokončani roman, ki je bil kasneje objavljen v odlomkih v Sodobnosti in Delu. Roman Prazna ptičnica je izšel domala v izvirni obliki, v njem so le nekateri popravki iz leta 1935 (baje Vidmarjevi) in popravki Toneta Pavčka. 157 strani dolg roman je razdeljen na dva dela, knjigo pa je opremil Cveto Jeraša. Na torkovi tiskovni konferenci je bila prisotna tudi Kosmačeva hčerka.

IVAN VOGRIČ

V dvorani Kulturnega doma v Gorici

Na tretjem Film video monitorju drevi Kozoletov Usodni telefon

Po svečani torkovi otvoritvi se te dni v goriškem kulturnem domu nadaljuje 3. Film video monitor, pregled slovenske filmske, televizijske in video proizvodnje v letu 1987.

Danes bodo v filmskem sporedu predvajali televizijski film Sonce za dva (ob 18. uri), video ***Slovenski video druge polovice 80 let*** *(ob 20.30) in film režiserja Damjana Kozoleta* ***Usodni telefon.***

V informativnem programu bodo predvajali televizijska filma ***Periskop — Bosna in Hercegovina*** *(ob 15. uri), in* ***Paralele,*** *ob 19.15 pa bo na sporedu video* ***Glasbeni robot.*** *Ob 17. uri bodo predstavili knjigo* ***Lepota prevare*** *Zdenka Vrdlovca, ki jo je založila filmska revija Ekran.*

Iz jutrišnjega programa naj omenimo predvsem predvajanje videa in televizijskega filma ***ATV, zvečer pa bodo vrteli film Živela svoboda*** *režiserja Rajka Ranfla.*

Na sliki: odprtju prireditve je sledilo res veliko število ljudi.

V Beogradu začetek filmskega festivala

V Beogradu se danes začenja Fest, najpomembnejša filmska manifestacija v Jugoslaviji, na kateri si bodo lahko gledalci ogledali najboljše svetovne filme. Fest je vsakič tudi nekakšen filmski sejem, saj prav na njem jugoslovanski filmski distributerji odkupujejo filme, ki jih bodo v naslednjih mesecih vrteli v jugoslovanskih kinodvoranah.

Na letošnjem filmskem festivalu bodo prikazali več kot 60 filmov, ki so jih izbrali selektorji Dušan Makavejev, Bora Drašković in Gordan Mihič. Dokončen program ni še znan. Fest se bo vsekakor začel s projekcijo filma **Kesanje Tengiza Abuladzea**. Beograjsko občinstvo bo lahko videlo še filme **Intervju** (režiser Fellini), **Zadnji kitajski cesar** (Bertolucci), **Mrtvi** (Houston), **Nezlomljivi** (Brian de Palma), **Nebo nad Berlinom** (Wenders), **Nasvidenje otroci** (Malle), **Oči črne** (Mihalkov) in **Barva denarja** (Scorsese).

Festivalski program je razdeljen v več sklopov. V glavni program so vključeni seveda festivalski zmagovalci in filmi velikih režiserjev. Posebne projekcije bodo posvečene retrospektivi filmov poljskega režiserja Andrzeja Wajde. V program so vključeni še filmi lahkih žanrov, spoznavanje manj znanih kinematografiji (v tem delu programa bodo predvajali filme iz Nove Zelandije in Tunizije), v polnočnem programu pa bodo vrteli bolj kočljive filme.

Ljubljanski »filmski molji« bodo imeli tudi letos priložnost, da se že takoj po Festu seznanijo z nekaterimi filmi z beograjskega festivala. Na Minifestu bodo od 10. do 18. februarja predvajali filme **Čarovnice iz Eastwicka**, **Črna vdova**, **Zadnji kitajski cesar**, **Barva denarja**, **Robocop**, **Usodna privlačnost**, **Čudovito dekle**, **Ameriška pravljica** in **Nasvidenje otroci**.

Aron Gurevič je napisal vrsto študij o kmečkem življenju

Ruskemu znanstveniku Risìt d'àur

Po italijanskih, furlanskih, francoskih, španskih in angleških, so se v hali žganjarne Nonino v Percotu v Furlaniji prejšnjo soboto čule tudi slovanske besede, besede ruskega zgodovinarja Arona Ja. Gureviča. Sovjetskega znanstvenika je žirija mednarodne nagrade Risìt d'àur letos izbrala kot najbolj prominentnega opazovalca in pripovednika življenja ruskih ter skandinavskih kmetov v srednjem veku.

Nagrada Risìt d'àur Nonino se podeljuje že celih petnajst let. Najprej je bila le deželnega značaja, omejena na novinarje in kmetijske strokovnjake, ki so si prizadevali ovrednotiti le vinogradništvo. Sčasoma, tudi zaradi tega, ker so v žirijo pristopili znani italijanski pisatelji (predsednik je Mario Soldati), novinarji ter kritiki in še drugi znanstveniki, je nagrada razširila svoje obzorje. Najprej samo na italijanski svet, kasneje pa tudi čez državne meje. Žganjarna Nonino si je na tak način, še zlasti po zaslugi Giannole Nonino, pridobila velik ugled v svetu. Kvalitetna specialna žganja, ki jih tu pridelajo, gredo dobro v prodajo ne le v Italiji marveč tudi v tujini. Reklame izdelki te tovarne skoro ne potrebujejo, saj se na široko piše o literarni nagradi s tem imenom.

Prav je, da omenimo samo nekaj dosedanjih dobitnikov te nagrade: Ermanno Olmi, Mario Rigoni Stern, Leonardo Sciascia, Jorge Amado, Leopold Sedar Senghor, Giorgio Bocca, Claude Levi-Strauss, Nuto Revelli, Henry Roth. Segla je v razne države in v razne kontinente.

V ospredju del, ki jih žirija vzame v poštev, je vedno kmečki svet. Gre za tistega v sodobno urejenih državah kot za tistega, ki nas spominja na razmere, ki so bile tudi v kmetijstvu tudi pri nas še pred petdesetimi ali sto leti. V poštev pridejo literarna dela kot tudi strokovna dela.

Aron Gurevič, član Sovjetske Akademije znanosti, se ukvarja z zgodovino evropskih kmetov v srednjem veku. Pisal je o kmetih na Angleškem v devetem stoletju, o kmečkih tlačanih pod Merovingi in Karolingi, o kmetih v Rusiji in v Skandinavskih deželah. V knjigi Kmetje in svetniki, kot je sam povedal, je preučil religioznost kmetov, ki se je razvila prav v srednjem veku in ostala do današnjih dni. Pisal je predvsem o preprostem kmetu, skušal je razumeti njegov pogled na takratni svet. V sedemdesetih letih so ga uradni sovjetki znanstveniki obtožili strukturalizma, »ugotovili«, da ne piše tako, kot veleva uradna partijska linija. Zaradi tega so ga takrat potisnili v ozadje, svojih raziskav ni mogel objaviti. »Bili so težki časi. V moji domovini ni bilo vedno mogoče ostati zvest svojim znanstvenim ugotovitvam,« je dejal Gurevič. »Osebno pa sem vztrajal, pa čeprav takrat nisem dosegel časti, ker sem hotel zbiti zgrešene pojme, ki so jih uradni strokovnjaki in cenzorji vsiljevali sovjetskim bralcem. Dandanes imamo v Sovjetski zvezi zelo pomemben preokret, ki je sicer zelo težaven. Najbolj pomembno pa je to, da se ta proces nadaljuje in da ga ne bo nihče zaustavil. Tudi v našem svetu zgodovinarjev in znanstvenikov ima perestrojka svoj pomen.«

Aron Gurevič je dobil mednarodno nagrado. Italijansko nagrado Risìt d'àur pa je dobil furlanski pesnik Amedeo Giacomini. Znan je v furlanskih krogih, pesnikuje običajno v furlanščini. Na podelitvi nagrade se ni zahvalil s kakim govorom, marveč kar s furlansko pesmijo.

Še največ zanimanja pa je v Percotu vzbudila Rigoberta Menchù, mlada kmetica, Indika iz Guatemale, ki se je šele pred kratkim naučila pisati in ki je venezuelski sociologinji Elisabethi Burgos omogočila, da je napisala izredno zanimivo delo o življenju kmetov — Indiov v tej srednjeameriški državi. Kmetje tam živijo kot tlačani pri nas pred kakim stoletjem. Živijo v revščini. Vrh vsega pa belopolti prebivalci vladajo nad potomci domačih plemen. Še pred osmimi leti se je veliko teh kmetov med uporom zateklo v prostore španske ambasade v glavnem mestu Guatemale. Vojska je vdrla v ambasado in vse pobila. Tudi najožje sorodnike Rigoberte Menchù. Ko je sprejela nagrado je mlada ženska povedala, da jo posveča tem žrtvam.

Vsakokrat ko se v tovarni Nonino soočamo s to kmečko realnostjo na raznih kontinentih se zavemo, da je razvoj življenja na kmetih zelo podoben v deželah, ki so si daleč narazen. In vendar, ponekod so hude življenjske razmere le še stvar spomina, stvar, s katero se ukvarjajo zgodovinarji. Drugod pa je revščina širokih kmečkih plasti še tako vidna, da se v naši Evropi, kjer danes vlada blagostanje, le stežka prepričamo, da drugod na svetu ljudje živijo v takih razmerah.

MARKO WALTRITSCH

V okviru abonmajske sezone La Contrada

Marina Malfatti in Arnoldo Foà s Tosco v gledališču Cristallo

Marina Malfatti

Znana italijanska gledališka umetnika Marina Malfatti in Arnoldo Foà gostujeta ta teden s svojo gledališko skupino v gledališču Cristallo. V okviru abonmajske sezone gledališča La Contrada sta se v torek predstavila tržaškemu občinstvu s Tosco Victoriena Sardoua.

Originalni tekst, ki ga je francoski dramatik napisal izrecno za slavno igralko Sarah Bernhardt, je režiser Aldo Trionfo po svoje obdelal. Ljubezenska zgodba med »božansko pevko« Tosco in Mariom Cavaradossijem, ki jo je uglasbil Puccini, se odvija v Italiji v napoleonskem času. Policijskemu šefu Scarpii (Arnoldo Foa) je zadana naloga, da zaduši revolucionarne klice v Rimu. Le-ta izkoristi ljubosumnost Tosce (Marina Malfatti), da odkrije skrivališče njenega ljubimca, slikarja Maria Cavaradossija (Roberto Trifirò), človeka revolucionarnih idej (ker je prebral prepovedano Novo Heloizo). Cavaradossi je skril lažnega pobeglega političnega jetnika, zato je obsojen na smrt. Tosca za ceno lastne časti izprosi od Scarpie pomilostitev za Cavaradossija. Scarpio nato ubije. Ko pa uvide, da policist ni držal obljube (policijski vod ustreli Cavaradossija), znori.

Od danes v rimski Narodni galeriji za moderno umetnost

Vse resnice slikarja Vincenta van Gogha

»Ptič v kletki spomladi zelo dobro ve, da mora nekaj storiti, ampak ne more, kaj je to? Ne more se dobro spomniti, nato se mu prikradejo netočne predstave in si reče: "Drugi gradijo gnezda in rojevajo mlade in večajo svoj zarod." Tako buta z glavo v stene kletke, vendar kletka ostane in ptič ponori od bolečine. "Oglejte si brezdelneža," pravi drugi ptič, ki leti mimo, "to je neke vrste upokojenec." Zapornik pa živi naprej in ne umre; vse, kar se v njem dogaja, je nevidno. Dobro mu gre in ko zasije sonce, je bolj ali manj vesel. A potem pride čas, ko se ptiči selijo... Saj ima vse, kar potrebuje, pravijo otroci, ki ga oskrbujejo v kletki — on pa vidi velike oblake tam zunaj in v svojem srcu čuti ogorčenost nad nesrečo. "Jaz sem v kletki, jaz sem v kletki, in nič mi ne manjka, vi neumneži! Imam vse, kar potrebujem! Ah, prosim, svobodo! Biti ptič kot vsi ostali ptiči! ...Človek-brezdelnež je podoben takemu ptiču-brezdelnežu."« Tako je pisal Vincent van Gogh svojemu bratu Theu julija 1880, ko je začenjal svojo umetniško pot. Boljših besed ne bi mogel izbrati, da bi orisal svoj bivanjski položaj in vzgibe, ki so ga privedli do umetniškega snovanja.

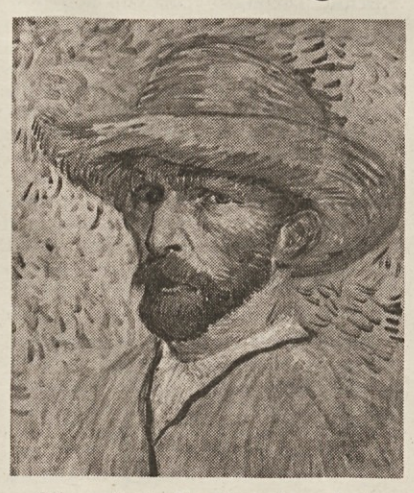

Vincent van Gogh: Avtoportret

Vincent van Gogh, čigar dela so v zadnjih letih prva na lestvicah javnih dražb (za časa svojega življenja je prodal le eno sliko), je v svojem življenju doživel le malo srečnih dni. Kot vedno je tudi na Holandskem, v Parizu ali v južni Franciji deževalo in sijalo sonce, vendar je bil umetnik le malokrat vesel. Počutil se je kot ptič v kletki in je s svojo umetnostjo butal ob stene kletke, iz katere ni mogel vzleteti in živeti normalno in uravnovešeno življenje. Prav ta občutek neprimernosti in nesposobnosti pa je iz nezadovoljnega trgovskega vajenca, seminarista in podeželskega pridigarja naredil enega najzanimivejših in najbolj resničnih modernih umetnikov. Slikanje mu je bilo edino sredstvo, da je premoščal svoje občasne depresivne in psihotične krize. Njegovo slikarstvo, ki je prepolno živih in celo psihedeličnih barv, kjer predmeti, zlasti v poznem obdobju, visijo in zavzemajo čisto nove razsežnosti, tako daleč od renesančne perspektive, so nekateri znanstveniki razložili na podlagi njegovega neuravnovešenega umskega sistema. Po eni strani naj bi torej njegovi čisto svojski percepciji okolja botrovala disfunkcija velikih možganov epileptične narave, po drugi strani pa naj bi jo povzročila zastrupitev z digitalinom, ki so ga zdravniki predpisovali epileptičnim bolnikom. Kakorkoli že, van Gogh je s svojim slikarstvom izoblikoval bogat sistem simbolov, s katerim je vžgal domišljijo svojih naslednikov.

In prav itinerariju, ki je Van Gogha privedel do izoblikovanja izvirne simbolike, je posvečena obširna razstava, ki jo bodo danes odprli občinstvu v Narodni galeriji moderne umetnosti v Rimu, in na kateri bodo razstavili 43 olj in 45 risb in akvarelov ter 17 slik njegovih sodobnikov iz šole v Den Haagu. Razstava, ki bo odprta do 4. aprila, bo predstavila zbirke iz muzejev van Gogh v Amsterdamu in Otterlu in bo nudila vpogled v vsa obdobja umetnikovega snovanja. »Gre za psihološki itinerarij, ki bo prikazal vse njegovo slikarsko snovanje preko ekspresivnih sprememb njegovih najljubših motivov in bo hkrati prikaz njegovega etično-verskega navdiha v svetu, kjer so se pripravljale velike družbene spremembe. To je rdeča nit rimske razstave, ki bo prikazala vso njegovo kratko, a vročično dejavnost: od holandskega obdobja v Drenthah (1883) do zadnjih olj, ki jih je naslikal v umobolnici v Saint Remyju spomladi 1890, tri mesece pred samomorom. Razstava je torej prispevek k razumevanju izvirov in poetičnih ter kulturnih konstant njegovega slikarstva,« je v katalog razstave zapisala Augusta Monferini. Obenem pa bo razstava osvetlila dualizem — ki je tako močno prisoten pri Van Goghu — med realizmom in simbolizmom, njegovim prvinskim idealizmom, ki dobi pravo obliko pri srečanju s francosko kulturo: od prvih holandskih del, sivih in temačnih barv, preko svetlejših barv iz pariškega obdobja do eksplozije absolutnih barv, rdečih, rumenih, modrih iz zadnjega obdobja, ki ga je van Gogh preživel v južni Franciji. Dve leti pred stoletnico njegove smrti in sicer v letu 1988, ki so ga prebivalci Arlesa proglasili za Van Goghovo leto, je na ogled v Rimu njegova doslej najobsežnejša razstava na italijanskih tleh.

BARBARA GRUDEN

Pri naših onkraj Velike luže (3)

Oj Triglav, moj dom

JOŽE KOREN

S konzulovo ženo Metko sva si ogledala bogat muzej likovnih umetnosti, predvsem pa mi je Metka pripravila prijetno in zanimivo srečanje s staroselsko družino Jacka Tomšiča, danes še čilega človeka, zagovornika poštenosti in dobrote, ljubitelja miru in vsega kar je lepega na svetu — kot je v njegovo zbirko pesmi »Pognale so na tujih tleh«, zapisala pesnica Marička Žnidaršič.

V prijazni leseni hišici v Euclidu so naju sprejeli z odprtimi rokami Jack, njegova žena Mary in eden od dveh sinov in v trenutku je bilo domače, kot da bi se poznali od nekdaj.

Medtem ko je prijazna Jackova žena, po rodu s Knežaka, postregla z domačo, še toplo pristno slovensko orehovo potico in vinom z obhišnega latnika, sem iz počasne, a lepo zvočne slovenske Jackove pripovedi razbiral eno od tolikih težkih usod slovenskega človeka, ki pa je ostal do jeseni življenja ponosen na svoj rod in zvest svojim naprednim idejam. Rojen je na Baču na Notranjskem v zadnjih letih prejšnjega stoletja je živel težko otroštvo revne delavne kmečke družine. Že s petnajstim letom je delal v gozdu, za 18. rojstni dan so ga poklicali k vojakom. Vojsko je končal v ujetništvu v Italiji. Ko pa je Italija zasedla njegovo domovino pod Snežnikom, ni več zdržal. Čeprav šibak in bolehen, se je v Trstu vkrcal na parnik Belvedere in odpeljal v Ameriko v Cleveland, kjer so že pred njim bili drugi primorski Slovenci. Leta 1922 se je zaposlil v žičarni, delal je kljub nečloveškim pogojem po 10 ur na dan; potreboval je denar. V večernih tečajih se je učil angleščine (pa je v resnici še danes ne zna dobro, kot sam pove) in se vključeval v razna delavska društva. Potem je delal pri General Motorsu. Dopisoval je v napredna časopisa Enakopravnost in Prosveta, pel je v pevskem zboru Zarja in Mladinskem zboru pri Slovenskem delavskem domu. Nastopal v igralski družini, sodeloval v nabiralni akciji za gradnjo Slovenskega narodnega doma v Clevelandu, ves čas pa je tudi pisal pesmi, pesmi iz srca in iskrenih občutij do človeka in slovenske domovine. V drugi svetovni vojni je občudoval boj slovenskega naroda za osvoboditev in bil na strani partizanskih borcev.

V povojnem času je bil že dvakrat ali trikrat v Sloveniji, v Ljubljani, v svojem in v rojstnem kraju žene Mary. Leta 1968 je v Ljubljani v samozaložbi in ob sodelovanju Slovenske izseljenske matice izdal svoj pesniški prvenec »Pognale so na tujih tleh«, toda pesnil je še naprej in pesni še danes. V debelem zvezku ima z malce tresočo se toda jasno berljivo pisavo zapisanih še kakih 180 neobjavljenih pesmi.

Zanimiva družina

Na predvečer našega odhoda iz Clevelanda sva bila s Slosarjem na večerji pri staroselski slovenski družini Roberta in Cilke Dolgan. Cilka in njen brat Jožko, oba že rojena Clevelandčana v ugledni Valenčičevi družini, sta namreč Slosarjeva daljna sorodnika po materi iz Jelšan, po očetu iz Novokračin. Do njiju, daleč ven iz mesta na krčevini gozdnega roba, kjer so si izgradili novo hišo, naju je odpeljal Cilkin brat Jožko, ki je tudi sicer bil ves čas na razpolago oktetu, predvsem pa nama, za prevažanje in spremljanje na dolgih clevelandskih relacijah.

Kdo je Cilka Dolganova? Vsekakor ena najuglednejših glasbenih in kulturnih delavk med clevelandskimi Slovenci. Študirala je solopetje v clevelandskem glasbenem inštitutu, pela je deset let alt s clevelandskim simfoničnim orkestrom. V clevelandski operi je pela vlogo Janka v operi »Janko in Metka«, petkrat je nastopila kot solistka v Carnegie Hallu, največji newyorški koncertni dvorani za klasično glasbo. V okviru Slovenske narodne jednote, pri kateri je njen brat Joško podpredsednik za Cleveland, je ustanovila že pred leti mladinski pevski zbor z inštrumentalno skupino, ki ga vodi še danes in šteje okrog 45 otrok pod dvajsetim letom starosti. Mnogi med njimi sploh ne razumejo slovensko, pojejo pa. Leta 1968 je bila s svojim zborom prvič na gostovanju v Sloveniji v Brežicah, Ilirski Bistrici, Sežani, na izseljenskem pikniku v Škofji Loki. Drugič je z zborom obiskala domovino leta 1983, tokrat v Slovenjgradcu, Vanganelu pri Kopru, na Bledu, Zagorju ob Savi in spet v Škofjeloki.

S te zadnje turneje nam je zavrtela magnetofonsko TV kaseto. Slovenska beseda teče Cilki gladko, pojoče, z rahlim ameriškim prizvokom. Kolikšen je njen ugled v Clevelandu naj pove tudi to, da jo je na sprejemu na županstvu, katerega se je udeležila skopno z bratom Jožkom, posebej pohvalil sam župan Vojnovich.

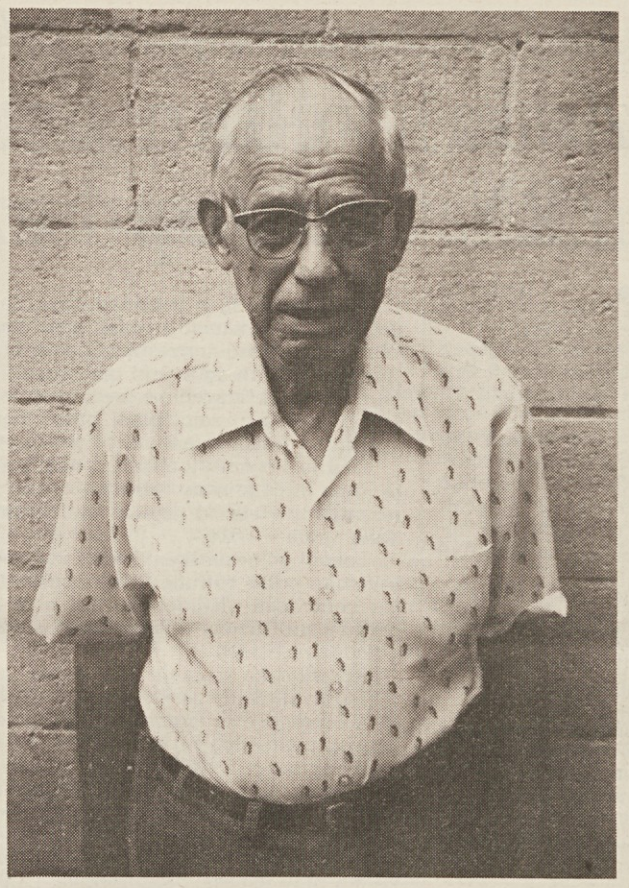

Ob naslovu: narodni in socialni borec ter pesnik Jack Tomšič; v sredi: na odru Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue; spodaj: člani okteta so se s pesmijo zahvalili gostom na poslovilni večerji v Sterletovi gostilni, kjer jim je lastnica pripravila veliko torto

Dragoceno delo pa je Cilka Valenčič-Dolgan opravila tudi s sestavo in objavo (1984) publikacije »Slovenian national directory«, v kateri so zbrana imena in naslovi vseh slovenskih in tudi jugoslovanskih kulturnih, verskih, cerkvenih, socialnih in drugih organizacij na ozemlju Združenih držav Amerike. Vredno je povzeti nekaj podatkov: vseh organizacij, ko so naštete v publikaciji, je več kot 1000. 24 je aktivnih pevskih zborov, 35 harmonikarskih ansamblov, 125 orkestrov lahke in narodne glasbe, 72 klubskih dvoran, 38 slovenskih cerkva, 14 »narodno dednih« ustanov, 12 klubov upokojencev, 3 zasebne radijske postaje in 9 periodičnih publikacij, 7 rekreacijskih centrov, 14 verskih ustanov, 3 domovi za ostarele, 9 socialnih klubov, 10 športnih društev. Najbolj množična narodna organizacija je Slovenska narodna podporna jednota s kar 324 sekcijami, 23 mladinskimi krožki in 15 federacijami. Kranjska slovenska katoliška jednota šteje 109 sekcij, Ameriška bratska zveza 108, Slovenska ženska zveza 77, Slovenska dobrodelna zveza 46, Zveza progresivnih žensk v ZDA 8 itd.

Cilkin mož Robert Dolgan, tudi rojen v Clevelandu kot že njegova mati, po očetovi rodbini pa iz Stare Sušice, kjer ima še teto, je po poklicu že 25 let zelo upoštevan športni časnikar z diplomo na John Carrol Universty. Lani je bil nagrajen kot eden od deseterice najboljših športnih časnikarjev v ZDA, letos je prejel priznanje za najboljšega ameriškega reporterja za ameriški nogomet. Pred leti je bil tudi sam aktiven igralec baseballa. Piše v razne športne dnevnike, komentira za radijske in televizijske prenose. Napisal je tudi obširno knjigo v angleščini o najpopularnejšem ameriškem folk harmonikarju jugoslovanskega porekla Franku Jankoviću z naslovom »Kralj polke« (The polka king).

Cilkin brat Jožko (Joe) Valenčič, postaven mladenič izredno prijaznega in simpatičnega nasmeha in prodorne inteligence, je že po vsem pravi Američan, a z velikim slovenskim srcem, kar dokazuje že dejstvo, da je podpredsednik največje izseljeniške organizacije Slovenske narodne podporne jednote (ki izdaja tudi dnevnik Prosveto) za celotno clevelandsko območje. Jožkov interesni krog je zelo velik. Ukvarja se z zapisovanjem zgodovine izseljenskih družin, bil je kustos pri mestnem muzeju, zdaj dela za njegov slovenski arhiv. Za izpopolnjevanje slovenskega jezika, ki ga sicer zelo dobro obvlada, je bil že dvakrat na seminarjih v Ljubljani. Je tudi podpredsednik Ameriškoi-slovenskega odbora za kulturno izmenjavo in na pobudo tega odbora je leta 1982 gostovala v Clevelandu Slovenska filharmonija, pa igralec Polde Bibič, Folklorna skupina Koleda itd. Sam je tudi pevec, ali je vsaj bil kot član zbora in solist za manjše vloge v clevelandski operi. Na univerzi je dosegel magisterij za grafiko in drugo stopnjo za zgodovino. Sodeluje pri sestavljanju clevelandske enciklopedije itd.

Skratka, družina, ki je aktivno prisotna v izseljenskem narodnem in kulturnem življenju, ena od stebrov ohranjanja slovenskih narodnih tradicij v tujini.

Poslovilna večerja v Sterletovi restavraciji

Dnevi našega bivanja v Clevelandu so se žal vse prehitro iztekali in prišel je čas slovesa, vsaj tistega uradnega. Organizatorji so ga priredili v Sterletovi restavraciji v okraju Sv. Vida, ki smo jo že prej spoznali. Prostorna gostinska zgradba nima zunaj nič skupnega s klasičnimi slovenskimi »oštarijami«, toda notranjščina je vsa slovenska. Na stenah so obešeni grbi vseh slovenskih mest, eno krasi več metrov dolga oljnata slika slovenskih gora. Tudi natakarice so Slovenke in seveda lastnica Ančka Sterletova, Korošica iz Prevalj, na katero je po moževi smrti padlo vse breme vodenja gostilne.

Prišli so vsi, člani ožjega organizacijskega vodstva, naše gostiteljske družine, člani pevskega zbora Fantje na vasi pa še toliko drugih predstavnikov raznih izseljenskih organizacij. Postregli so z odlično domačo slovensko večerjo in z vinom iz slovenskih vinogradov podjetja Avia, gospa Ančka pa je pripravila še veliko torto z napisom »Tržaški oktet«, okrašeno z osmimi figuricami pevcev in figure kuštravega zborovodje, ki naj bi ponazarjala Mirka Slosarja. Zvrstili so se poslovilni govori, kratki, a topli in iskreni.

Ko sta predstavnika okteta nagradila še naše tri gostiteljske družine oz. naše tri clevelandske »mame«, Hermino Bonuttijevo, Vido Sfiligojevo in Emo Batičevo-Dalpiazovo z rožami, ploščo in kaseto, kar jih je ganilo do solza, in ko se je oktetov predsednik Pangerc še enkrat zahvalil za gostiteljstvo in domačnost, s katero so nas obdali in nas sprejeli na svoje domove in med svoje družine, se je — kako bi drugače — spet oglasila pesem skupno zapeta s pevci zbora Fantje na vasi, na svoje pa sta prišla tudi oba solista Rudija s »Kraguljčki« in »Kalinko« in drugimi iz »neuradnega« oktetovega repertoarja.

Dolgo smo se zadržali, najdlje seveda z organizatorji in predstavniki gostiteljskih društev in organizacij.

»Ohcet« za tisoč gostov

Jutro pred odhodom na letališče sem izkoristil še za ogled Slovenskega društvenega doma (Slovenian society home) v bližini Dalpiazovih a že v občini Euclide. Veliko zgradbo z nekaj dvoranami in klubskimi prostori mi je razkazal predsednik doma Maks Kobal, po rodu iz okolice Ajdovščine, predvojni priseljenec. Dom so si zgradili leta 1949 in v njem se vsak petek in soboto pa še vmes sestajajo okoliški izseljenci v glavnem Primorci za svoje praznike, svatbe, balinarska tekmovanja in druge priložosti. Predsednik Kobal je z zadoščenjem povedal, da se jih zbere tudi po več kot tisoč na teden in me odpeljal v jedilnico, kjer so kuharice na več metrov dolgi mizi pripravljale testo za potice za naslednji dan, ko so imeli v domu »ohcet« s tisoč povabljenci.

V društveni sobici imajo izobešene fotografije društvenih odborov še iz medvojnih časov, ko niso imeli sedanjega doma in med imeni članov odborov je tudi cela vrsta Korenov tolminskega izvora.

Nazaj grede sem se še enkrat sprehodil po drevoredu pordečelega šumečega odpadajočega jesenskega listja, po katerem se podijo živahne veverice, potem pa je že bilo treba na letališče. In še enktrat so nas pospremile naše družine, prišel je generalni konzul Vajgl in še drugi in poslednjič smo si stisnili roko eni z željo, drugi z upanjem, da se bomo v Cleveland še vrnili.

V Chicagu in Lemontu

DC9 Super 80 nas je po dobri uri prijetnega leta odložil na čikaškem letališču, kjer nas je že pričekoval glavni organizator tega drugega dela ameriške turneje, pater dr. Vendelin Špedov in njegova organizacijska pomočnica, mlada in prikupna višja medicinska sestra Elizabeta Martinčič. Z dvema velikima cadillacoma sta nas skozi mestni vrvež in nebotičnike odpeljala proti nekaj več kot 40 km oddaljenemu Lemontu, kjer smo bili ves čas bivanja nastanjeni v slovenskem frančiškanskem samostanu. Spotjo smo se ustavili prav ob Michiganskem jezeru pri kupoli astromomskega observatorja, od koder je baje najlepši pogled na gozd nebotičnikov, ki se pno visoko v nebo s Sears Towerjem, najvišjim nebotičnikom na svetu sploh, nad vsemi.

V frančiškanskem patru Špedovu smo spoznali modernega, kulturnega človeka široke razgledanosti, človeka, ki je mnogo potoval po svetu in ki pogosto prihaja, tudi za daljšo dobo, v Ljubljano. V samostanu je predstojnik, sicer pa je v njem, le 8 patrov že v letih in nekateri tudi ne pri dobrem zdravju. Je profesor filozofije in glasbenik, raziskovalec renesančne glasbe, avtor številnih skladb cerkvene in nabožne vsebine, prirejevalec ljudskih pesmi in zborovodja. Trenutno vodi okrog 50-članski mešani pevski zbor. Pevci, med katerimi pa večina skoraj ne razume slovenščine, se vozijo na vaje v prostore seminarja St. Marys' v sklopu samostanskega kompleksa tudi iz daljne okolice, celo iz Chicaga.

Samostan in seminar obdaja razsežen park, kateremu so patri, vsi Slovenci, dali podobo Slovenije v malem. Nekdanji ribnik so preuredili v miniaturno blejsko jezerce z otočkom in še bolj miniaturno cerkvico na njem, med starodavnimi hrasti in drugim drevjem, v tem času odetem v plašč jesenskega rdečila, in lepo negovanimi livadami, se vijejo asfaltirane poti in ob njih postaje križevega pota z majhnim pokopališčem v skritem kraju, kjer pokopujejo slovenske frančiškane, umrle kjerkoli na ameriškem ozemlju.

Po večerji v asketski samostanski jedilnici smo se s pâtroma Vendelinom in Fortunatom sprehodili po tem rahlo valovitem parku in se pogovarjali o marsičem, o zgodovini samostanskega poslopja, o življenju patrov in negotovi prihodnosti samostana glede na pomanjkanje novega rodu, o kulturnem življenju slovenskih izseljencev, pa seveda o razmerah pri nas doma, s patrom Vendelinom pa tudi o programu naslednjega dne, ki je predvideval nastop za dijakinje bližnje ženske gimnazije, proti večeru pa odhod v Chicago na koncert mestnega simfoničnega orkestra.

Obisk na slovenski radijski postaji

Medtem ko so oktetovci v dvorani seminarja imeli v dopoldanskih urah redno vajo, me je pater Vendelin povabil s seboj v Chicago na lokalno slovensko radijsko postajo, kjer je za tedensko slovensko uro posnel verski del, skupaj pa sva posnela intervju o Oktetu in njegovem gostovanju.

Na sedežu Slovenskega ameriškega radijskega kluba, tak je uradni naslov postaje, naju je sprejela gospa Corinne Leskovar. Postajo sta ustanovila skupno z možem že leta 1955, v zadnjih štirih letih od moževe smrti pa jo vodi sama. Danes spada postaja v sklop mreže »Glas etničnih skupin«, ki je v glavnem v rokah Poljakov, vsaka narodnost pa ima svoje tedenske oddaje. Postaja gospe Lekovarjeve oddaja vsak petek po eno uro ob 19. uri. Poleg verske četrt ure ima na sporedu slovensko narodno glasbo, novice, predvsem kulturne iz domovine in iz življenja slovenskih izseljenskih organizacij in izseljenskih družin pa seveda oglase, s katerimi se tudi vzdržuje. Njeni valovi dosežejo velik del Chicaga z okolico, po oceni same gospe Leskovarjeve pa naj bi imela okrog 5 do 6 tisoč rednih poslušalcev, čeprav njihovega točnega števila ni lahko ugotoviti zaradi velike razkropljenosti slovenskih rojakov v nasprotju s Clevelandom, kjer živijo precej strnjeno.

V razgovoru s patrom Vendelinom, ki ga je gospa Leskovar popestrila s tržaško ljudsko z Brega »Barčica« z Oktetove plošče, sva v obliki vprašanj in odgovorov predstavila Tržaški oktetin njegovo vlogo ambasadodrja slovenske pesmi.

Sicer pa njegova gospa Corinne Leskovar, prijetna ženska srednjih let, že vrsto let urednica dvojezične mesečne revije »Zarja«, uradnega glasila Slovenske ženske zveze. Revija izhaja že šestdeset let in njena sedanja naklada doseže 10.000 izvodov. Poleg tega se že od leta 1956 ukvarja z vodenjem in učenjem folklornih plesnih skupin, ki jih je doslej imela že tri, od katerih obstaja zadnja od leta 1975. V njej je 50 do 60 otrok in mladincev, med njimi tudi večje število otrok primorskih staršev. Vsako leto priredijo Slovenski dan, na katerem se zberejo plesalci in igralci iz vse države Illinois.

(Odlomki iz dnevnika Jožeta Korena o gostovanju Tržaškega okteta v ZDA in Kanadi)

Košarka: ob 20.45 v tržaški športni palači nastop državne vrste (TV3 ob 21.25)

Modri zlahka ugnali ZRN

ZRN - Jugoslavija 101:114 (53:61)

JUGOSLAVIJA: Petrović 31, Paspalj 12, Divac 26, Radja 6, Djordjević 8, Primorac 2, Cvjetičanin 18, Vranković 11, Radulović.

KARLSRUHE — Jugoslovani so brez težav premagali Zahodno Nemčijo. Proti koncu srečanja so nekoliko pritisnili na plin in zlahka povečali prednost, potem ko so gostiteljem dovolili, da se jim približajo na sami dve točki zaostanka.

Trener zahodnonemškega moštva, Jugoslovan Pesić je po srečanju izjavil: »Jugoslavije ni bilo mogoče premagati. Modri so bili zelo razpoloženi, imeli so odličen met, zelo so tudi uigrani.«

Za Jugoslavijo sinoči ni nastopil poškodovani Kukoć, a najboljša sta bila Divac in Petrović, ki je tudi dosegel tri trojke. Najboljši strelec pri ZRN je bil s 23 točkami Jackel.

OSTALI IZID: Švedska - Bolgarija 86:88

LESTVICA

Jugoslavija	3	3	0	371:278	6
Bolgarija	3	2	1	272:314	4
ZRN	3	1	2	284:292	2
Švedska	3	0	3	257:300	0

Veliko pričakovanje za drevišnji nastop »azzurrov« proti Španiji

Agencije, ki so v Trstu zadolžene za prodajo vstopnic za nocojšnje košarkarsko srečanje med Italijo in Španijo, so že včeraj izpostavile obvestilo "Gradinata e curve esaurite" (stranska tribuna in ovinki razprodani). Pred hotelom, v katerem so se košarkarji nastanili, so se včeraj popoldan zadrževali predvsem zelo mladi ljubitelji košarke, da bi ujeli avtograme junakov, katere vidijo le na televiziji.

Očitno se v mestu občuti pomanjkanje vrhunskega športa in na hitro je silno težko ugotoviti, kdaj je državna reprezentanca v eni od najbolj razširjenih športnih panog, zadnjič igrala v Trstu.

Lakoto po vrhunskem športu iz živega bodo danes utešile nabito polne tribune tržaške športne dvorane. Brez dvoma bodo med gledalci številni tisti, katere je ob parket privabil prej pojem državne reprezentance kot pa golo zanimanje za košarko.

Košarkarsko srečanje med Italijo in Španijo bo spadalo v krog kvalifikacij za evropsko prvenstvo prihodnjega leta. Med drugim se za organizacijo EP potegujejo tudi Italijani, nekaj prednosti pa naj bi imeli v tem teku Jugoslovani.

Ekipi sta v kvalifikacijski skupini skupno s Švico in Madžarsko, ki ne moreta predstavljati nobene prave nevarnosti za "azzurre" in za Špance. Razmerje moči je v Evropi tako, da predstavljata SZ in Jugoslavija nekakšen razred zase. Za njima se po zanesljivosti lahko za tretje mesto kosata prav današnja nasprotnika. Lanski podvig Grčije bo verjetno za dolgo vrsto let ostal prijetna izjema.

V zadnjih srečanjih je Španija nekajkrat premagala Italijo. Zadnji uspeh "azzurrov" je iz leta 1985 na EP v ZRN, torej ob priliki, ko je ekipo vodil Gamba, ki je po krajši odsotnosti h krmilu ponovno prišel lani.

Gamba je na včerajšnji predstavitvi srečanja povedal, da ga predvsem zanimajo OI. Ni niti zanikal možnosti, da bi v bližnji bodočnosti povabil v ekipo starejši igralski kader, če bi ta na podlagi storilnosti v prvenstvenih tekmah pokazal večjo zanesljivost.

Prišlo je tudi na dan nastopanje italijanskih ekip v evropskih pokalnih tekmovanjih. Na splošno je bila podana ugotovitev, da je konkurenca vse ostrejša, ker ima košarka, ob svoji vlogi reklamnega potenciala, finančne mecene tudi v državah, kjer nima posebno ustaljene tradicije. Ob dokajšnji enakovrednosti ekip italijanskega državnega prvenstva krožijo v evropskih pokalih nekatere postave, ki niti zdaleč ne predstavljajo državnega poprečja in se naslanjajo zgolj na uvožene igralce.

Na izključno praktičnem polju je Gamba po včerajšnjem treningu proti Stefanelu precej presenetljivo izločil iz ekipe Tonuta, ki je po rodu Tržačan. Ukrep bo brez dvoma povzročil precej negodovanja med občinstvom. Vsekakor je Tonut izgubil mesto zaradi nezanesljivega fizičnega počutja. Izločitev Montecchija, Iacopinija in Carere pa je bila tehnična izbira Gambe. Najavili so tudi prisotnost "gostov" Marzoratija, Meneghina, Sacchettija in Villalte.

Najavljeni sta bili naslednji postavi:

ITALIJA: Gentile 5, Magnifico 6, Dell'Agnello 7, Bosa 8, Brunamonti 9, Vescovi 10, Binelli 11, Riva 12, Della Valle 14, Rusconi 15.

ŠPANIJA: Villacampa 4, Creus 5, Sibilio 6, Margall 7, Jimenez 8, Romay 9, Arcega 10, Solozabal 12, Ferran Martinez 13, San Epifanio 15.

Srečanje med Italijo in Španijo se bo začelo nocoj ob 20.45. Tretja televizijska mreža se bo neposredno povezala s tržaško športno palačo ob 21.25.

Sodila bosta Petrović (Jug.) in Wirownick (Izrael).

ZOI v Calgaryju vse bližje

Na pot 80 Italijanov

RIM — Zveza italijanskih zimskih športov (FISI) je objavila seznam športnikov, ki se bodo udeležili zimskih olimpijskih iger v Calgaryju. CONI je število udeležencev učvrstil pri 80 enotah, katerim se bo seveda pridružilo še pomožno osebje. V celoti so bila določena vsa imena za vse panoge z izjemo alpskega smučanja. Odprta ostaja odločitev za 6 predstavnikov slalomskih panog. Med smučarji Toetsch, Holzer, Tonazzi, Erlacher, Belfrond in Ghidoni bosta izbrana samo dva.

V smučarskih panogah bodo Italijo zanesljivo zastopali Mair, Sbardellotto, Cigolla in Piantanida (smuk); Tomba, Pramotton, Camozzi in Gerosa (slalomi); De Zolt, Albarello, Vanzetta in drugi (smučarski teki).

Izbor se je dotaknil tudi naše dežele. Zanesljivi potnici bosta trbiška slalomistka Nadia Bonfini in karnijska tekačica Manuela Di Centa, dobro znana tudi v atletskih krogih. Deželno predstavništvo bi se lahko obogatilo še z Videmčanom Tonazzijem.

Zanimiva je vključitev v ekipo dveh atletov. Zaradi potisnega potenciala bosta med bobisti nastopala šprinter Stefano Tilli in bivši "namestnik" Mennee Gianfranco Lazzer.

V celoti izgleda ekipa na dobri ravni. Ob alpskih smučarjih in tekačih (ne pozabimo na izjave prof. Conconija za naš dnevnik), se precej računa tudi na biatlonca Passlerja, nekaj kolajn pa naj bi prišlo od sankaškega predstavništva.

Nogomet: disciplinski ukrepi v A ligi

Ugledne diskvalifikacije

MILAN — Nogometni sodnik je v zvezi s pokalnimi tekmami z dne 20. januarja za eno kolo diskvalificiral člana Fiorentine Diaza in Verone Fontolana, v zvezi z nedeljskimi tekmami pa so bili na enak način kaznovani: Dunga in Cuoghi (Pisa), Annoni in Invernizzi (Como), Cabrini (Juventus), Destro (Ascoli), Nobile in Passarella (Inter).

Do tretjega februarja je bil diskvalificiran trener Avellina Bersellini.

Nobenega sklepa pa niso sprejeli v zvezi z B ligo, saj bo v tej ligi v nedeljo odmor.

Rizzitelli (3 goli) se je izkazal

FIRENCE — Italijanska nogometna reprezentanca, ki se mudi na nekajdnevnih pripravah v Covercianu, je odigrala trenig tekmo z amaterji Bibbienseja in zmagala z 8:0. Najbolj je presenetil mladi napadalec Rizzitelli, ki je v drugem polčasu dosegel tri gole (46., 61. in 79. min.). Ostali strelci: Giannini v 22' (11-metrovka), Baresi v 37' (11-metrovka), Altobelli v 41', Donadoni v 45' in Mancini v 84'. Selektor Vicini je pohvalil tudi Landuccija in De Agostinija, ki je igral v zvezni liniji.

O Altobelliju, ki odslej ne bo več sodeloval na treningih, a bo vseeno nastopil na EP v ZRN, se medtem šušlja, da bo v prihodnji sezoni igral za švicarsko moštvo Lausanne.

Jutri o tretjem tujcu v A ligi

RIM — Na jutrišnjem zboru predsednikov poklicnih nogometnih klubov bo predsednik Nizzola nogometni zvezi uradno predlagal uvedbo tretjega tujca v italijanski A ligi. Načelno so se dogovorili tudi o možnosti registracije enega tujca za B ligo. Ker je tudi predsednik zveze Matarrese pristaš okrepitve tuje prisotnosti v italijanskem nogometu, bo sklep bržkone sprejet.

V evropskih odbojkarskih pokalih

Izžrebali finalne pare

RIM — CSKA iz Sofije bo prvi nasprotnik modenskega Paninija v finalnem delu odbojkarskega pokala prvakov in deklet Teodore iz Ravenne v enakovrednem ženskem pokalu. Letos je formula finalnih četverobojev v vseh evropskih odbojkarskih pokalih nekoliko spremenjena. Po prvem kolu bodo zmagovalci igrali proti poražencema, v zadnjem dnevu pa bodo na sporedu finalni nastopi za prvo oziroma tretje mesto. Žreb parov je sledeč.

Pokal prvakov (19. - 21. februarja v Lorientu): CSKA Moskva (SZ) - Brother Martinus (Niz.); Panini Modena (It.) - CSKA Sofija (Bol.).

Pokal prvakinj (12. - 14. februarja v Solunu): Teodora Ravenna (It.) - CSKA Sofija (Bol.); Dinamo Berlin (NDR) - Uraločka (SZ).

Pokal pokalnih prvakov (19. - 21. februarja v Bologni): Camst Bologna (It.) - Maxicono Parma (It.); Levski Spartak (Bol.) - RH Praga (ČSSR).

Pokal pokalnih prvakinj (12. - 14. februarja v ZRN): CSKA Moskva (SZ) - Komunalnik (SZ); Civ & Civ Modena (It.) - Traktor (NDR).

Zvezni pokal - moški (19. - 21. februarja v Budelangeju): Arago De Seta (Fr.) - Montpellier (Fr.); Automobilist (SZ) - Ciesse Padova (It.).

Zvezni pokal - ženske (12. - 14. februarja v Ankari): Yoghi Ancona (It.) - Braglia Reggio Emilia (It.); Emlak Kredi (Tur.) - Dounav Rousse (Bol.).

Bob dvosed: NDR evropski prvak

SARAJEVO — Prva posadka Nemške demokratične republike Dietrich - Kherner je po drugem dnevu tekmovanj v Sarajevu osvojila naslov evropskega prvaka v bobu dvosedu. Druga je bila Švica (po 00"31), tretja pa Sovjetska zveza (po 1"15). Italijana Rezzadore in Bussolino sta se uvrstila na 15. mesto (po 5"30), Jugoslovana Vujadinović in Pandurević pa na 19. mesto (po 6"07).

Poleg nedeljske tekme Koper - Crvena zvezda

Tudi Izola - Radnički

KOPER — Na nedeljski prijateljski nogometni tekmi med Koprom in Crveno zvezdo bo po uvodnih petih minutah igre skromna svečanost. Od aktivnega igranja se bosta uradno poslovila legendi koprskega nogometa Alfio Kocjančič in Boro Filipovič. Oba igralca sta bila vzorna nogometaša in športnika v pravem pomenu besede in prav je, da se poslovita od rumenomodrega dresa pred polnim avditorijem in v tekmi z najuspešnejšim jugoslovanskim nogometnim moštvom vseh časov.

Niški prvoligaš Radnički pa se bo od petka naprej pripravljal v Izoli. Že v soboto bo gostoval v Modeni, kjer bo s tamkajšnjim drugoligašem odigral prijateljsko tekmo in tako odpade napovedana tekma z Izolo. Ker tudi nedelja, 31. t. m., ne pride v poštev zaradi tekme v sosednjem Kopru, kjer igra Crvena zvezda, bosta Izola in Radnički dogovorjeno tekmo odigrala šele v torek, 2. februarja. Novi trener Izole Pertič bo potem odpeljal svoje varovance na enotedenske priprave v Tolmin. (Kreft)

Lep uspeh 14-letnega slovenskega plavalca

S. Kravos spet izboljšal rekord

Silvano Kravos, 14-letni goriški plavalec, sicer dijak nižje srednje šole Ivan Trinko, je dosegel nov uspeh. Na tekmovanju v Trstu je zabeležil nov mladinski deželni rekord na razdalji 50 metrov prosto in skoraj za sekundo izboljšal samega sebe.

Kot smo že pisali, je mladi plavalec konec decembra v Tržiču postavil nov deželni rekord (27"6) in si s tem zagotovil vstopnico za državno prvenstvo. Tokrat pa je v Trstu potrdil, da sodi med boljše mlade plavalce in za 7 desetink sekunde izboljšal decembrski rezultat.

Ostala predstavnika goriškega plavalnega društva, ki sta si že zagotovila mesto za državno tekmovanje, sta Lara Mrak in Fabio Marusic, ki je že lani nastopil na državnem prvenstvu v Turinu.

Možnosti za nastop na državnem prvenstvu ima tudi Emy Bauzon in sicer na 200 metrih prosto. Slovenska plavalka je namreč zelo blizu času (2'12"), ki je potreben za tekmovanje v državni eliti.

naše šesterke v pokrajinskih ligah

1. MOŠKA DIVIZIJA

V tretjem kolu se je ekipa Našega prapora pomerila s Caldinijem. Tekma je bila zelo važna, saj je odločala o vrhu lestvice. Žal so tokrat naši predstavniki klonili po štirih setih igre.

Tudi za Olympio je bila tekma pomembna, ker bi se z zmago vsaj delno izvlekla iz krize. Uspeh pa so si olympijci zapravili v petem setu.

IZIDI 3. KOLA: Fincantieri - Torriana 0:3, Corridoni - Acli Ronchi 3:2, Naš prapor - Caldini 1:3, S. Luigi - Olympia 3:2.

LESTVICA: Caldini 6, Naš prapor, Corridoni, S. Luigi in Torriana 4, Fincantieri 2, Olympia in Acli Ronchi 0. Capriva, Grado, Intrepida in Mossa imajo tekmo manj.

1. ŽENSKA DIVIZIJA

Tudi tokrat je Olympia potegnila krajši konec in se tako oddaljuje od vrha lestvice. Vodeči S. Luigi pa je doživel poraz na domačem igrišču.

IZIDI 3. KOLA: Lucinico - Capriva 3:0, S. Luigi - Libertas Cormons 2:3, Azzurra - Olympia 3:0.

LESTVICA: Azzurra, S. Luigi in Libertas Cormons 4, Lucinico in Olympia 2, Libertas Capriva 0. Cormons in Lucinico imata tekmo manj.

UNDER 16 ŽENSKE

Najvažnejšo tekmo tega kola so odigrali v Tržiču. Nasproti sta si stali ekipi Villacher Biera in Agoresta. Zmagala so dekleta iz Tržiča in preprečila slovenskim igralkam, da bi zbrale vsaj set. Položaj na vrhu lestvice - po zmagi Libertasa iz Krmina - ostaja nespremenjen.

IZIDI 12. KOLA: Libertas Cormons - Corridoni 3:0, Villacher Bier - Agorest 3:0, Sagrado - Farra 0:3, S. Luigi - Villesse 0:3, Grado - Morarese 0:3. Zaostalo srečanje: Grado - Torriana 3:0.

LESTVICA: Libertas Cormons 24, Villacher Bier 20, Agorest 18, Farra 16, Villesse in Libertas Gorizia 14, S. Luigi 10, Sagrado 8, Corridoni in Morarese 4, Grado 0. Liberas Gorizia, Morarese, Torriana in Villacher Bier imajo tekmo manj.

UNDER 16 MOŠKI

Najzanimivejša tekma tega kola je bila na sporedu v Štandrežu, kjer sta se pomerili ekipi Vala in vodeče Soče. Val je pokazal veliko volje do zmage in je v prvih dveh setih vodil z veliko razliko. V odločilnih trenutkih pa je Soča pokazala svojo moč in si zagotovila zmago.

IZIDI 9. KOLA: Cormons - S. Luigi 0:3, OK Val - Soča 0:3, Libertas Turriaco - Pall. Grado 3:0; počivala je ekipa Torriane.

LESTVICA: Soča 16, S. Luigi 14, OK Val 10, Turriaco 4, Grado in Libertas Cormons 2.

UNDER 15 ŽENSKE

V tem prvenstvu se nadaljuje nadvlada Soče in Fincantierija, medtem ko je tretja moč prvenstva - Mossa - izgubila v gosteh.

IZIDI 3. KOLA: Lucinico - Azzurra 2:1, Fincantieri - Fossalon 2:0, Pieris - Soča 0:2, Acli Ronchi - Mossa 2:1.

LESTVICA: Soča in Fincantieri 6, Mossa in Acli Ronchi 4, Azzurra in Lucinico 2, Fossalon in Pieris 0.

Ob ustanovitvi koordinacijskega odbora staršev

Oživitev odbojke na Doberdobskem

Odbojka na Goriškem, ki je vse bolj razširjena, se čedalje bolj naslanja na specializirano in planirano delo, predvsem z mlajšimi. Pred kratkim so v Doberdobu sestavili odbor, ki bo skrbel za žensko odbojko na Zahodnem Krasu in deloma tudi v Laškem. Na pobudo ŠZ Mladost je bil namreč sklican sestanek, katerega se je udeležilo lepo število staršev deklet, ki se ukvarjajoz odbojko. Sestanek je vodil Nordio Gergolet, dolgoletni predsednik Mladosti, poleg tega pa sta se sestanka udeležila tudi predstavnika združene odbojkarske ekipe Agorest Ivo Rojec in Dino Roner. Agorest je društvo, ki ga sestavljajo društva Briški grič, Dom, Sovodnje in Mladost in deluje izključno na področju ženske odbojke na Goriškem.

Izvoljeni odbor bo skrbel za koordinacijo dela na odbojkarskem polju in bo s svojim programom skušal oživeti žensko odbojko na Doberdobskem.

Pred približno petnajstimi leti je bila namreč v Doberdobu ženska odbojka zelo priljubljena panoga, poleg tega pa sta bili v vasi kar dve ekipi, Mladost in Hrast, ki sta, predvsem zaradi pomanjkanja primernega vadbenega prostora, odnehali z dejavnostjo. Danes pa je poglavitno, da se dekleta športno udejstvujejo in da se med seboj spoznavajo tudi izven vasi. Poleg tega je pobuda pomembna za Slovence, ki živijo v Laškem. Sami bi ne mogli samostojno imeti svoje ekipe, imajo pa možnost, da vozijo dekleta na treninge, kjer so v družbi vrstnic iz drugih bližnjih krajev. Največji problem so seveda prevozi. Za njihovo usklajevanje ter za povezavo med društvom Mladost in združeno ekipo Agorest bo skrbel odbor, ki ga sestavljajo starši deklet. To so: Dario Legiša, Marcello Visintin, Karlo Lavrenčič, Adriano Visintin, Gianni Kosič in Jožef Peric.

Kot smo omenili, združena ekipa Agorest, v sodelovanju z Mladostjo, nudi dekletom kraškega področja treninge za sledeče starostne stopnje: od 8. do 11. leta starosti (miniodbojka), od 11. do 12. leta (superminiodbojka), under 14 in under 16.

V Doberdobu so trenutno treningi miniodbojke in superminiodbojke ob ponedeljkih in četrtkih in sicer od 16.00 do 17.30 (miniodbojka) in od 17.30 do 19. ure (superminiodbojka). Treninge vodi prof. Marta Vižintin-Nanut. (MJ)

Na sliki: skupina doberdobskih deklet, ki bodo nastopile v prvenstvu miniodbojke.

trener ivan furlanič o tekmah farca mebla

Kljub zagrizenosti spet brez točk

Pričetek drugega domačega prvenstvenega nastopa Farca Mebla v letu 1988 je bil povsem drugačen kot prvi, lahko bi rekli, diametralno nasproten, a končni izid, žal, isti. Tako Cus iz Padove kot tudi odličen novinec Adamoli iz Mantove sta odnesla iz telovadnice šole Suvich predragoceni točki s tesnim izidom 3:2. Čeprav je bil epilog enak sta bila razpleta na igrišču povsem drugačna. Prvič je namreč Farco Meblo povedel z 2:0 in potem izgubil zadnje tri nize. V soboto pa je Adamoli »potegnil« z 2:0, a naše odbojkarice so z izredno zagrizeno igro uspele izenačiti, toda v zadnjem odločilnem nizu jim je zmanjkalo moči. Ob spodbudnem začetku in vodstvu s 4:0 so naše igralke pričele grešiti kot za stavo in prvega niza je bilo kaj kmalu konec. Gostiteljice so nadaljevale nezanesljivo s številnimi napakami tudi v drugem nizu vse do stanja 11:5 za Adamoli. Odtlej se je pričela vse bolj zanimiva bitka za vsako žogo. Pri vodstvu zastopnic iz Mantove s 13:8 pa je za preobrat poskrbela Neva Grgič, da je Farco Meblo nanizal 6 zaporednih točk in bil na pragu velikega, lahko bi rekli skoraj nemogočega presenečenja. žal pa je sodnik v tej izenačeni končnici napravil hudo napako in izenačenje v nizih je tako splavalo po vodi. Po vsej verjetnosti pri stanju v nizih 1:1 bi bil končni izid drugačen, a po končani bitki so sedaj to le ugibanja...

Sobotna tekma pa je pri naših igralkah pokazala doslej zelo pogrešano kvaliteto: pravo športno zagrizenost. Kljub neugodnemu delnemu izidu naših odbojkaric ni zajela običajna apatičnost in prehitra predaja brez prave športne zagrizenosti. V boj so se vrgle s podvojeno močjo in zagrizenostjo, se bodrile in veselile vsake točke. S takim zanosom in zagrizenostjo na preteklih nastopih bi naša šesterka gotovo imela kakšno točko več kot skromnih šest. Z odlično obrambo gostinj se je moral Farco Meblo pošteno oznojiti. Bržkone z neverjetno obrambo si je Adamoli v največji meri postavil temeljni kamen za končno zmago, ker je bila končna razlika v točkah 66:55, srečanje pa je trajalo 115 minut. Za vsako točko je bilo potrebno igrati skoraj 15 minut čiste igre. Za trenutne psihofizične sposobnosti naših igralk je bil to prezahteven napor. Po vsej verjetnosti bo novinec Adamoli pripravil v drugem delu prvenstva še kakšen podvig. Doslej osvojenih 14 točk in odlično 4. mesto na lestvici to našo trditev samo potrjuje.

Če je bil Farco Meblo boljši v napadu je bil občutno manj produktiven s servisom, saj je razmerje neposredno doseženih točk s servisom 18:5. Pri serviranju je bila razlika zanemarljiva (109:106 z napakami 8:6). Če k temu dodamo še nekaj več napak pri sami igri, in to predvsem v zadnjem odločilnem nizu, je slika napak, ki so botrovale osmemu porazu pri naši združeni šesterki, dokaj jasna.

trener zvonko brožič o valovih tekmah

Spodbuden polovični obračun kljub sobotnemu razočaranju

Sobotna tekma v Trstu proti ekipi Ferro Alluminio je bila prav gotovo ena najslabših, kar jih je Val odigral doslej. Ne bi vedel točnega razloga, zaradi katerega so fantje igrali tako nezbrano in brez prave motivacije. Verjetno je temu botrovalo prepričanje, da je nasprotnik dokaj poprečen in se proti njemu ni treba preveč truditi oziroma ni treba pokazati tiste odločnosti, kot so to storili med tekmo s CUS-om. Dejstvo pa je, da smo bili zelo slabi v serviranju, bloku in napadu sploh, zaradi česar si od tega srečanja ni bilo pričakovati kaj prida pozitivnega.

Kar zadeva posameznike, bi rekel, da nad poprečnostjo se je dvignil le Palin, ki pa sam ni mogel veliko prispevati h končnemu uspehu. V igri ostalih sem opazil precej neurejenosti.

Zaradi navedenega je torej jasno, da so Tržačani srečanje osvojili predvsem zaradi naših napak, prej kot zaradi njihove igre. Pri tej ekipi je namreč zelo malo igralcev, ki si zasluži mesto v tej konkurenci; zato mislim, da bodo v nadaljevanju prvenstva imeli dokajšnje težave, kar zadeva obstanek v ligi.

Če pozabimo na sobotni spodrsljaj in ocenimo prvi del prvenstva, potem moramo reči, da smo dosegli več, kot smo pričakovali. V začetku prvenstva smo namreč računali na 8, največ 10 točk. Trenutno jih imamo 12, kar pomeni, da smo v dobrem izhodiščnem položaju, da z dokajšnjo mero optimizma gledamo na nadaljevanje prvenstvenega truda.

In prav v drugem delu prvenstva se bo marsikaj odločalo. Trenutni položaj nam daje določeno prednost pred ostalimi ekipami, ki se borijo proti izpadu. Rekel bi celo več: možnost imamo, da se borimo za peto mesto, kar bi ekipi omogočilo, da igra dodatne tekme za napredovanje v B-2 ligo. Vse bo odvisno, če bomo tudi v drugem delu nadaljevali po ubrani poti. Možnosti, da nam to uspe, so dobre. Mnenja sem namreč, da imamo v povratnem delu ugodnejši koledar, saj bomo 6 tekem odigrali doma, 5 pa na tujem.

O igri naše ekipe lahko rečem, da smo v začetku imeli dokaj težav glede uigranosti, saj je treba vedeti, da je v ekipo stopilo nekaj mlajših in neizkušenih odbojkarjev. Zaradi tega je bilo tudi jasno, da smo potrebovali nekaj časa, da smo v igri dobili skupni imenovalec. Odslej pa se bomo morali tehnično izboljšati in skrbeti za kondicijo. Da to dosežemo pa je potrebno, da vsi igralci pokažejo voljo do dela in da se redno udeležujejo treningov.

Naši spet praznih rok

Tudi v mestnem derbiju proti moštvu Tecnoluce so košarkarji Bora Radenska izgubili, tako da postaja njihov položaj na lestvici D lige že nekoliko kočljiv. Sicer pa je do konca prvenstva še skoraj ves drugi del in borovci imajo priložnost, da svoj položaj tudi popravijo. Na sliki: borovec Bruno Kneipp med prodorom na sobotni tekmi.

sredi tedna med košema - sredi tedna med košema

Domovci pred odločilno tekmo proti Arteju

Kar pomnimo, promocijsko košarkarsko prvenstvo na Goriškem ni bilo še nikdar tako zanimivo kot letošnje. Do konca prvega dela manjkata le dve koli, stanje na vrhu lestvice pa je še zelo nejasno. Trenutno vodi morda največje presenečenje letošnjega prvenstva, in sicer ekipa Corridonija iz Fogliana. Le-ta namreč ni spadala v ožji krog favoritov, ki bi se potegovali za prestop v višjo ligo, toda z veliko mero požrtvovalnosti je dokazala, da je večkrat najpomembnejši faktor uspeha skupinska igra in velika želja po zmagi. Corridoniju sta za petami Arte in Edera, ki sta po devetih kolih le dvakrat izgubila. Dve točki manj imata nato še Dom Gometal in Gradež. To je tistih pet ekip, ki se bodo v nadaljevanju potegovale za lovoriko najboljšega — ostale ekipe namreč že preveč zaostajajo za vodilnimi, da bi lahko pripravile presenečenje.

Domovci so torej, kljub sobotnemu nerodnemu porazu v Krminu proti razočaranju letošnjega prvenstva Albi Gioia, v skupini ekip, ki še računajo na končno zmago. O sobotnem srečanju smo že na kratko poročali, toda še enkrat bi radi pretehtali ta nepotreben spodrsljaj naših. Semoličevi varovanci so v prvem polčasu zaigrali kot pravi novinci. Tako sterilnega napada nismo še videli, poleg tega je še obramba delovala pod vsako kritiko. V drugem polčasu pa preobrat. Naši so začeli polniti nasprotnikov koš z učinkovitimi napadi — tako pa bi domovci morali stalno igrati. Nadoknadili so velik zaostanek 26 točk, a v podaljšku jim je, žal, zmanjkalo moči.

Ne glede na ta poraz (v zadnjem kolu je Gradež na lastnih tleh nepričakovano izgubil proti razigranemu Fortitudu, Edera pa se je morala krepko potruditi, da je strla odpor zagrizenih igralcev Staranzana) so domovci po devetih kolih iztržili zadovoljiv izkupiček točk. Edini res nepričakovan spodrsljaj so doživeli v prvem kolu, ko so nastopili v izredno okrnjeni postavi. Če pa vzamemo v poštev dvakratno izključitev Nanuta, trikratno Kocjančiča in nepravo formo Puiattija, smo lahko z letošnjim razpletom povsem zadovoljni.

Kako pa sedaj naprej? V soboto bosta na sporedu dve izredno pomembni srečanji. V Gradežu se bosta pomerila Edera in domače moštvo, ki se bo gotovo hotelo oddolžiti lastnim navijačem za sobotni spodrsljaj. Zelo vroče bo tudi v telovadnici Kulturnega doma, kjer bodo domovci gostili Arte. Našim je zmaga prepotrebna, saj bi se v nasprotnem primeru že preveč oddaljili od vodilnega Corridonija, ki bo v tem kolu pred lažjo nalogo. Domovci bodo po večletnem premoru ponovno igrali proti sicer nehvaležnemu nasprotniku, kot je Arte, ki je več let zastopal Gorico v prvenstvu D lige.

(mč)

Nogomet: naše goriške enajsterice v 3. AL

Juventina doslej pokazala največ

Polovica prvenstvene poti v nogometnem tretjeligaškem prvenstvu je že mimo in postave se že pripravljajo na sklepni del, ki bo, v bistvu, odločal o kandidatih za napredovanje. Dosedanji obračun treh goriških predstavnic je vsekakor pozitiven, saj so Doberdobci in Štandrežci v teku za prestop v višjo ligo.

Posamezna ocena treh slovenskih ekip, nam potrjuje, da kraška in štandreška postava imata stvarne možnosti, da se do konca potegujeta za napredovanje. S čisto matematičnega vidika so igralci Juventine v prednosti, saj v goriški skupini neposredno napredujeta prvi dve postavi, v tržaškem prvenstvu pa napreduje le prvouvrščena ekipa (po vsej verjetnosti bo to S. Marco), druga na lestvici pa bo morala odigrati dodatno srečanje. Glede Sovodenj pa bi dejali, da je letošnje prvenstvo prestopnega značaja, saj je ekipa precej pomlajena, ob tem pa ne gre pozabiti na vrsto težav, ki so še pred kratkim pestile ekipo.

Trenutek s srečanja Mladost - Breg

JUVENTINA

Čeprav je v začetku sodila v krog favoritov za napredovanje, malokdo je pričakoval tako uspešne poti Štandrežcev. Že na uvodnem srečanju so Grionovi varovanci potegnili krajši konec proti Pro Farri, kar je narekovalo, da bo šlo za prvenstvo s spremenljivimi rezultati. Odtlej pa je Juventina zabeležila 14 pozitivnih izidov, od teh 7 zmag in to še posebno v zadnjih kolih, ko se je povzpela na sam vrh razpredelnice. Trenutno so »belo-rdeči« na 2. mestu z 21 točkami (eno manj od vodilne Pro Farre). V 15 srečanjih so 7-krat zmagali, 7-krat izenačili in le enkrat izgubili (22 danih in 10 prejetih zadetkov).

Razlog za dosedanji uspeh je treba iskati predvsem v izbiri igralcev, ki sestavljajo ekipo. Prihodi Massima Tabaja (igral je pri Cormoneseju), vratarja Molinarija, Kausa, Pazienteja in drugih so bistveno prispevali, da je ekipa kakovostno napredovala. Ob tem je treba dodati še doprinos Cingerlija (ni nastopil v začetku prvenstva) in Laurija, ki se je vrnil po daljši delovni odsotnosti.

Po tem, kar smo doslej videli, so Štandrežci gotovo najboljša ekipa prvenstva in predvajajo najzanimivejšo igro. Edina hiba, ki jih bo lahko tudi drago stala, je pomanjkanje pravega središčnega napadalca.

MLADOST

Cilj kraške postave v letošnjem prvenstvu je bil osredotočen predvsem v utrjevanje ekipe v perspektivi prihodnjih sezon. Tako sta nam svoj čas potrdila tudi predsednik Gergolet in trener Peršolja. Skoraj naključno, rekli bi celo nehote, pa so se Doberdobci vključili v boj za napredovanje, čeprav je treba reči, da je v tej skupini položaj očitno bolj zapleten od onega, kjer nastopa Juventina. Razred zase je le postava S. Marca iz Sesljana, ki ima kar 6 točk naskoka pred ostalimi zasledovalci. Teh pa je kar precej (8), tako da bo naloga za Mladost izredno zahtevna. Trenutno v boljšem izhodiščnem položaju so prav Doberdobci, ob igralcih Fincantierija in Gaje, čeprav je treba povedati, da je razlika z ostalimi izredno majhna in že v nedeljo se zna položaj spremeniti.

SOVODNJE

Oceniti letošnji prvenstveni potek Sovodenjcev je izredno težko. Nihče namreč ni pričakoval, da bodo slovenski nogometaši s 7 točkami na predzadnjem mestu. Vrsta težav s samimi igralci (poškodbe in drugo), nesporazum z novim trenerjem Berlosom, ki so ga sredi prvenstva odslovili, ter druge negativne okoliščine so verjetno delno botrovale dosedanjim neuspehom ekipe. Igralci trenerja Marsona (nasledil je Berlosa) so v 15 srečanjih doživeli 8 porazov in iztržili 7 remijev, kot edina ekipa v skupini pa nimajo še zmage.

Težaven izhodiščni položaj gotovo vpliva na negativno razpoloženje navijačev in vseh, ki jim je pri srcu sovodenjski nogomet. Zato bo treba čimprej poiskati primerne rešitve, da bi ne prišlo do nepotrebnih težav. Trenutno pa gre podčrtati pomembno dejstvo, ki daje upati na boljše čase. Prav v nedeljo je sovodenjska ekipa nastopila z vrsto mladih domačih nogometašev. Njim naj gre odslej vsa pozornost.

R. PAVŠIČ

Disciplinski ukrepi

Disciplinska komisija deželne nogometne zveze je v 1. AL med drugim za dve koli izključila Favretta (Primorje), v 2. AL za dve koli Samca (Zarja), za eno kolo pa Barillo in Petagno (Vesna).

šport na primorskem

Podvig sester Faganel

Na odprtem namiznoteniškem prvenstvu Zagreba, največji tovrstni prireditvi v Jugoslaviji za pionirje, sta igralki Primex Vrtojbe - sestri Lorena in Mateja Faganel dosegli izreden uspeh: ekipno zmago med mlajšimi pionirkami. To je gotovo doslej največji uspeh primorskega namiznega tenisa v pionirskih kategorijah. V Zagrebu namreč nastopajo vsi najboljši. Tudi tokrat je igralo kar 800 igralcev in igralk. Polona Čehovin iz koprske Semedele je med starejšimi pionirkami (posamično) prišla do osmine finala.

V Zagrebu je bil tudi pozivni turnir v streljanju s standardnim zračnim orožjem. Prijetno je presenetila Portorožanka Renata Oražem, ki je, čeprav še mladinka, osvojila prvo mesto v absolutni konkurenci.

Kot je bilo pričakovati, je kadetska košarkarska ekipa Iskre iz Nove Gorice izpadla iz nadaljnjega tekmovanja za prvenstvo Jugoslavije. Na polfinalnem turnirju v Zaboku na Hrvaškem je izgubila vsa tri srečanja. Toda tekmeci so predstavljali podmladek jugoslovanskih moštev, bili so bolj izkušeni in višji, Novogoričani pa najmlajši. Po porazu z Budučnostjo iz Titograda je Iskra odigrala izvrsten drugi polčas proti zagrebški Ciboni, v zadnjem srečanju pa je za pet točk izgubila s tuzlansko Slobodo Dito.

Nogometaši nadaljujejo s pripravami. Naj omenimo, da je vodstvo novogoriških Vozil po odhodu Pertiča (zdaj pri Izoli) prevzel ljubljanski trener Filip Mendas. V malem nogometu pa se vrstijo veliki uspehi primorskih moštev: koprski Ciciban je osvojil drugo mesto na Dnevnikovem turnirju v Ljubljani, eni največjih takšnih prireditev v Jugoslaviji. (DK)

Košarka: zaslužena zmaga Borovih dečkov

BOR INDULES - SAN MARCO 75:65 (38:32)

BOR INDULES: Filipčič 10, Korošec 2, Posega 12 (1:2), Bajc 11, Martinolič 1 (1:2), Bajc 1 (1:2), Salvi 16 (2:4), Tomsič 16, Križmančič 2, Turk 2.

TRI TOČKE: Bajc 1, Tomsič 2.

Končno so tudi mladi borovci stopili na igrišče v popolni postavi. V tej tekmi so naši dobro igrali in tudi zasluženo zmagali. Po tem pomembnem uspehu naši fantje lahko sedaj merijo na višja mesta na lestvici. Med posamezniki si glede tega srečanja zasluži pohvalo Salvi, ki je dobro igral tako v napadu kot v obrambi. (M. Rustja)

obvestila

ŠP POLET
vabi člane na redni občni zbor, ki bo jutri, 29. t. m. ob 20.30 v dvorani Prosvetnega doma na Opčinah. Občnemu zboru bo sledila proslava 20-letnice Poleta.

KK ADRIA
sklicuje jutri, 29. t. m., ob 20 uri v prvem in ob 20.30 v drugem sklicanju v društvenih prostorih v Lonjerju št. 269 redni občni zbor z naslednjim dnevnim redom: umestitev delovnega predsedstva, poročila, razprava in razrešnica staremu odboru, volitve novega odbora in razno.

ŠK KRAS
sklicuje danes, 28. t. m., ob 20. uri v prvem sklicanju in ob 20.30 v drugem sklicanju v športno-kulturnem centru v Zgoniku izredni in redni občni zbor z naslednjim dnevnim redom: IZREDNI OBČNI ZBOR: izvolitev delovnega predsedstva in spremembe statuta; REDNI OBČNI ZBOR: poročila, razprava in razrešnica staremu odboru, volitev novega odbora ter razno.

Naročnina: mesečna 13.000 lir - celoletna 156.000 lir; v SFRJ številka 300.- din, naročnina za zasebnike mesečno 6.000.- din, trimesečno 17.000.- din, letno 60.000.- din, upokojenci in študenti mesečno 4.500.- din, trimesečno 12.000.- din, letno 45.000.- din. Za organizacije in podjetja mesečno 7.000.- din, letno 75.000.- din.

Poštni tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska, Trst 13512348

Za SFRJ - žiro račun 51420-603-31593
ADIT 61000 Ljubljana
Kardeljeva 8/II. nad. - telefon 223023

Oglasi - Ob delavnikih trgovski 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 60.000 lir. Finančni in legalni oglasi 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 90.000 lir. Mali oglasi 700 lir beseda. Ob praznikih povišek 20%. IVA 18%. Osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. Oglasi iz dežele Furlanije-Julijske krajine se naročajo pri oglasnem oddelku PUBLIEST - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 775275, tlx 460270 EST I, iz vseh drugih dežel v Italiji pri podružnicah SPI.

primorski dnevnik

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 764832 (4 linije) - Tlx 460270
GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 83382 - 85723
ČEDAD - Stretta De Rubeis 20
Tel. (0432) 731190

Odgovorni urednik **Bogumil Samsa**

Izdaja in tiska ZTT Trst

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

28. januarja 1988

Drugi dan londonskega zasedanja minil v znamenju kondoma

Boj proti aidsu ni učinkovit brez zaščitnih preservativov

LONDON — Drugi dan londonskega vrha o boju proti aidsu je minil v znamenju kondoma. Gumijasto kontracepcijsko sredstvo se je že pred mnogimi leti izkazalo kot pomembna zaščita proti širjenju spolnih bolezni, predvsem sifilisa. Bolezen, ki tare človeštvo v teh zadnjih letih 20. stoletja, je nedvomno nevarnejša od sifilisa, kondom pa ostaja osnovno zaščitno sredstvo.

V sejni dvorani centra Kraljica Elizabeta je tekla razprava o tem, kako bi lahko še bolj podprli prodajo, in torej uporabo kondomov. Londonski dnevniki so se kajpak razpisali glede darila, ki ga je mehiška zdravnica Gloria Obvelas poklonila princesi Ani ob otvoritvi zasedanja. Zdravnica ji je darovala škatlo kondomov, princesa pa je darilo izročila nekomu iz spremstva. Poteza mehiške zdravnice je bila vsekakor v duhu včerajšnjega zasedanja, ko so predstavniki posameznih držav obrazložili, kakšno pot so izbrali, da bi premagali odpor proti preservativu.

V Veliki Britaniji so po hotelih sprožili diskretno akcijo, ki je menda žela velik uspeh. Poleg običajnih dobrodošlic (odvisno od kategorije hotela), šamponov in mil, je gostu na voljo tudi zavojček kondomov. V Švici so svojo informativno kampanjo osredotočili predvsem na homoseksualce. Ustanovili so državno podjetje, ki izdeluje kondome, mesečno pa jih prodajo več kot 30.000. Nizozemci so raje izbrali varianto »on the road« in opremili posebne »metadon avtobuse«, ki redno krožijo po državi in brezplačno razdeljujejo drogirancem brizgalke in kondome. V treh letih, je izjavil Hans Moerkerk, sta kar dve tretjini drogirancev opustili navado izmenjave že rabljenih brizgalk. Dvignil se je tudi glas afriških dežel, kjer so še najbolj aktivne prostitutke, ki sedaj množično zahtevajo kondome.

Manj doneče je zvenel italijanski glas. Sicer pa so člani italijanske delegacije izredno razočarani nad ministrom Donat Cattinom, ki se srečanja ni udeležil. Zanemarjanje pomena londonskega vrha najbrž res ni najboljša poteza, saj je Italija glede širjenja aidsa že zabredla v izjemno stanje, po številu obolelih in seropozitivnih je že prehitela Veliko Britanijo. To je bila očitno enkratna priložnost, da bi se tudi Italija pripravila na boj z boleznijo, ki ne prizanaša, pa kaj, ko država zanemarja tudi finančno plat vprašanja in štedi z denarjem.

Kristalna piramida v Louvru

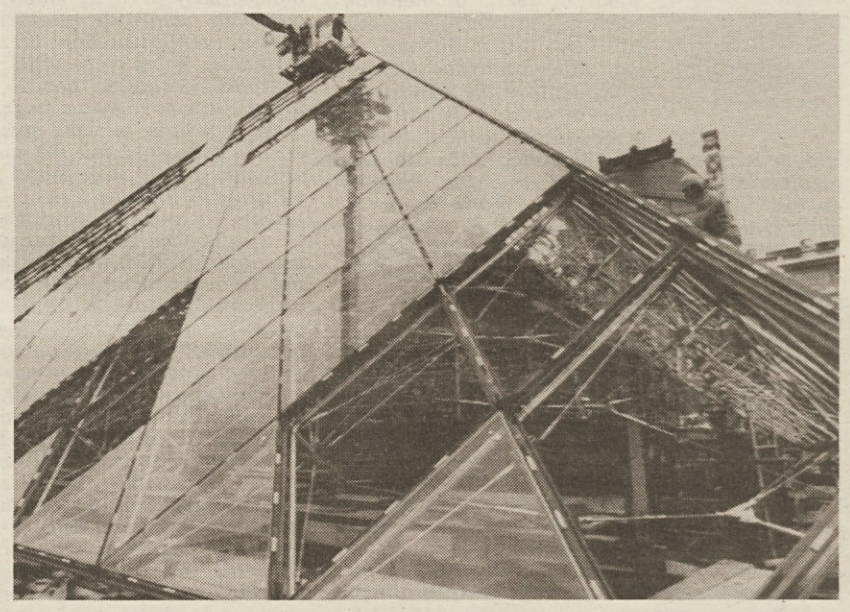

V notranjem parku pariškega muzeja Louvre pravkar gradijo piramido, ki bo sestavljena iz 666 kristalnih plošč. »Umetnino« je podpisal ameriški arhitekt I. M. Pei (Telefoto AP)

Kaj bi vojska brez njega

Cesto je treba počistiti, saj se bliža regiment indijske pehote, pred tem pa so paradirale kamele... (Telefoto AP)

Izjave jugoslovanskega zgodovinarja burijo duhove v mednarodni komisiji

DUNAJ — Mednarodna komisija zgodovinarjev, ki je bila od avstrijske vlade zadolžena, da razišče medvojno preteklost avstrijskega predsednika Kurta Waldheima in ki te dni na Dunaju skupno zaseda zadnjič, bo izročila svoje zaključno poročilo avstrijskemu zveznemu kanclerju Franzu Vranitzkemu 8. februarja, 11. ali 12. februarja pa naj bi bilo poročilo predstavljeno javnosti. Člani komisije se bodo danes srečali s predsednikom Waldheimom, odprto pa ostaja vprašanje ali in kako nameravajo proučiti dokumente, za katere nekdanji direktor beograjskega vojnega arhiva Dušan Plenča trdi, da »kažejo na vpletenost Kurta Waldheima v zločine, storjene v Jugoslaviji«.

Nekateri člani uradno šestčlanske komisije (dejansko je sedemčlanska, ker v njej kot zunanji član redno sodeluje zahodnonemški, na Kreti živeči zgodovinar Hagen Fleischer) so včeraj postregli z izjavami. Ameriški član komisije, upokojeni general James Collins, je npr. povedal, da pri svetovnem židovskem kongresu (JWC s sedežem v New Yorku je do Waldheima še posebno kritičen) niso bili posebno kooperativni in da niso pokazali vseh dokumentov o Waldheimu, ki naj bi bili JWC na razpolago. V to, ali gre pri tem za nezaupanje svetovnega židovskega kongresa do komisije ali pa za dejstvo, da ti dokumenti nimajo posebne teže, pa se James Collins v svoji izjavi ni spuščal. Najbolj odmevne pa so bile izjave zahodnonemškega člana komisije Manfreda Messerschmidta v torkovem večernem televizijskem intervjuju. Manfred Messerschmidt, po mnenju mnogih dejanski spiritus agens komisije, je na vprašanje ali je komisiji doslej uspelo najti »dokument«, v katerem bi bil dokaz, da je Waldheim sodeloval v vojnih zločinih«, odgovoril negativno. »Ali obstaja možnost, da bi po objavi vašega končnega poročila bilo nekomu žal, da je takšno poročilo naročil?«, je po ovinkih ponovno poizkusil novinar in pri tem očitno mislil, na predsednika Waldheima in na vodjo ljudske stranke Aloisa Mocka, saj sta se oba zavzemala za sestavo mednarodne komisije zgodovinarjev, ki naj bi raziskala ali očitki o vpletenosti Waldheima v vojne zločine držijo ali ne. Pitijski odgovor: »Mislim, da tega ne bi smel prav nihče obžalovati.« Na to, ali namerava komisija v svojem poročilu ugotavljati tudi Waldheimovo širšo moralno odgovornost in sovednost za zločine, pa je Messerschmidt odgovoril, da gre za prepletena vprašanja in da je že tako imenovana »bela knjiga« avstrijskega zunanjega ministrstva o Waldheimovi medvojni preteklosti v marsičem ovrgla Waldheimove izjave o tem, koliko je bil vedel o dogajanjih na področju, kjer je med vojno služil. V zvezi z beograjskim profesorjem Plenčo, ki je včeraj v Beogradu med drugim izjavil, da ne namerava nastopiti kot priča pred komisijo, ker dvomi »v objektivnost tega telesa,« pa je bil Messerschmidt veliko bolj zadržan kot pa uradni predsednik komisije švicarski zgodovinar Hans Rudolf Kurz. Ta je namreč Plenčevo izjavo o pomembnih dokumentih o Waldheimu odpravil z ugotovitvijo, da ni prepričan o tem, da bi Plenča imel kaj dosti vsebinsko relevantnega dokumentacijskega materiala. »Danes,« tako Messerschmidt, »sem nekajkrat zaman poizkušal, da bi se s Plenčo pogovoril po telefonu, klical pa ga bom še naprej. Kot dolgoletni direktor beograjskega vojaškega arhiva, ima gospod Plenča seveda boljši vpogled v tamkajšnje dokumente kot pa mi, ki smo jih v Beogradu proučevali le krajši čas. Plenčeva dolžnost bi pravzaprav bila, da da svoje dokumente na razpolago, če pa do tega ne bo prišlo, bomo v svojem končnem poročilu zapisali, da smo do svojih zaključkov prišli, ne da bi lahko konsultirali tudi Plenčevih dokumentov,« je bilo Messerschmidtovo stališče.

BOJAN GROBOVŠEK

Državne železnice se bodo posodobile

RIM — *Vožnja z vlakom med Rimom in Milanom bo v kratkem trajala točno štiri ure. 29. maja, ko bo stopil v veljavo poletni urnik, bo na progi Milan—Rim pričel voziti sodobni električni vlak »ETR 450«, ki bo močno podoben francoskemu supervlaku TGV. To je ena izmed novosti, ki jo je na včerajšnji tiskovni konferenci napovedal glavni direktor Državnih železnic Pinna, ki je podal tudi obračun poslovanja te avtonomne ustanove. Pinna je povedal, da se je v preteklem letu na italijanskih vlakih vozilo približno 394 milijonov potnikov, kar je približno 0,3 odst. več od leta 1986.*

Finančni zakon in državni proračun predvidevata nove investicije za posodobitev železniškega omrežja, pri čemer pa bo treba še marsikaj razčistiti, posebno na področju tovornega prometa. Pinna je govoril tudi o stavkah, ki že dalj časa pretresajo sektor, in se zavzel za normalizacijo sindikalnih odnosov v ustanovi, ki, kot znano, še zdaleč niso dobri. Direktor je tudi povedal, da bodo v kratkem tudi poskočile cene železniških vozovnic. Višino poviškov bo v kratkem določil parlament.

Leta 1990 bodo dokončali avtocesto čez Saharo

NIAMEY (NIGER) — Čez nekaj let se bomo lahko peljali po saharski avtocesti, ki bo povezovala Alžir z Lagosom v Nigeriji. To vest je včeraj sporočil tiskovni agenciji ANSA nigerijski minister za prevoze. Severnozahodne afriške države že več let nestrpno pričakujejo dolgo avtocesto, ki se bo vila preko peščenih saharskih planjav od Sredozemskega morja vse do Gvinejskega zaliva in bo dolga celih 4700 kilometrov.

Promet skozi Saharo postaja iz dneva v dan bolj gost, nekdanjim sprevodom kamel so se danes pridružila razna vozila s pogonom na vseh štirih kolesih, pa tovornjaki itd. Saharska avtocesta bo najverjetneje dokončana do leta 1990 in bo gotovo pripomogla k hitrejšemu gospodarskemu razvoju tistih afriških držav, ki ležijo sredi največje puščave na svetu. O gradnji avtoceste so se predstavniki enajstih afriških držav dogovorili že pred štiriindvajsetimi leti, toda dela so se zaradi nekaterih medsebojnih nesporazumov močno zavlekla.

Saharska puščava terja vsako leto veliko število mrtvih. Reševalne skupine imajo vedno polne roke dela, da rešujejo iz smrtne nevarnosti voznike tovornjakov. Kdor se vozi po Sahari, mora biti zelo pazljiv, saj ga lahko vsaka neprevidnost drago stane. Vožnja po Sahari pa bo še naprej ostala kljub avtocesti huda preizkušnja za vsakega pogumneža, ki se bo odpravil po njej.

Za racionaliziranje labinskega rudnika

ZAGREB — Brez odlašanja bi morali sprejeti odločitev o prekinitvi dela Tozd Ugljenokop Labin in o zaprtju gospodarsko nerentabilne jame Ripenda, s čimer bi zagotovili pogoje za oblikovanje in normalno poslovanje nove delovne organizacije Istarski Ugljenokopi Raša, kjer je zaposlenih 1270 delavcev. Istočasno je treba zagotoviti vsa potrebna sredstva za dokončanje jame Tupljak in za vlaganja v povečanje proizvodnje premoga v okviru nove enotne delovne organizacije, prednostno pa je treba rešiti vprašanja zaposlovanja in preskrbovanja 310 delavcev, ki bodo ob teh novostih ostali brez dela.

To so poudarili na zasedanju Sveta energetike Hrvaške, na katerem so sprejeli elaborat o tehnično-gospodarski upravičenosti oblikovanja nove delovne organizacije Premogovniki Raša. Sklep sveta je, da naj skupnost elektrogospodarskih organizacij Hrvaške in republiški SIS potrošnikov električne energije prednostno proučijo obnovljeni investicijski program razvoja jame Tupljak.